

Bundel - Algemeen Bestuur van 5 maart 2025

- 1 Opening en mededelingen
H. de Vries is verhinderd.
- 2 Lobby
Kennisnemen van de lobby gerelateerde zaken en activiteiten.
 memo lobby 5 maart
 Bijlage 1 Kamerbrief Nadere uitwerking Elke regio telt
 Bijlage 2 beslisnota bij Nadere uitwerking Elke regio telt
- 3 Procesvoorstel Nationaal Programma Vitale Regio's (NPVR)
 1. *Kennisnemen van processtappen in 2025 om te komen tot een uitvoeringsagenda van Achterhoek en het Rijk voor het NPVR.*
 2. *De aansturing van dit programma vanuit 8RHK ambassadeurs in te vullen en hiervoor zo snel mogelijk in maart/april 2025 - ook gelet op de strakke doorlooptijd - via formatie-uitbreiding een programmamanager (en eventueel programmamedewerker) aan te stellen.*
 Memo AB Proces en aanstelling programmamanager NPVR
 Bijlage 1 Kamerbrief Nadere uitwerking Elke regio telt
 Bijlage 2 beslisnota bij Nadere uitwerking Elke regio telt
 Bijlage 3 Lopende trajecten Achterhoek NPVR (werkdocument)
 Bijlage 4 Notitie procesmiddelen
 Presentatie klankbordgroep 28-01-2025
- 4 Update besparingen
Bespreken van de stand van zaken rondom de besparingen zoals opgenomen in bijgevoegde memo.
 Voorstel besparingen
 Bijlage 1 update besparingen
- 5 Lichte Evaluatie
 1. *Kennis te nemen van de uitkomsten en de rode draden van de evaluatie 2024*
 2. *In stemmen met het oppakken door het algemeen bestuur / gemeenten van de genoemde 3 actiepunten*
 Voorstel evaluatie
 Bijlage 1 Evaluatie 2024
 Bijlage 2 Actiepunten
- 6 Voordracht lid Achterhoek Board (mondeling)
- 7 Verslag van de vergadering van 29 januari 2025
Vaststellen van het verslag
 Verslag Algemeen Bestuur 29 januari 2025
- 8 Rondvraag en belangrijke data
Bespreken wie aanwezig is bij het bestuurdersdiner Onverwachte Hoek op 19 maart
14 maart 50 jaar Kreis Borken
19 maart: Bestuurdersdiner Onverwachte Hoek (zie uitnodiging)
Week 12/17-23 maart: Verwacht twee minutendebat NPVR
Maart/April: Werkbezoek minister Uitermark mbt Elke Regio Telt en spreiding Rijkswerkgelegenheid
3 april: Startcongres NPVR met minister Uitermark
3 april: Commissiedebat Spoorgoederenvervoer Tweede Kamer
11 juni 2025: Achterhoeks Lentefestival
 Uitnodiging Bestuurdersdiner Onverwachte Hoek 19 maart

ALGEMEEN BESTUUR

Vergadering d.d.	: 5 maart 2025
Agendapunt	: 2
Onderwerp	: Lobby
Portefeuillehouder	: De heer J. Bengevoord

Voorstel:

Kennisnemen van onderstaande lobby gerelateerde zaken en activiteiten.

Toelichting:

Nationaal Programma Vitale Regio's (NPVR) en spreiding Rijkswerkgelegenheid:

Afgelopen 5 februari vond het debat over de NPVR en Elke Regio Telt plaats. Tijdens het debat bleek Kamerbreed steun om met de 11 regio's aan de slag te gaan in een Nationaal Programma Vitale Regio's.

Een greep uit de Kamerstandpunten:

Volgens Glimina Chakor (GroenLinks-PvdA) is het NPVR gebaat bij snelheid om geen vertraging en middelen mis te lopen;

volgens Aant Jelle Soepboer (Nieuw Sociaal Contract) gebaat bij resultaatverplichting vanuit het Rijk in plaats van inspanningsverplichting;

volgens Harmen Krul (CDA) gebaat bij dat er nu echt eens fundamenteel iets anders gedaan wordt, anders gaat bijvoorbeeld de MIRT gewoon op de oude voet door, er is doorzettingsmacht nodig;

volgens Mirjam Bikker (ChristenUnie) gebaat bij poen en dat daar bij de voorjaarsnota gewoon zicht op komen;

volgens Roelien Kamminga (VVD) gebaat bij snelle stap richting uitvoer en zij noemt specifiek de Achterhoek als regio die echt haar zaken wel op orde heeft en sneller van start kan gaan;

volgens André Flach (SGP) gebaat bij goede inwonerbetrokkenheid in de regio's zelf;

en volgens Marieke Wijen-Nass (BBB) gebaat bij een helder proces en woningbouw in de regio's.

Ook de spreiding van Rijkswerkgelegenheid was onderwerp van gesprek. Zowel Aant Jelle Soepboer, Roelien Kamminga, Mirjam Bikker als André Flach waren het eens dat er harde afspraken moeten komen; dat er een goed plan ligt van Gemeente Doetinchem/8RHK; en dat Rijkshubs geen volwaardige vervanging van Rijkswerkgelegenheid kunnen zijn.

Minister van BZK Judith Uitermark gaf in haar beantwoording aan dat de 11 regio's nu echt vaststaan voor het NPVR en dat de tijd zoals die nu voorligt eerst voorziet in een regioplan (zomer) en daarna een uitvoeringsagenda (eind 2025), maar dat de uitgestoken hand voor versnelling in het proces wordt meegenomen voor regio's die harder lopen. Ook gaf ze aan dat opgaven niet alleen met geld zijn op te lossen en er expliciet commitment is van de verschillende departementen, maar dat het ook aan de Kamer zelf is om bij andere commissies de aandacht voor dit onderwerp op de agenda te houden door de zogenoemde NPVR-vraag te stellen.

Kortom: de Kamer staat in de stand om meer structurele middelen te koppelen aan het NPVR en ziet ook een koppeling met bereikbaarheid, wonen en Rijkswerkgelegenheid (specifiek ook in de

Achterhoek). Breed gedragen is ook de roep om meer snelheid en doorzettingskracht zodat niet alles straks weer bij het oude blijft.

Er volgt een 2-minutendebat (verwacht in week 12, 17-23 maart), een procesbrief (binnen een maand) met daarin opgenomen of er ook bewindslieden aan de 11 regio's gekoppeld gaan worden, een voortgangsbrief rond de zomer over bandbreedte en medio 2025 voortgang met concrete casussen op Rijkswerkgelegenheid.

Tot slot: met de gemeente Doetinchem en de provincie Gelderland zijn we (mede op verzoek van ministerie zelf) een werkbezoek voor minister Uitermark aan het voorbereiden op zowel het onderwerp Rijkswerkgelegenheid als het NPVR.

Kapstok Lentefestival: Achterhoek United

Voor het Achterhoeks Lentefestival kiezen we dit jaar een thema dat het naoberschap, coöperatieve gedachtegoed en verenigingsgevoel van de Achterhoek vertegenwoordigt: Achterhoek United. Dit concept van de Live Formule kwam zowel intern bij onze regisseurs als bij de portefeuillehouders lobby Joris Bengevoord en Mirjam Koster het best uit de bus. Met deze knipoog naar een sportclub hebben we hiermee een mooi thema te pakken om een aantal (we mikken op drie) thema's goed voor het voetlicht te brengen op 11 juni.

Svz extra FTE voor lobby in 2025

Zoals in de begroting is vastgesteld is er voor 2025 tijdelijk 1FTE extra lobbyruimte beschikbaar. Voor de inzet van 0,4 FTE lobby in Brussel kan ik melden dat we Nicky Eppich per 10 maart wordt aangesteld als senior adviseur om deze functie tot eind 2025 te vervullen. Voor de Haagse lobby (medior, 0,6 FTE) loopt de procedure nog.

Debat Spoorgoederen 3 april

Op 3 april vindt een commissiedebat spoorgoederenvervoer plaats. De GNOE staat hier niet direct op de agenda, maar gelet op een aantal toekomstscenario's en ontwikkelingen rond de werkzaamheden aan het Derde Spoor zijn we wel alert en bereiden we ons op dit moment via de thematafel en met de provincie actief voor op het mogelijk stellen van enkele vragen.

Lobbymomenten en belangrijke data:

Week 12/17-23 maart: Verwacht tweeminutendebat NPVR

Maart/April: Werkbezoek minister Uitermark mbt Elke Regio Telt en spreiding Rijkswerkgelegenheid

3 april: Startcongres NPVR met minister Uitermark

3 april: Commissiedebat Spoorgoederenvervoer Tweede Kamer

11 juni 2025: Achterhoeks Lentefestival

	Vervolgactie: communicatie: Mededeling beslissing aan:	Bijlagen: Bijlage 1: Kamerbrief ERT Bijlage 2: Beslisnota ERT	Consequenties: Financieel: Personeel:
--	--	--	--

Nadere informatie bij:

Joram van Donk

Tel.nr: +31 614 63 74 35

> Retouradres Postbus 20011 2500 EA Den Haag

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Directoraat-Generaal
Openbaar Bestuur &
Democratische Rechtsstaat

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag

Onze referentie
2024-0000972494

Uw referentie

Datum 20 december 2024
Betreft Nadere uitwerking Elke regio telt

Dit kabinet gelooft in de kracht van de regio. We vinden dat 'elke regio telt!'.¹ Bij de gesprekken die ik overal in Nederland voer - maar ook in mijn eigen gemeente - merk ik hoe mensen zich verbonden voelen met de plek waar ze leven. Ze zijn trots op hun dorp, stad of streek en wonen er graag.

Tegelijk staan die gemeenschapszin en verbondenheid op sommige plekken onder druk. De leefbaarheid van dorpen, buurten en gemeenschappen verslechtert doordat winkels en scholen moeten sluiten en de huisarts verdwijnt. Sommige mensen ontbreekt het aan geld, kennis of invloed om zichzelf te redden. Veel mensen hebben het gevoel dat de overheid onvoldoende oog heeft voor hun problemen.

Uit onderzoek blijkt dat er grote, groeiende en onwenselijke verschillen in welvaart en welzijn tussen regio's zijn ontstaan. Een rechtvaardige en menselijke overheid moet recht doen aan mensen, waar ze ook in Nederland wonen. Daarom investeren we als regio en rijk in structurele samenwerking. Ook moeten we als rijksoverheid kritischer kijken naar de manieren waarop we de kracht van de regio kunnen stimuleren. In deze Kamerbrief geeft het kabinet nadere uitwerking aan Elke regio telt: met de start van het Nationaal Programma Vitale Regio's en de doorontwikkeling van de beleids- en investeringslogica.

De samenwerking tussen de regio's en het rijk moeten we niet vrijblijvend organiseren. Het is een zaak van de lange termijn. Het sleutelwoord daarbij is samenwerking. Samenwerking tussen rijk en regio, tussen de medeoverheden, maar ook met ondernemers, kennisinstellingen en burgers. Alleen als we samen optrekken, kunnen we recht doen aan de regio's. Daarbij hoort een voortdurend gesprek over (nieuw) beleid en de effecten daarvan.

In veel regio's doen we dat dan ook al, zoals bij de uitvoering van het programma NOVEX, de doorontwikkeling van de Regiodeals, de aanpak van de sociaal-economische vitaliteit in het landelijk gebied² en de uitvoering van het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid (NPLV, met een looptijd van 20 jaar in twintig stedelijke focusgebieden).

¹ Zie het Regeerprogramma; Tweede Kamer, vergaderjaar 2023–2024, 36 471, nr. 96, blz. 91

² Begin 2025 wordt de Kamer nader geïnformeerd over de aanpak voor de sociaaleconomische vitaliteit van het landelijk gebied.

Uit de in maart van dit jaar aangekondigde regiodialogen blijkt dat die langjarige samenwerking ook expliciet wordt gevraagd voor de regio's met wie deze intensieve gesprekken zijn gevoerd.³ Dit sluit één-op-één aan bij het rapport *Elke regio telt!*, waarin staat dat de focus moet liggen op een langjarige aanpak voor de regio's aan de randen van het land met een stapeling aan opgaven. De opgaven vragen daar om én we moeten schaarse middelen zo slim mogelijk inzetten, waar mogelijk gebundeld. Dat betekent lopende programma's benutten en onderdelen met elkaar verbinden waar dat kan en nodig is. Hierbij willen we regio's de ruimte bieden: zij willen dat hun ervaringen en behoeften worden gehoord en weten zelf het beste hoe zij middelen gericht in kunnen zetten.

Vanuit het rijk willen we middelen inzetten voor de organisatie en totstandkoming van de aanpak van Elke regio telt, inclusief ondersteuning van het proces om tot langjarige agenda's te komen.⁴ Op dit moment zijn er geen extra middelen beschikbaar gesteld voor mogelijke financiële ondersteuning bij de uitvoering van de inhoudelijke opgaven in de langjarige agenda's. Daarom willen we een eventuele ondersteuning vanuit het rijk bepalen op basis van de specifieke opgaven in de uitvoeringsagenda's. Daarbij kijken we waar we bestaand beleid anders kunnen inzetten, waar we maatwerk kunnen bieden en waar we gebruik kunnen maken van bestaande financiële stromen. Op de kortere termijn moeten we de mogelijkheden onderzoeken om de huidige middelen meer specifiek in te zetten voor deze regio's.

Allereerst wordt in deze brief teruggeblikt op de gevoerde regiodialogen.⁵ Daarna zet ik in deze brief uiteen hoe de betreffende regio's en rijk een gebiedsgerichte aanpak vormgeven, gericht op langjarige samenwerking en voortbouwend op de aanpakken die al lopen. Vervolgens beschrijf ik de inzet van het kabinet op de doorontwikkeling van beleids- en investeringslogica, met de ambities die geformuleerd zijn in het regeerprogramma omtrent de regionale economie, bereikbaarheid van essentiële voorzieningen en maatschappelijke verbondenheid. Ik sluit de brief af met een toelichting op het vervolgproces. Daar waar dat van toepassing is, geef ik invulling aan openstaande moties en toezeggingen.

1. Lessen uit gesprekken met de regio's

Uiteindelijk gaat *Elke Regio Telt!* over mensen. Hun perspectief en hun verhalen waren het vertrekpunt bij de regiodialogen, die het afgelopen halfjaar zijn gevoerd in de betreffende regio's zoals hierboven benoemd. Die regiodialogen hadden als doel om als regio en rijk met elkaar over de opgaven en ook vooral over de samenwerking en interactie te spreken om inzicht te krijgen in wat er beter of anders zou kunnen en moeten.

Uit die gesprekken bleek dat vergrijzing en ontgroening een bepalende onderliggende trend zijn met effecten op bereikbaarheid, voorzieningen en de gemeenschappen. In algemene zin is bereikbaarheid van de regio, bereikbaarheid

³ Zie: Tweede Kamer, vergaderjaar 2023–2024, 29 697, nr. 142. Dit betreft de regio's Kop van Noord-Holland, Noord- en Oost-Groningen, Zuidoost-Fryslân, Noard-Fryslân, Zuid- en Oost- Drenthe, Twente, Achterhoek, Noord-Limburg, Midden-Limburg, Zuid-Limburg en Zeeuws-Vlaanderen. Met Groningen en Midden-Limburg staan op moment van schrijven de regiodialogen nog gepland.

⁴ Zie: Tweede Kamer, vergaderjaar 2024–2025, 36 600 VII, nr. 2, blz. 38 tabel 8

⁵ Als bijlage is het rapport van Twijnstra en Gudde toegevoegd met een beschrijving van het doel, de aanpak van en de rode draden uit deze regiodialogen en -reflecties.

en beschikbaarheid van voorzieningen en de verbinding met de omgeving heel belangrijk voor regionale ontwikkeling. Daarnaast zijn opgaven als de veelal kwalitatieve woningbouwopgave, belemmeringen en onbenutte kansen in de grensoverschrijdende samenwerking door de grensligging⁶, intergenerationele problematiek, kansen(on)gelijkheid en het dalende vertrouwen in de (rijks)overheid en instituties aan de orde.

De andere rode draad in de gesprekken, was de behoefte van regio's om gezien en gehoord te worden. Zij doen de oproep om voorbij de cijfers te kijken en niet alleen vanuit landelijk perspectief, maar ook vanuit de beleving en ervaring in de regio. Landelijke normen, gebaseerd op gemiddelden en grote aantallen, en de sectorale manier van cijfermatig onderbouwen, sturing, (kortlopende) financiering en verantwoording sluiten niet altijd aan bij de context en kenmerken en de samenhang en stapeling van opgaven die in deze regio's spelen. Regio's verschillen te veel voor een (te) generieke aanpak. Er is meer aandacht nodig voor de vraag wat per regio passend is, bijvoorbeeld als het gaat om een goed basisvoorzieningenniveau.

Uit de gesprekken kwam ook het signaal van de medeoverheden dat zij regelmatig te weinig slagkracht hebben voor een goede aanpak voor nationale en regionale opgaven, onder andere door krapte op de arbeidsmarkt. De krapte is in de regio nadrukkelijker voelbaar door dunbevolktheid, ontgroening en vergrijzing in deze regio's.

2. Nationaal Programma Vitale Regio's

Zoals blijkt uit het rapport *Elke regio telt!* en de regiodialogen kan de samenwerking met de regio's aan de randen van het land niet vrijblijvend worden ingericht en vraagt een focus op de lange termijn. Dit omdat de complexe stapeling van opgaven in deze regio's niet binnen één of twee kabinetsperiodes op te lossen is. De bestaande programma's voorzien hier onvoldoende in. Daarbij zou er meer verbinding gemaakt moeten worden tussen de bestaande programma's. Dit vormt de basis voor de vervolginzet, waarbij het bestaande programma 'regio's aan de grens opgaat' in een gebiedsgericht programma onder de noemer Nationaal Programma Vitale Regio's (NPVR).

Met het NPVR zetten we in op langjarig commitment en samenwerking van het rijk voor de regio's aan de randen van het land, met uitgangspunten die meer passend zijn voor de specifieke context, kenmerken, kansen en uitdagingen voor deze regio's. Dat doen we onder andere door 'langjarige agenda's' met deze regio's tot stand te brengen. Met deze langjarige gebiedsgerichte samenwerking tussen regio en rijk kan recht worden gedaan aan de onderlinge verschillen en overeenkomsten in de complexe uitdagingen in de regio's aan de randen van Nederland. Ik zet in dit kader ook de samenwerking met alle provincies en gemeenten met een grensligging en de autoriteiten in onze buurlanden (Nedersaksen, Noordrijn-Westfalen, Wallonië en Vlaanderen) onveranderd voort. Binnen het programma voorzien we ook een belangrijke rol voor verdere kennisontwikkeling en -deling. De kennis die we binnen dit programma opdoen is voor alle regio's in Nederland: we delen onze inzichten rond gebiedsgericht werken aan vitale regio's.

⁶ Waarbij beschikbaarheid van grensoverstijgende data van essentieel belang is om goed beleid te maken,

Focus blijft op de benoemde regio's

Naar aanleiding van de regiodialogen en de daaropvolgende bestuurlijke reflectiegesprekken is geconcludeerd dat er geen wijzigingen worden aangebracht in de reeds benoemde regio's. Dit betekent dat het programma de inzet richt op: de Kop van Noord-Holland, Noord- en Oost-Groningen, Zuidoost-Fryslân, Noord-Fryslân, Zuid- en Oost- Drenthe, Twente, Achterhoek, Noord-Limburg, Midden-Limburg, Zuid-Limburg en Zeeuws-Vlaanderen.⁷

In deze regio's wordt hard gewerkt aan regionale ontwikkeling, door gemeenten, provincies, waterschappen, maatschappelijke partners, marktpartijen en inwonersinitiatieven. Met het NPVR komt een samenwerking tussen deze regio's en het rijk tot stand die, waar mogelijk, kan voorzien in maatwerkoplossingen voor specifieke behoeftes en mogelijkheden voor verdere regionale en nationale ontwikkeling. Zowel regio als rijk moeten zich inspannen om bij knelpunten te kijken naar wat wel mogelijk is. Dat kan door bijvoorbeeld af te wijken van bestaande kaders, uitzonderingsposities en (alternatieve en beter passende) oplossingsrichting te bepalen. Dit zit dus nadrukkelijk niet alleen in financiële middelen.

Ontwikkeling in twee stappen

We willen dat in twee stappen doen: tot rond de zomer van 2025 werken we aan een toekomstbeeld langs drie overkoepelende doelstellingen in een bestuurlijk gedragen *plan voor de regio*. Op basis daarvan ontwikkelen regio en rijk een *uitvoeringsagenda* die eind 2025 gereed moet zijn. Deze twee onderdelen vormen samen de hierboven genoemde 'langjarige agenda'.⁸

Het NPVR heeft drie overkoepelende doelstellingen:

- Veilige en leefbare regio's: het verbeteren van de kwaliteit en veiligheid van de leefomgeving in regio's met onder andere expliciete aandacht voor een passende woningvoorraad, herstructurering en transformatie en verduurzaming van de gebouwde omgeving en een gezonde groene leefomgeving.
- Een duurzaam en bereikbaar voorzieningenniveau dat ondersteunend is aan de vitaliteit en het beoogde toekomstperspectief van de regio's en het behoud van de aantrekkelijkheid en leefbaarheid in deze regio's voor inwoners.
- Een gezonde en kansrijke toekomst voor inwoners in de regio's, waaronder gezond opgroeien en oud worden, ontwikkelkansen in het onderwijs, perspectief op werk en regionale economische ontwikkeling.

Het plan voor de regio is de basis om de inzet waar mogelijk op regionaal niveau en opgavegericht te bundelen. De regio krijgt zoveel mogelijk ruimte om het plan voor de regio en uitvoering met het rijk vorm te geven op basis van drie overkoepelende doelstellingen. Het uitgangspunt hier is om zoveel mogelijk samenhang te creëren tussen en aan te sluiten bij lopende trajecten en bestaande structuren zoals NOVEX, IZA, PPLG, NPLV, Regio Deals, energyboards. Regio's en

⁷ Zie Tweede Kamer, vergaderjaar 2023–2024, 29 697, nr. 142 voor een nadere toelichting voor deze regio's.

⁸ Zie bijlage 1 voor een nadere duiding van de inhoud van het plan voor de regio en de uitvoeringsagenda.

rijk besluiten gezamenlijk hoe zij deze benutten. De uitvoeringsagenda bevat per regio concrete inzet voor de komende vier jaar en wordt aansluitend geëvalueerd en herijkt. Voorbereiding, implementatie en uitvoering vormen een doorlopend proces.

De ministeries van BZK, VWS, OCW, SZW, JenV, IenW, VRO, LNV, EZ, KGG, committeren zich allen aan de plannen voor de regio's (inclusief uitvoeringsagenda) waarbij het rijk een inspanningsverplichting aangaat voor de komende 20 jaar. In 2025 zullen deze ministeries, mede op basis van de komende fase waarin wordt gewerkt aan de plannen voor de regio's, gaan onderzoeken welke inzet zij gaan plegen op de opgestelde plannen voor de regio's en wat deze inspanningsverplichting inhoudt. Dit om waar nodig te onderzoeken of en zo ja, wat de mogelijkheden zijn om in te spelen op de vraag en behoefte van deze specifieke regio's.

Ook economische ontwikkeling wordt in de verschillende plannen voor de regio's meegenomen, wat door de minister van EZ tijdens de EZ-begrotingsbehandeling van 16 en 17 oktober jl. aan Kamerlid Vermeer was toegezegd in reactie op de motie van laatstgenoemde om krimpregio's een langjarige economische impuls te geven. Tijdens de recente bespreking van de EZ-begroting heeft de minister van Economische Zaken aangegeven in gesprekken met de provincies de mogelijkheden te verkennen voor het stimuleren van regionaal economische ontwikkeling. In die gesprekken zal specifiek aandacht worden besteed aan de economische opgaven in de NPVR-regio's, die aan de grenzen van het land zijn gesitueerd. En aan de mogelijke bijdragen daaraan van de specifiek op de regio gerichte EZ-instrumenten als ROM's en EFRO/Interreg. De uitkomsten van deze gesprekken worden benut voor de Visie op de ruimtelijke en economische structuur, die ook zal ingaan op de verantwoordelijkheid van het rijk bij regionaal economische ontwikkeling en hoe die in te vullen. De uitkomsten over de economische opgaven voor de NPVR-regio's worden ingebracht en benut in de programmatische aanpak voor die regio's.

Hiermee maken we bewust een onderscheid tussen het generieke belang dat rijksbeleid beter rekening houdt met regionale verschillen en de aanpak voor deze regio's die iets anders en meer vraagt, gegeven de specifieke context en kenmerken zoals dunbevolktheid, ontgroening en vergrijzing en een ligging aan de grens van Nederland, waardoor er een stapeling van opgaven en uitdagingen aan de orde is die niet zelfstandig opgelost kan worden. Denk hier onder andere aan belemmeringen in wet- en regelgeving door de nabijheid van buurlanden, opgaven rondom netcongestie en het vitaal en aantrekkelijk houden van deze regio's met een voorzieningenaanbod dat sterk onder druk is komen te staan qua beschikbaarheid en bereikbaarheid.

Uitgangspunten voor het plan voor de regio en voor de samenwerking regio en rijk
Regio's en rijk hebben, tijdens en op basis van de regiodialogen, uitgangspunten geformuleerd die centraal staan bij de gebiedsgerichte aanpak. Vertrouwen en

verbinding worden daarbij echt als een doel op zichzelf gezien. De uitgangspunten zijn:

1. Een plan voor de regio (langjarige agenda) vraagt om een lerende en adaptieve agenda die niet in beton is gegoten, maar waarin structureel wordt gereflecteerd en geëvalueerd wat werkt. Op basis hiervan sturen we gezamenlijk bij.
2. Omarm vertrouwen en verbinding als een doel op zich. Laat het niet afhangen van concrete projecten. Bundel middelen waar mogelijk op regionaal niveau en opgavegericht (in tegenstelling tot sectoraal) en zorg ervoor dat de agenda gebruikt kan worden als propositie om in aanmerking te komen voor middelen uit bijvoorbeeld subsidies en regelingen.
3. Ga bij beleidskeuzes en investeringen niet alleen uit van financieel rendement en volume, maar heb aandacht voor regionale verschillen, maatschappelijke impact en brede welvaart. Ga op zoek naar een andere wijze van verantwoording en onderbouwing.
4. Als rijk en medeoverheden kijken we met een open blik naar de aanwezige opgaven en passende oplossingen, ook als deze op dit moment nog niet binnen de opgestelde kaders passen.
5. De departementen erkennen de specifieke context van deze regio's en zetten zich in om te komen tot de meest passende oplossing. Waar nodig kan worden gekeken naar het maken van afwijkmogelijkheden en een uitzonderingspositie voor deze regio's vanuit het rijk. Dit geldt met name voor de gevallen waar dat grote impact heeft voor de verbetering van de leefbaarheid in deze regio's en het effectief oppakken van de opgaven ofwel verzilveren van de kansen.
6. Expliciete aandacht voor het belang van samenwerking met de buurlanden ter versterking van het oplossen van grensbelemmeringen en verzilveren van kansen.

Grensoverschrijdende samenwerking met de buurlanden

Een groot deel van de regio's die centraal staan, grenzen aan één van onze buurlanden. Met het programma NPVR zetten we in op de verdere versterking van de bestuurlijke samenwerking tussen het rijk, de gemeenten en provincies aan de grens en de relevante overheden in de buurlanden en naburige deelstaten of gewesten: Vlaanderen, Wallonië, Noordrijn-Westfalen en Nedersaksen. Bestaande samenwerkingsstructuren worden hiermee voortgezet: de Grenslandagenda Noordrijn-Westfalen, de Samenwerkingsagenda met Nedersaksen, de grensgovernance Vlaanderen-Nederland en het Schakelpunt grensbelemmeringen.

De ontwikkelingen van dit Schakelpunt zullen de komende periode nauw worden gevolgd en daarbij wordt, zoals toegezegd in het commissiedebat Regio's en grensoverschrijdende samenwerking van 16 mei 2024, meegewogen welke elementen mogelijk relevant zijn voor de samenwerkingsverbanden met de Duitse deelstaten. Op het moment van schrijven is er nog geen aanleiding om de samenwerkingsstructuren met Duitsland anders vorm te geven, zoals eerder toegelicht in de Voortgangsbrief van het programma Regio's aan de grens van 15 december 2023.

Het wegnemen van grensbelemmeringen en benutten van kansen blijven bij de doorontwikkeling van de samenwerkingsstructuren centraal staan. Die structuren dragen bij aan de gezamenlijke agendavorming en prioriteitsstelling om concrete projecten of knelpunten op te pakken die er voor inwoners echt toe doen. Als minister van BZK speel ik bij de grensoverschrijdende samenwerking een coördinerende rol richting andere bewindspersonen.

Coördinatie en regionale allianties

De uitvoering op lokaal en regionaal niveau vindt plaats in publiek-private allianties met een aanpak voor en met bewoners, die zich kenmerkt door samenwerking met stakeholders in de regio. Hoe deze regioalliantie eruitziet verschilt per regio, omdat de regio's zelf verantwoordelijk zijn voor de inrichting. Als het mogelijk is, wordt aangesloten bij bestaande structuren.

Regio's en rijk stellen het plan voor de regio samen op. Betrokken departementen werken hierbij mee aan de invulling van deze agenda's en de daaruit volgende uitvoeringsagenda's. Zij zijn daarbij zelf verantwoordelijk voor acties op het eigen beleidsterrein. Sommige regio's, maar ook departementen zijn daar al verder in dan andere.

Het rijk stelt per regio een ambtelijk regioadviseur en een rijksvertegenwoordiger als bestuurlijk aanspreekpunt aan, om de verbinding tussen regio en rijk zo goed en laagdrempelig mogelijk vorm te geven. De rijksvertegenwoordiger betreft een DG van één van de departementen die betrokken is bij de voornaamste opgaven van de regio. De regioadviseurs worden primair bemenst vanuit BZK en ondersteunen hen daarbij. Zij hebben de rol om de betrokkenheid van andere departementen aan te jagen, de samenwerking tussen regio en rijk te versterken en de voortgang te bewaken waar en wanneer dat nodig is. Daarbij wordt verbinding gezocht met of gebruik gemaakt van bestaande overlegstructuren tussen rijk en regio. Van de betrokken regio's vragen we om ook een bestuurlijk en ambtelijk trekker aan te stellen, ondersteund door een overleg van andere bestuurders en ambtenaren. De precieze invulling hiervan kan per regio verschillen.

Binnen het kabinet neem ik als minister van BZK de coördinatie van het NPVR op me, waarbij ik de samenwerking opzoek met mijn collega -bewindspersonen die ook in deze regio's actief zijn. Belangrijk is dat er een regio-alliantieoverleg wordt georganiseerd.

Kennis, innovatie en leren in deze regio's

De inzet op kennis, innovatie en onderling leren is een belangrijke pijler binnen het programma. Om als regio's regionale en nationale opgaven effectief aan te pakken en uit te voeren, is het noodzakelijk de juiste kennis en instrumenten in handen te hebben. Er wordt ingezet op een gedeelde kennisbasis, kennisontwikkeling en -deling tussen regio's onderling en tussen regio en rijk. Er wordt waar mogelijk aangesloten bij bestaande platformen zoals het Nationaal netwerk brede welvaart, het versterken van de regionale leer- en kennisinfrastructuren (PLEK), en kennisbronnen zoals Zicht op wijken, Wijkwijzer,

Leefbarometer, de grensstatistieken en de Regionale monitor brede welvaart van het CBS.

3. Doorontwikkelen van de beleids- en investeringslogica

Rijksbeleid moet werken voor alle regio's in Nederland, zowel voor dicht- als dunbevolkte gebieden en van de kust tot aan de grens. Het Regeerprogramma benoemde al dat het rijk daarbij ook kritisch naar zichzelf kijkt. Op deze manier wordt regionale ontwikkeling duurzaam gestimuleerd, met beleid dat beter werkt voor regio's en daarmee voor inwoners. Dit gaat niet alleen over de verdeling van geld, maar om een bredere beweging die departementen zelf en samen moeten maken bij het nadenken over en ontwikkelen van beleid.

Het is voor de departementen een gezamenlijke opgave om signalen uit de praktijk van medeoverheden of vanuit het leven van inwoners mee te nemen bij het maken en wijzigen van beleid. Het rapport Elke Regio Telt dient hiervoor als leidraad, aan de hand waarvan departementen zelf aan de doorontwikkeling van eigen beleid-/investeringslogica werken. In de praktijk betekent dit ook dat departementen in samenspraak met regio's onderzoeken wat er speelt, problemen serieus nemen en oplossingsrichtingen afwegen. Zo werken we bij het rijk ook aan het tegengaan van hardheden in beleid, welke ervoor kunnen zorgen dat inwoners in de knel komen en er onrechtvaardige verschillen tussen regio's ontstaan of in stand blijven.

Wat hebben we al in gang gezet?

Departementen werken aan een fundamentele beweging met de aanpassing van eigen beleid en investeringen voor belangrijke regionale opgaven, om aan te sluiten bij regionale context en verschillen. Doel hiervan is om betekenisvol en blijvend effect te sorteren op regio's, specifiek op vitaliteit van de regionale economie, de bereikbaarheid en beschikbaarheid van publieke voorzieningen en op sociaaleconomische ontwikkeling en leefbaarheid.

Vitale regionale economie

Departementen werken samen aan het versterken van de vitaliteit van de regionale economie in alle regio's in het land. Het kabinet wil de *regionale competitiviteit van Nederland en de concurrentiekracht van alle Nederlandse regio's versterken*. Dit krijgt vorm met de ambitie dat alle provincies in 2030 tot de top-30 van meest competitieve regio's in de EU behoren, waarvan zes in de top-10. De minister van Economische Zaken heeft bij de recente bespreking van de EZ-begroting aangegeven te werken aan een aanpak voor realisatie van dit doel, waarbij rekening wordt gehouden met de provinciale verantwoordelijkheid voor het regionaal economisch beleid. Daarbij voert EZ een verkennende kansen- en knelpuntenanalyse uit voor regionaal economische ontwikkeling en de invloed van de overheid op deze factoren.

Daarnaast vraagt versterking van de vitale regionale economie in alle regio's om aandacht voor *arbeidsmarktregio's*. De huidige krapte op de arbeidsmarkt vraagt om het in samenhang afwegen van economische ambities en arbeidsmarktbeleid in regio's - en om bij een mismatch gericht scholing of andere trajecten in te zetten. Hiertoe werken het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,

Economische Zaken en Onderwijs Cultuur en Wetenschap aan de Hervorming van de Arbeidsmarktinfrastructuur.⁹

Het kabinet wil de publieke en private dienstverlening over werk en scholing in een arbeidsmarktregio in één loket samenbrengen: het Werkcentrum. Hierbij moet de vraag van de werkgever en de ondersteuningsbehoefte van de burger centraal staan. Arbeidsmarktregio's krijgen daarbij ruimte voor maatwerk, omdat elke regio uniek is, bijvoorbeeld als het gaat om de economische en sociale opgave en de beschikbaarheid van voorzieningen. In een meerjarenagenda per regio wordt de verbinding gelegd tussen werk voor groepen van werkzoekenden en werkenden in een kwetsbare positie, economische opgaven, scholing, voldoende personeel voor cruciale publieke sectoren en de economische transitie. Met aandacht voor selectief en gericht arbeidsmigratiebeleid.¹⁰ Het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap werkt daarnaast aan maatregelen om een toegankelijk kwalitatief goed en arbeidsmarktrelevant aanbod van opleidingen in de regio te waarborgen.¹¹ Het kabinet zet ook in op een gezamenlijke beleidsagenda voor Leven Lang Ontwikkelen (LLO), waarmee de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt wordt verbeterd en er wordt gewerkt aan meer op-, om- en bijscholing ten behoeve van de arbeidsmarkttekorten.

Verder werken we op *diverse onderwerpen* aan beleidsontwikkeling ter versterking van de vitaliteit van regionale economieën. Voor de specifieke opgaven in het landelijk gebied op het gebied van water, natuur en klimaat en het toekomstperspectief voor de agrarische sector werkt het rijk via de aanpak Ruimte voor Landbouw en Natuur aan een gebiedsspecifieke aanpak. Naast landelijke maatregelen zorgt de gebiedsspecifieke aanpak voor passende ontwikkelingen in de gebieden met grote opgaven op het gebied van deze doelen, zoals agrarisch natuurbeheer en innovatie, om boeren te ondersteunen. Het ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur zet zich zo in voor het behalen van deze doelen, met behoud van de sociaaleconomische vitaliteit en draagvlak voor beleid.

Verder werkt het kabinet aan een betere spreiding van rijkswerkgelegenheid over het land, waarbij ik een coördinerende rol vervul. Ik heb u onlangs geïnformeerd over de acties om tot een betere spreiding te komen.¹² Bij keuzes voor de locatie van een rijksdienst zullen het regiobelang en de meerwaarde van de aanwezigheid van een rijksdienst in een regio een zwaarder gewicht hebben. Hiermee vergroot het kabinet een betere regionale aanwezigheid, zichtbaarheid en directe nabijheid van de rijksoverheid, óók in regio's buiten de Randstad. Diverse acties hiertoe zijn opgepakt, zoals het openen van zogenoemde rijksontmoetingspleinen verspreid over het land. In de jaarlijkse brief over de spreiding van de rijkswerkgelegenheid zal de voortgang rond deze acties worden toegelicht.

⁹ zie Kamerbrief: <https://open.overheid.nl/documenten/5fe94231-bdd4-435e-b343-8004a65f7087/file>

¹⁰ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2024/11/14/kamerbrief-naar-een-selectiever-en-gericht-arbeidsmigratiebeleid>

¹¹ Bij het onderdeel 'toegankelijke publieke voorzieningen' wordt hierop nader ingegaan.

¹² Zie de Kamerbrief van de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties d.d. 25 oktober 2024, Kamerstuk 31 490, nr. 347

Defensie is bij uitstek een overheidsorganisatie die in heel het land actief is en verspreid over heel Nederland locaties heeft. En Defensie groeit. In het Nationaal Programma Ruimte voor Defensie wordt – in nauw overleg met provincies en gemeenten – uitgewerkt waar nieuwe defensieactiviteiten het beste een plek kunnen krijgen. Zoals in de Defensienota 2024 is aangegeven, zoekt Defensie daarbij aansluiting bij 'Elke regio telt'. De activiteiten van Defensie hebben in veel gevallen impact op de leefomgeving. Maar veel activiteiten brengen ook investeringen, werkgelegenheid en draagvlak voor andere voorzieningen met zich mee. Ook de initiatieven vanuit Defensie om de defensie-industrie te versterken dragen hieraan bij. Op dit moment wordt met diverse regio's, waaronder Brabant, Oost-Nederland en Limburg, gewerkt aan samenwerkingsverbanden.

Toegankelijke publieke voorzieningen (gezondheid, onderwijs, bereikbaarheid)

Bij publieke voorzieningen en gezondheid, onderwijs en bereikbaarheid kijkt het kabinet ook met een regionaal perspectief. Dit vraagt om het bijeenbrengen van verschillende logica's en beleidsthema's.

Een belangrijke pijler hierin is het *gebiedsgerichte en integrale perspectief op gezondheid*. Gezondheidsachterstanden ontstaan vaak door een stapeling van en interactie tussen problemen op diverse leefgebieden. Gebiedsgerichte programma's zijn belangrijk in de aanpak van deze problemen. Met het Integraal Zorgakkoord is onder leiding van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) gewerkt aan de totstandkoming van regiobeelden, regioplannen en het opzetten van een aanspreekbaar samenwerkingsverband in iedere (zorgkantoor-)regio.¹³ De volgende fase richt zich op het borgen, faciliteren, verbinden en regisseren van deze samenwerking in de regio, met de intentie om een aanvullend zorg- en welzijnsakkoord af te sluiten waarin samen met veldpartijen aanvullende afspraken worden gemaakt.¹⁴ In het Gezond en Actie Leven Akkoord is daarnaast afgesproken dat het ministerie van VWS het belang van gezondheid en de aanpak van gezondheidsachterstanden agendeert bij departementen en met een samenhangende beleidsagenda "Gezondheid in alle beleidsdomeinen" komt.¹⁵ Ook wordt gewerkt aan de relatie met regio's, met het professionaliseren van het Regionetwerk VWS, waarin teams van rijksambtenaren meedoen, -denken en -helpen bij het faciliteren van samenwerking in de regio en signalen/vraagstukken ophalen om deze te agenderen bij het ministerie.

Daarnaast is de *toegankelijkheid van gezondheidsvoorzieningen* een speerpunt van dit kabinet. Daarom werkt VWS aan afspraken over bekostiging van de spoedeisende hulp, acute verloskunde en intensive care, op basis van een beschikbaarheidsbijdrage; wordt ingezet op voldoende praktijkhoudende huisartsen met het verlagen van drempels voor startende praktijkhouders en werkt het ministerie aan het verbeteren van samenwerking tussen ziekenhuizen om streekziekenhuizen in zo volwaardig mogelijke vorm te behouden, om zo bij te dragen aan een gelijkwaardigere toegang tot zorg en ondersteuning.

¹³ zie www.dejuistezorgopdejuistestep.nl

¹⁴ Bekeken wordt of en hoe het aanvullend akkoord kan worden verbreed met elementen uit het GALA en WOZO.

¹⁵ De eerste contouren van deze agenda zijn op 13 december 2024 uw Kamer gedeeld (Tweede Kamer, vergaderjaar 2024-2025, 32793 nr 794). Bij de verdere uitwerking van deze aanpak worden naast gemeenten dan ook verschillende partijen, zoals sociale partners, het bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties betrokken.

Ook streeft het kabinet naar *kwalitatief goed, toegankelijk en doelmatig onderwijs in Nederland*. Door demografische ontwikkelingen staan deze waarden onder druk, met name in krimpregio's. Het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) werkt daarom aan het behoud van een passend onderwijsaanbod in alle regio's en werkt aan een beleidsbrief op het vervolgonderwijs, die in het eerste kwartaal van 2025 wordt gepresenteerd. Voor het funderend onderwijs is de bekostiging recent vereenvoudigd, zodat deze eenvoudiger en beter voorspelbaar is. Naast basisbekostiging is er voorwaardelijke aanvullende bekostiging, die regio-onafhankelijk is. Om het onderwijsaanbod in krimpgebieden te behouden, wordt de kleinescholentoeslag omgevormd naar een dunbevolktheidstoeslag en wordt het systeem van opheffingsnormen herzien. Voor het voortgezet onderwijs geldt dat geïsoleerde vestigingen aanvullende bekostiging krijgen.

Een andere fundamentele stap die we zetten is het werken aan *stabiele bekostiging voor het mbo, hogescholen en universiteiten*. Op dit moment ontvangen onderwijsinstellingen hun rijksbijdrage volledig (mbo) of voor een gedeelte (ho) op basis van het aantal studenten en afgegeven diploma's. Door deze systematiek kan de organiseerbaarheid, toegankelijkheid en kwaliteit van het onderwijs in regio's die kampen met dalende studentaantallen op termijn onder druk komen staan. Het ministerie van OCW werkt samen met mbo, hogescholen en universiteiten aan een stabiele bekostiging, zodat zij bij dalende studentenaantallen een goed onderwijsaanbod op peil kunnen houden, in het bijzonder opleidingen die voor de regio vitaal zijn. Cruciale opleidingen worden ondersteund met krimp-middelen (180 miljoen, voor mbo/hbo).

Daarnaast werkt OCW aan diverse *concrete onderwijsopgaven die specifieke regio's raken*. Bijvoorbeeld met integratie van de kennisketen (wo, hbo en mbo), en duurzame investeringen in onderzoek(sfaciliteiten) gericht op de specifieke behoeften van de regio. Zo wordt ook gewerkt aan het beter aansluiten van de Nederlandse diploma's op instellingen vlak over de grens, zodat jongeren hun vervolgstudies in de regio kunnen doen en daarmee behouden blijven voor de grensregio's. Een ander voorbeeld is dat het ministerie van OCW werkt aan een wetsvoorstel om meer balans te brengen in de internationalisering van het hoger onderwijs. In deze wetgeving wordt expliciet aandacht besteed aan de positie van kwetsbare regio's en de verankering daarvan in beleid. De Kamer wordt hierover in januari per brief geïnformeerd.

Tot slot zetten we ook betekenisvolle stappen in het werken aan *bereikbaarheid* in alle regio's. Daarvoor werkt het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat aan een verbreding van de eigen beleidslogica: focusverschuiving van de grootste doorstromingsknelpunten naar logica waarin bereikbaarheid centraal staat (van maatschappelijk-economische vitale voorzieningen). Het ministerie verkent mogelijkheden om bereikbaarheidsdoelen op te stellen en informeert de Tweede Kamer hier begin 2025 over. Hierbij worden burgers, regio's, medeoverheden en collega-departementen betrokken. Ook worden feiten verzameld over de huidige bereikbaarheid van voorzieningen, vindt een burgerraadpleging plaats, een nulmeting en effectmeting, en worden gebiedscasussen onderzocht.

Leefbaarheid (wonen en energie, cultuur, veiligheid)

Het werken aan leefbaarheid is een essentieel onderdeel van de inzet van het rijk om regio's te ontwikkelen. Een centrale pijler van deze inzet is het nationale programma NOVEX, waarin departementen (onder leiding van VRO) en regio's *gebiedsgericht samenwerken* aan woningbouw, ruimtelijke economische ontwikkeling, bereikbaarheid en mobiliteit, leefbaarheid van stad, industrie en landelijk gebied (openbare ruimte, groen, water en natuur) en energietransitie. Alle resultaten van programma NOVEX landen in de directe leefomgeving van bewoners, ondernemers en werkenden. Het rijk werkt samen met alle provincies om via regie consistentie in de ruimtelijke ordening te bereiken. In 16 gebieden in Nederland zijn de fysieke opgaven van rijk en regio zo complex gestapeld dat rijk en regio via gezamenlijke regie tot planvorming en uitvoering komen.¹⁶ Hier worden, op basis van Ontwikkelperspectieven en Uitvoeringsagenda's, Regionale Investeringsagenda's door rijk en regio opgesteld. Alle overheden werken van meet af aan samen in een NOVEX-gebied aan programmering, planning en financiering ten behoeve van de uitvoering van de opgaven tussen nu en de komende 10 á 15 jaar. Hierbij worden stakeholders uit de regio tijdig betrokken.¹⁷

Gelijktijdig stelt het kabinet op onder coördinatie van de minister van VRO een nieuwe Nationale Omgevingsvisie op, het voorontwerp Nota Ruimte. Deze geeft een integraal beeld van de toekomstige inrichting van de fysieke leefomgeving van ons land in 2030, 2050 en 2100. De Nota Ruimte geeft straks mede richting aan regionale ruimtelijke ontwikkeling, passend bij lokale kwaliteiten, kansen en opgaven. Dat gebeurt aan de hand van vier strategieën: Vitaliseren, Initiëren, Stimuleren en Accommoderen. In de Nota Ruimte worden deze strategieën verder uitgewerkt. Voor Elke regio telt zijn vooral Vitaliseren en Initiëren relevant. Vitaliseren is gericht op behoud en versterking van een prettige, gezonde en leefbare omgeving, met voldoende voorzieningen en opvangen van autonome bevolkingsgroei. Initiëren is gericht op onderscheidende ruimtelijk-economische ontwikkelingen die op termijn kunnen bijdragen aan een grotere verstedelijkingsopgave in die regio's.

Het ministerie van VRO stuurt samen met provincies en gemeenten, marktpartijen en corporaties op de uitvoering van de woondeals en ondersteunt bij de uitvoering. Daarnaast wordt het financiële instrumentarium voor woningbouwbeleid aangepast in lijn met de uitkomsten van Elke Regio Telt. Een groot deel van de financiële middelen is voor een zogeheten realisatiestimulans. De realisatiestimulans zal naar verwachting goed passen bij gemeenten met kleine kernen. Uitgangspunt is een eenvoudige financiële regeling per gerealiseerde betaalbare woning worden zonder eisen aan het aantal woningen per project, met minimale administratieve lasten. Aanvullend op de realisatiestimulans zet het rijk in op locatie specifieke uitdagingen, zoals met het voorzetten van de woningbouwimpuls en het gebiedsbudget.

¹⁶ Van de 16 bestaande NOVEX gebieden zijn er vier waar doelen van Brede Welvaart en doelen van Elke Regio Telt (ERT) concreet worden nagestreefd. Namelijk: ERT Limburg Zuid en Midden en NOVEX-gebied Zuid-Limburg; ERT Zuid-Oost Friesland en NOVEX-gebied Lelystad; ERT Zuid- en Oost-Drenthe en NOVEX-gebied Groningen Assen; ERT Zeeuws Vlaanderen en NOVEX-gebied North Sea Port District

¹⁷ De programma's ERT, NOVEX en Regiodeals werken hierbij inhoudelijk samen en versterken elkaar door kansen, ook op gebied van financiering, in samenhang en samenloop te verkennen en te realiseren.

Het ministerie van KGG heeft in 2023 met het Nationaal Plan Energiesysteem (NPE) een strategisch langetermijnplan opgesteld voor het energiesysteem in Nederland in 2050. Samen met het ministerie van VRO, de koepels van de medeoverheden en netbeheerders werkt het ministerie van KGG n.a.v. het NPE aan nieuwe interbestuurlijke afspraken voor het energiesysteem. Deze afspraken gaan over de opgave die gerealiseerd dient te worden, hoe we belemmeringen in de uitvoering opschalen en over de manier waarop we als overheden onderling samenwerken. Hierbij wordt rekening gehouden met regionale verschillen en de reeds bestaande samenwerkingen tussen rijk en regio en binnen regio's. Deze afspraken worden binnenkort verwacht en zullen daarna gezamenlijk verder worden uitgewerkt.

Daarnaast versterken we de leefbaarheid in alle Nederlands regio's door te werken aan de *stimulering van cultuur en media in heel Nederland*. Het ministerie van OCW neemt hierin het voortouw, door aandacht te geven aan regionale spreiding binnen de basisinfrastructuur en bij de rijkscultuurfondsen. Voor de periode 2025-2028 is geografische spreiding opgenomen als een van de hoofdcriteria voor de basisinfrastructuur. Er zijn vier nieuwe cultuurregio's erkend, waarmee het totaal op negentien komt, om regionale samenwerking en kennisuitwisseling te bevorderen. Samen met gemeenten, provincies en cultuurregio's wordt gewerkt aan cultuurconvenanten voor 2025-2028, waarin gezamenlijke afspraken worden vastgelegd over gesubsidieerde instellingen en gedeelde ambities. Daarnaast zet OCW zich in voor de versterking van lokale omroepen en wordt met de nieuwe bibliotheekwet beoogd dat iedere inwoner binnen redelijke afstand toegang heeft tot een volwaardige bibliotheek. Via het NOVEX-traject werkt OCW daarnaast samen met provincies aan het behouden, benutten en versterken van cultureel erfgoed in heel Nederland, onder andere met het programma Erfgoed Deal voor initiatieven uit regio's om erfgoed in te zetten voor actuele opgaven zoals klimaatadaptatie, natuurverbetering en energietransitie. OCW zet in op ruimtelijk ontwerp en ontwerpend onderzoek. Met het Actieprogramma Ruimtelijk Ontwerp (ARO) is meerdere jaren ervaring opgedaan met de inzet van ruimtelijk ontwerp bij de maatschappelijke opgaven. Hierbij is onder andere aandacht voor opgaven op de lokale en regionale schaal. In de directe leefomgeving zullen de concrete oplossingen immers landen en worden zij ook het meest gevoeld. Ontwerpend onderzoek kan bijdragen aan de kwaliteit van de leefomgeving.

Voor regionale leefbaarheid is daarnaast de *regionale veiligheid* een belangrijk perspectief. Met het programma Preventie met Gezag zet het ministerie van JenV in op het voorkomen dat jongeren en jongvolwassenen met criminaliteit in aanraking komen, daarin terecht komen, daar verder in afglijden of doorgroeien. Het uitgangspunt is om in te zetten in de gebieden met (relatief) grote omvang en ernst van de problematiek. Omdat criminaliteit niet ophoudt bij de grenzen van grootstedelijke gebieden en het niet vanzelfsprekend is dat (relatief) kleinere gemeenten meeliften op de investeringen en ontwikkelingen in centrumgemeenten is deze aanpak in 2024 uitgebreid. Er zijn twintig gemeenten met soortgelijke problematiek incidenteel toegevoegd aan het programma.¹⁸ Geleerde lessen en

¹⁸ Deze gemeenten krijgen gedurende maximaal drie jaar, met maximaal €500.000 per jaar per gemeente, de mogelijkheid om (meer) focus aan te brengen en impact te maken in de lokale preventieve aanpak

beschikbare aanpakken worden vervolgens voor alle gemeenten in Nederland beschikbaar en bereikbaar gemaakt. Daarnaast speelt de behoefte aan meer politiecapaciteit in heel Nederland. Daarom hebben de vorige kabinetten de operationele formatie van de politie fors uitgebreid, de operationele formatie zal de komende jaren groeien en in 2029 ongeveer 4700 fte hoger zijn dan in 2017.¹⁹ De politie zet in op werving en behoudt van medewerkers met de nieuwe ontwikkelde arbeidsmarktstrategie. Daarnaast wordt momenteel gewerkt aan een nieuwe sterkteverdeelsystematiek voor operationele formatie over de regionale eenheden. In het Landelijk Overleg Veiligheid en Politie is afgesproken dat de nieuwe sterkteverdeelsystematiek gebruikt zal worden voor toekomstige capaciteitsuitbreidingen, en niet voor een herverdeling van de huidige capaciteit.

Werken aan samenhang

Verandering van de rijksbrede beleids- en investeringslogica vindt niet van vandaag op morgen plaats en vraagt naast concrete maatregelen een cyclisch proces met periodieke reflectie. Het is een doorlopende zoektocht naar wanneer regionale verschillen goed of niet goed zijn, wanneer het rijk hier wel of geen invloed op kan uitoefenen en wanneer het gerechtvaardigd is om in algemeen beleid ongelijke gevallen ongelijk te behandelen. Hier zet het kabinet zich de afgelopen en komende jaren in samenwerking met regio's vol voor in, want elke regio telt.

Zowel de genoemde regio's, als medeoverheden in bredere zin, doen een beroep op het rijk om meer samenhang in beleid aan te brengen. Zoals hiervoor beschreven zetten we daar al enige tijd op in. We maken daarbij gebruik van een gedegen (feitelijke) kennisbasis, waar alle regio's van Nederland kunnen profiteren. Te denken valt aan de Regionale Monitor Brede Welvaart en met onderzoek door departementen naar regionale ontwikkeling van brede welvaart. Ook werken we actief aan kennisuitwisseling tussen de regio's en het rijk, bijvoorbeeld door ontmoetingen te organiseren.

Een essentieel onderdeel hierbij is de organisatie en borging van feedbackloops, uit regio's en de praktijk naar het rijk en departementen. Departementen organiseren deze feedbackloops zelf bij beleidsontwikkeling en geven hier aandacht aan binnen lopende gebiedsgerichte aanpakken. Hier zijn verschillende instrumenten behulpzaam bij, zoals het Beleidskompas en de daaraan gekoppelde Uitvoerbaarheidstoets Decentrale Overheden (UDO) en de grenseffectentoets.

Het kabinet onderschrijft het belang van deze beweging en BZK stimuleert de inzet hierop. Goede interbestuurlijke samenwerking en bestuurlijke slagkracht van medeoverheden zijn namelijk fundamentele van onze democratische rechtstaat. Departementen zoeken de samenwerking op om beleid op elkaar af te stemmen en verdiepen zich samen met de partners uit de regio's. Zo ontwikkelen we onze rijksbrede beleids- en investeringslogica stapsgewijs door.

4. Vervolg en hoe we uw Kamer informeren

¹⁹ Begroting en Beheerplan Politie 2025-2029. Ter achtergrond: Rutte III heeft de operationele formatie van de politie met zo'n 2400 fte uitgebreid. Rutte IV heeft daar nog in totaal zo'n 1600 fte aan toegevoegd, waarvan de grootste uitbreiding de 700 fte agenten voor de wijk vanuit de middelen voor de Motie Hermans.

Datum
20 december 2024
Onze referentie
2024-0000972494

Op dit moment werken we samen met de regio's aan de plannen voor de regio. In de eerste maanden van 2025 zal hier ook een bestuurlijke bijeenkomst over worden georganiseerd, die de start vormt van het Nationaal Programma Vitale Regio's.

Met het oog op de opgehaalde opgaven vervullen met name de bewindspersonen van OCW, VWS, VRO, JenV, I&W, EZ, KGG en LVVN hierin een kernrol, samen met een coördinerende verantwoordelijkheid voor BZK. Overige departementen sluiten nadien aan indien er bij de ontwikkeling van regionale plannen sprake mocht zijn van opgaven op hun beleidsterrein. Daarbij blijven we uiteraard kritisch kijken naar onze eigen werkwijze en mogelijke belemmeringen van het rijk om regio's hun kansen en krachten te laten benutten. Omdat elke regio telt.

Mijn streven is om uw Kamer in de tweede helft van 2025 over de voortgang te informeren.

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,

J.J.M. Uitermark

Bijlage 1. Nadere uitwerking: plan voor de regio tussen regio's en rijk

Gezamenlijk tussen regio en rijk wordt in 11 regio's gewerkt aan de totstandkoming en uitvoering het 'plan voor de regio', waarin de overkoepelende doelstellingen van het programma (kwaliteit en veiligheid van de leefomgeving, duurzaam en bereikbaar voorzieningenniveau, kansrijke toekomst voor inwoners) centraal staan.

Het plan voor de regio vormt daarmee het toekomstbeeld voor de lange termijn, met hieraan gekoppeld een vierjaarlijkse uitvoeringsagenda. Het plan wordt door regio en rijk opgesteld vanaf de start van het programma en is de basis voor de uitvoeringsagenda. Hierin worden de probleemanalyse, opgaven en kansen voor de komende 20 jaar beschreven, de regionale doorvertaling van de te behalen doelstellingen (op basis van de drie overkoepelende doelstellingen die centraal staan in het programma) en hoe deze te behalen, de al bestaande inzet hierop vanuit regio en rijk en wat daarin mist.

In het plan voor de regio wordt een uitwerking van de (regionale) governance opgenomen en van de benodigde wensen voor de betrokkenheid en inzet van het rijk hierbij. Regio en rijk beschrijven de aanpak waarin activiteiten gekoppeld worden aan resultaten en doelen gericht op het realiseren van bovengenoemd plan voor de regio: de wijze waarop voortgang gemeten en gemonitord wordt; de organisatie van het programma, inclusief eventuele financiering vanuit de regio en het rijk. Hierbij wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van hetgeen al bestaat. Deze agenda wordt eens per vier jaar bijgesteld.

Het Plan voor de regio	De Uitvoeringsagenda
Het plan voor de regio dient als basis voor de uitwerking van de gebiedsgerichte inzet per 4 jaar in de komende twintig jaar. 1. Introductie. Inleiding en achtergrond. 2. Probleemanalyse huidige situatie en opgaven. Analyse van regionale uitgangssituatie en belangrijkste opgaven om uit de relatieve achterstandssituatie te kunnen komen. 3. Huidige inzet en handelingsperspectief. Regionaal beeld van huidige inzet en wat hierin mist om uit de achterstandspositie te kunnen komen. Met mogelijkheden voor regionale inzet met activiteiten en interventies, relaterend aan de probleemanalyse. 4. Organisatie. Beschrijving van organisatie en sturing per regio (bv. apart, of aansluitend bij staande samenwerking resp. benutting bestaande overlegstructuren), betrokkenheid doelgroepen en partijen, planning op hoofdlijnen. Inclusief benodigde behoeften voor betrokkenheid en inzet van het rijk.	De uitvoeringsagenda concretiseert de inzet qua activiteiten en interventies in de regio, voor de komende vier jaar. 1. Introductie. Inleiding en achtergrond. 2. Aanpak met beschrijving: activiteiten, verbinding aan verwacht effect op doelen, integraliteit in opgave, welke inzetten/bijdrages worden verwacht van alle betrokken partijen, concrete resultaten, hoe inwoners worden betrokken. 3. Monitoring. Over hoe de aanpak wordt gemonitord en getoetst. 4. Organisatie. Met beschrijving: organisatie en afstemming rondom realisatie (mensen en middelen), vormgeving regionale samenwerking. En hoe zowel de procesmiddelen als de middelen voor de uitvoering van de agenda's worden besteed.

TER BESLUITVORMING

Nota actief openbaar
Ja

Onze referentie
2024-0000963736

Datum
18 december 2024

Opgesteld door

Samengewerkt met

Bijlage(n)
2

Aan
Van

MBZK
DGOBDR

nota

Kamerbrief Elke Regio Telt

Aanleiding

In mei 2024 heeft de toenmalig minister van BZK in een commissiedebat toegezegd de Kamer in het najaar van 2024 te informeren over de nadere uitwerking van "Elke regio telt". In het Regeerprogramma is de inzet hierop vervolgens geconcretiseerd: "Dit kabinet hanteert het uitgangspunt dat 'Elke regio telt!'. Rijksbeleid moet oog hebben voor regionale verschillen en investeren in structurele samenwerking met regio's. Het Rijk kijkt in ieder geval kritisch naar de eigen werkwijze en mogelijke belemmeringen van het Rijk om regio's hun kansen en krachten te laten benutten. [...] Voor en met specifieke regio's aan de randen van het land die centraal staan in 'Elke regio telt!' ontwikkelt het kabinet een gebiedsgerichte aanpak met langjarige agenda's om de kwaliteit van leven, wonen en werken voor onze inwoners te behouden of te verbeteren." Ook wordt dit thema expliciet genoemd in hoofdstuk 3 (wonen en volkshuisvesting en infrastructuur, openbaar vervoer en luchtvaart) en 6 (zorg en onderwijs).

Hiermee heeft het nieuwe kabinet het belang van dit traject benadrukt en nader gericht, met aandacht voor het gebiedsgericht ondersteunen van deze regio's. Ook hebben departementen diverse beleidsmaatregelen aangekondigd om meer rekening te houden met regionale verschillen en specifieke opgaven in deze regio's.

De nu voorliggende kamerbrief (besproken in RFL 17 december) beschrijft de aanpak die hier uitvoering aan geeft.

Geadviseerd besluit

U wordt geadviseerd in te stemmen met het verzenden van deze brief aan de Tweede Kamer na bespreking in de MR van 20-12.

Kern

- Deze aanpak bouwt voort op het advies *Elke Regio Telt!* (maart 2023) en is opgesteld op basis van inzichten uit regiodialogen in 11 regio's (met decentrale overheden, departementen, maatschappelijke organisaties, bedrijfsleven, inwoners) en op basis van interbestuurlijke gesprekken (met Rijk, medeoverheden (in koepel-/netwerkverband of vanuit de regio's).
- Over de aanpak zijn eerder twee Kamerbrieven verstuurd en dit thema is meermaals door de vorige Kamer met uw ambtsvoorganger besproken.

- Er is veel politieke aandacht voor dit onderwerp en de wens van zowel de Tweede Kamer, departementen als medeoverheden en regio's is om hier nu op door te pakken en de vervolgaanpak uit te gaan voeren.
- In de afgelopen maanden is in alle regio's die betrokken worden in het gebiedsgerichte programma van ERT dialogen en reflectiegesprekken gevoerd. Dit waren zeer waardevolle gesprekken, met enthousiaste deelname van regio's (medeoverheden, departementen, maatschappelijke partijen, bedrijfsleven en inwoners). De opbrengst uit deze gesprekken vormt de basis voor de verdere invulling van het gebiedsgerichte programma in den brede en de plannen voor de regio's en uitvoeringsagenda's die de regio's samen met het Rijk op gaan stellen als onderdeel van het gebiedsgerichte programma.
- De voorgestelde aanpak bestaat uit twee onderdelen: het Nationaal Programma Vitale Regio's en het doorontwikkelen van de beleids- en investeringslogica. Deze twee lijnen kennen ieder hun eigen betrokken partners en wijze van samenwerken, maar hangen in de basis wel met elkaar samen. Signalen uit de gebiedsgerichte lijn kunnen op onderdelen een extra stimulans vormen in de doorontwikkeling van de beleids- en investeringslogica.

Onze referentie
2024-0000963736

Datum
18 december 2024

De gebiedsgerichte aanpak (onder de noemer National Programma Vitale Regio's)

- Een langjarig gebiedsgericht programma voor specifieke regio's aan de randen van het land, waarvan het merendeel ook te maken heeft met een grensligging. Dit gaat om regio's met specifieke opgaven, (vaak intergenerationele) sociaal maatschappelijke achterstanden, maar ook onbenutte kansen waardoor duurzame regionale ontwikkeling moeilijk is.
- Het programma zet in op structurele samenwerking met de regio's, het komen tot een meer passende inzet voor deze regio's die bijdragen aan het realiseren van het beoogd toekomstperspectief van de regio's. *Dit sluit aan bij de opgaven uit het regeerprogramma om de aanpak ERT door te zetten.*
- Het programma bouwt voort op de bestaande aanpak Regio's aan de Grens, inclusief de grensoverschrijdende samenwerking met de buurlanden. *Dit is in de vorige Kamerbrief aangegeven.*
- De eerstvolgende stap is een door regio en rijk gezamenlijk op te stellen toekomstbeeld (*plan voor de regio*) en een daarvan afgeleide *uitvoeringsagenda* waarin de concrete inzet van regio en rijk wordt vastgelegd en afspraken gemaakt worden over de samenwerking voor de komende vier jaar.
- Het plan voor de regio betreft een integrale blik op het toekomstperspectief van de regio, de opgaven en kansen. In de agenda's komen de zaken centraal te staan die op dit moment niet via andere programma's en trajecten worden opgepakt maar die wel essentieel zijn voor deze regio's om duurzaam toe te werken naar het beoogd toekomstperspectief. We gaan dus niet zaken dubbel doen, maar juist daar op inzetten wat nog onvoldoende aandacht krijgt.
- Regeerprogramma: bij de aanpak van Elke regio telt werken met name de bewindspersonen van OCW, VWS, SZW, VRO, JenV, I&W, EZ, KGG en LVVN samen met een coördinerende verantwoordelijkheid voor BZK.
- Ook is er veel samenhang met vraagstukken op het terrein van interbestuurlijke samenwerking en bestuurlijke en financiële verhoudingen en vraagt dit intensivering van de samenwerking op deze onderwerpen.

Waarom 11 regio's voor het Nationaal programma Vitale regio's (NPVR)

- Het oorspronkelijke adviesrapport van de Raad voor de Leefomgeving en Infrastructuur (Rli), Raad voor Volksgezondheid en Samenleving (RVS) en de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) heeft naar vijf regio's gekeken, te weten: *Parkstad Limburg, Zeeuws Vlaanderen, Kop van Noord Holland, Twente en de (Groningse en Drentse) Veenkoloniën*. De raden gaven zelf al aan dat dit beeld niet uitputtend was en dat een aantal regio's strikt genomen het beter doet dan anderen binnen deze groep.
- Om onderbouwd de keuze te kunnen maken met welke regio's het gesprek te voeren heeft BZK aanvullend onafhankelijk onderzoek laten uitvoeren. Door het PON&Telos is naar de verdeling van brede welvaart en clustering van achterstanden in Nederland gekeken om te zien of er naast deze vijf nog andere regio's zijn die in dezelfde mate te maken hebben met deze problematiek.
- Het onderzoek van Het PON&Telos geeft aan dat de opgaven die naar voren komen in het rapport 'Elke regio telt!' zich niet beperken tot de vijf regio's, maar laat zien dat een aantal andere regio's hier in min of meer dezelfde mate mee te maken hebben. Dit geldt specifiek voor regio's aan de randen van het land, maar ook voor stedelijke gebieden.
- Het PON&Telos heeft in het onderzoek alleen gekeken naar twee onderdelen (achterstanden en ligging) terwijl de focus vanuit *Elke regio telt* breder is dan alleen deze twee factoren. Het is van belang om naast deze factoren ook te kijken naar de score op brede welvaart, ontgroening, vergrijzing en dunbevolktheid van een gebied, samenstelling van de bevolking (meer kwetsbare groepen), bereikbaarheid en verschraling van voorzieningen en de afwezigheid van een stuwende economie.
- De nadere analyses in combinatie met bovenstaande factoren zijn aanleiding om aanvullend met nog vijf regio's aan de randen van het land het proces voort te zetten. Omdat tijdens de voorbereiding bleek dat twee Friese regio's apart genomen moesten worden, leidde dit uiteindelijk tot gesprekken met en afbakening tot 11 regio's.
- Dit betreffen allen regio's die al ruim een decennia in beeld zijn in relatie tot bevolkings- en huishoudensdaling en structureel achterblijven wat betreft brede welvaart. Dit bevestigt de keuze om juist voor deze regio's tot een passende gebiedsgerichte aanpak te komen omdat de eerdere en huidige inzet niet voldoende aansluit om structureel en duurzaam te werken aan regionale ontwikkeling voor deze regio's. Ze zijn nu daarom centraal gesteld in het NPVR.

Onze referentie

2024-0000963736

Datum

18 december 2024

Doorontwikkelen van de beleids- en investeringslogica van het rijk

- De doorontwikkeling van de beleids- en investeringslogica is in eerste instantie een opgave voor individuele departementen, gekoppeld aan de ambities uit het regeerprogramma (onderwijs, zorg, regionale economie, bereikbaarheid, wonen). In de Kamerbrief wordt de concrete inzet hierop beschreven. De signalen die komen vanuit de regio's die centraal staan in het gebiedsgerichte programma zijn voor de departementen ook belangrijke input voor hun verdere inzet hierop.
- BZK ondersteunt en faciliteert deze gezamenlijke beweging en stimuleert waar nodig de samenhang/-werking.
- U vertolkt daardoor ook een rol richting andere departementen om deze beweging aan de gang te houden. Dit past bij uw bredere portefeuille als coördinerend bewindspersoon voor beleid dat medeoverheden raakt (interbestuurlijke samenwerking en bestuurlijke en financiële verhoudingen).

- De nadruk de komende zes maanden komt vooral te liggen op het gebiedsgerichte programma en de totstandkoming van de langjarige agenda's. Het komen tot een duidelijke vraagarticulatie van regio's zal hier een belangrijk onderdeel van uitmaken en zal in nauwe samenwerking tussen regio's en rijk tot stand komen.
- Bij beleids- en investeringslogica ligt de focus op het goed organiseren van gebiedsgericht werken bij het Rijk, op het verbinden van departementen en het inbedden van een feedbackloop om de signalen vanuit regio's en medeoverheden structureel mee te kunnen nemen in verdere doorontwikkeling van beleid.
- Daarnaast wordt ingezet op de doorontwikkeling van beleids- en investeringslogica door de departementen. Dit zijn processen die veel tijd kosten en pas op langere termijn hun vruchten afwerpen.
- Het voorstel is om in de tweede helft van 2025 opnieuw de stand van zaken op te maken en naar de Kamer te sturen.

Onze referentie
2024-0000963736

Datum
18 december 2024

Toelichting

Sinds maart 2023 werken rijk en regio's in gesprek met elkaar aan de uitwerking van de aanbevelingen uit het rapport Elke regio telt (van de adviesraden ROB, Rli, RVS). Dit rapport concludeerde dat regio's in Nederland aanzienlijk van elkaar verschillen, dat deze verschillen soms onwenselijk zijn, er bepaalde regio's vaker te maken hebben met deze onwenselijke verschillen dan anderen en dat het tegengaan hiervan stevige veranderingen in rijksbeleid vergt.

Onder coördinatie van BZK is in samenwerking tussen regio en rijk sindsdien een aanpak uitgewerkt met twee onderdelen: 1) een gebiedsgericht programma om een selectie van 11 regio's met grote opgaven te helpen en 2) doorontwikkeling van beleids- en investeringslogica van het rijk om meer rekening te houden met regionale verschillen.

Politieke context

- Het belang van Rijksondersteuning van regio's met specifieke opgaven (ook juist buiten de economische kerngebieden) wordt door het merendeel van de partijen in de Kamer onderschreven. Hiertoe zijn meerdere moties aangenomen en toezeggingen gedaan
- Er wordt aandacht gevraagd voor en gegeven aan deze regio's (zie voorbeelden van beleidsmaatregelen in Kamerbrief) maar tegelijkertijd wordt op specifieke onderwerpen ook opgavegericht schijnbaar 'tegenstrijdig' beleid gevoerd (zoals grote investeringen in economische kerngebieden). Dit leidt telkens tot beroep op 'ERT'.
- Verder is politiek relevant dat er al lang aan deze aanpak gewerkt wordt in nauwe afstemming met regio's, decentrale overheden en departementen. Dit wekt verwachtingen om ook concrete vervolgstappen te zetten (als betrouwbare overheid/i.r.t. goed bestuur).

Financiële/juridische overwegingen

- Er zijn geen specifieke extra middelen voor de uitvoering van de agenda's met deze regio's gereserveerd onder de noemer van dit programma. Er is aandacht gevraagd om, op dit moment, nog onbestemd geld op (opgaven in) deze regio's te richten en na de totstandkoming van de agenda's te kijken hoe bestaande inzet en middelen gericht kunnen worden gestuurd naar deze regio's wanneer dit helpend is bij het realiseren van het beoogd

toekomstperspectief van de regio en het verbeteren van de kwaliteit van leven, wonen en werken van de inwoners. Het uitblijven van extra middelen heeft in de betrokken regio's wel tot de nodige teleurstelling geleid.

- Voor het gebiedsgerichte programma zijn er procesmiddelen gereserveerd om de komende jaren te werken aan de totstandkoming van de agenda's en regionale samenwerking te stimuleren. Bij het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid (NPLV, vergelijkbaar programma in 20 stedelijke focusgebieden) gebeurt dit bijvoorbeeld met gecombineerde SPUK's. Bij het NPLV kunnen middelen ook voor maatschappelijke opgaven ingezet worden.
- Aan de doorontwikkeling van beleids- en investeringslogica wordt door departementen al langere tijd gewerkt en kan binnen hun eigen begrotingen leiden tot verschuivingen. Het komen tot aanvullende/nieuwe maatregelen die niet in het Regeerprogramma staan lijkt niet voor de hand te liggen.
- Departementen hebben aandacht gevraagd voor het scheppen van realistische verwachtingen/ambities in de Kamerbrief en het werkbaar houden van deze inzet i.r.t. gebrekkig gereserveerde financiële middelen en de taakstelling.

Onze referentie

2024-0000963736

Datum

18 december 2024

Krachtenveld

- Er is een zekere mate van spanning tussen de keuze voor 11 regio's in het voorgestelde gebiedsgerichte programma NPVR. In het politieke debat bestaat de mogelijkheid dat andere regio's of koepelorganisaties zullen pleiten voor een gebiedsgerichte programma voor hun regio('s). Ook de VNG (en in mindere mate het IPO) pleiten er doorgaans voor om met alle regio's aan de slag te gaan.
- In veel regio's werken Rijk en medeoverheden en maatschappelijke partners via verschillende gebiedsgerichte aanpakken samen. Dat gaat soms om concrete projecten, maar ook via nationale programma's zoals NOVEX, Regiodeals en het NP Leefbaarheid en Veiligheid (NPLV). De grote maatschappelijke opgaven waar Nederland voor staat bieden kansen, maar het benutten daarvan is niet in alle regio's en gebieden vanzelfsprekend.
- In brieven van uw ambtsvoorgangers is steeds aangegeven dat een specifiek op de regio's aan de randen van het land gericht programma ontbreekt. Daarom is het voorstel om een gebiedsgerichte aanpak NPVR in te richten. Dat programma bouwt voort op bestaande trajecten en structuren die al in die regio's lopen. De bedoeling is om aanvullende op de bestaande trajecten de verbinding tussen de losse onderdelen te zoeken en meer specifiek te kijken waar meer positie voor deze regio's in het generieke beleid (bijv. op korte termijn uitzonderingen op bestaande wet- en regelgeving en op lange(re) termijn aanpassing van generiek rijksbeleid) en langjarige samenwerking omtrent een aantal specifieke thema's deze regio's een positieve ontwikkeling te laten doormaken.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

nvt

Bijlagen

Volgnummer	Naam	Informatie
1	Verzendversie Kamerbrief ERT	Dit is versie zonder arcering en zonder tracks
2	Eindrapport Twijnstra en Gudde Regiodialogen	

Onze referentie
2024-0000963736
Datum
18 december 2024

Procesvoorstel Nationaal Programma Vitale Regio's (NPVR)

t.b.v. Algemeen Bestuur 5 maart 2025

Van: Joram van Donk

Beslispunten:

1. Kennisnemen van processtappen in 2025 om te komen tot een uitvoeringsagenda van Achterhoek en het Rijk voor het NPVR.
2. De aansturing van dit programma vanuit 8RHK ambassadeurs in te vullen en hiervoor zo snel mogelijk in maart/april 2025 - ook gelet op de strakke doorlooptijd - via formatie-uitbreiding een programmamanager (en eventueel programmamedewerker) aan te stellen.

Samenvattende conclusie van de Board op 6 februari op onderliggend memo:

- Richt met de middelen een kleine kerngroep in onder leiding van een programmamanager en betrek een externe inspirator om zo het Regioplan te maken;
- Koppel Regioplan met scenario's RPA en gebruik dit voor de nieuwe visie;
- Samenstelling stuurgroep en bestuurlijk trekker is afhankelijk van de focus die gekozen wordt voor de Achterhoek;

Toelichting

- A. Stand van zaken Rijk met betrekking tot de ontwikkeling van het NPVR
- B. Stand van zaken Achterhoek met betrekking tot de ontwikkeling van het NPVR
- C. Context en ontwikkelingen 2025 om tot agenda te komen
- D. Governance structuur Rijk-regio voor NPVR
- E. Procesmiddelen en governance Achterhoek
- F. Proces in tijd en planning

A. Stand van zaken Rijk met betrekking tot de ontwikkeling van het NPVR

Vrijdag 20 december heeft de Ministerraad de Kamerbrief nadere uitwerking Elke Regio Telt en bijbehorende beslisnota aan de Tweede Kamer verzonden (zie bijlagen 1 en 2). Op 5 februari 2025 zal deze tijdens het commissiedebat Regio en Grensoverschrijdende Samenwerking in de Kamer worden behandeld.

Belangrijkste punten uit de Kamerbrief zijn dat middelen vooralsnog uit de bestaande budgetten van de verschillende departementen moeten komen (anders dan de procesmiddelen voor een ambtelijk trekker en totstandkoming van de agenda, zie E).

Wel geldt een zogenaamde "inspanningsverplichting" voor de departementen en er moet ruimte worden gegeven om buiten bestaande kaders te experimenteren. Het nu nog draaiende programma 'Regio's aan de grens' zal opgaan in de NPVR, zodat ook de grensligging belangrijk wordt in het NPVR.

Het NPVR heeft vanuit het Rijk drie overkoepelende doelstellingen:

- Veilige en leefbare regio's: het verbeteren van de kwaliteit en veiligheid van de leefomgeving in regio's met onder andere expliciete aandacht voor een passende woningvoorraad, herstructurering en transformatie en verduurzaming van de gebouwde omgeving en een gezonde groene leefomgeving.
- Een duurzaam en bereikbaar voorzieningenniveau dat ondersteunend is aan de vitaliteit en het beoogde toekomstperspectief van de regio's en het behoud van de aantrekkelijkheid en leefbaarheid in deze regio's voor inwoners.
- Een gezonde en kansrijke toekomst voor inwoners in de regio's, waaronder gezond opgroeien en oud worden, ontwikkelkansen in het onderwijs, perspectief op werk en regionale economische ontwikkeling.

NB: Belangrijke opmerking bij bovenstaande is dat het aan de betreffende regio en het Rijk samen is om te bepalen in hoeverre aan bovenstaande doelstellingen gewerkt moet worden en de verdeling van het zwaartepunt hiervoor voor de

Vanuit de regiodialoog met de Achterhoek heeft het Rijk verschillende aandachtspunten voor de Achterhoek geïdentificeerd zoals vergrijzing en ontgroening, toenemende arbeidsmarktkrapte en de rem op de groei van het MKB. daarnaast is er een stapeling van maatschappelijke opgaven in het landelijk gebied en een dalend vertrouwen in de overheid en instituties. Op ambtelijk niveau worden regionale en departementale contactpersonen aan elkaar verbonden om lopende trajecten aan de gestelde doelen te koppelen. Aanvullend wordt gekeken welke doelen en daaraan verbonden departementen nog ontbreken. De aandachtspunten die in de regiodialoog ter sprake worden daarin meegenomen. Daarnaast wordt op dit moment een lijst opgesteld met lopende projecten tussen Rijk en regio (werkdocument, zie bijlage 3) om een beeld te krijgen van de inzet die op korte termijn plaats moet vinden om projecten te continueren/borgen etc..

B. Stand van zaken Achterhoek met betrekking tot de ontwikkeling van het NPVR

We hebben vanuit de regio enerzijds een brede basis aan opgaven en doelen in kaart gebracht de afgelopen periode om uit te putten voor een agenda voor het NPVR. Denk hierbij aan de opgaven zoals gesteld in de Regio Deal, voor de dialoogsessies van Elke Regio Telt en zoals geformuleerd in onze Achterhoek Visie 2030.

Opgaven zoals genoemd in Regio Deal en Elke Regio Telt, belangrijkste knoppen om aan te draaien zoals geformuleerd in Elke Regio Telt:

- Vergrijzing en ontgroening (o.a. druk op zorg en voorzieningen)
- Toenemende arbeidsmarktkrapte (focus op kraptesectoren zoals zorg en onderwijs en ict)
- Rem op groei van het MKB (economische groei versus arbeidsmarktkrapte, tekort aan woningen en slechte bereikbaarheid))
- Stapeling maatschappelijke opgaven in landelijk gebied (klimaat/droogte/energie)
- Dalend vertrouwen in overheid/instituties (slechte vertegenwoordiging in TK, Rijk etc., weinig Rijksdiensten zichtbaar in regio)

Belangrijkste knoppen (grote investeringen) om aan te draaien:

- Verbeteren mobiliteit en bereikbaarheid
- Passende woningbouw
- Rijksdiensten/-hubs in de regio

Bovenstaande punten vormen in eerste instantie de basis voor het vervolgesprek om te komen tot een uitvoeringsagenda voor het NPVR. Waarbij met het oog op de belangrijkste knoppen om aan te draaien is ingezet bij het Rijk om I&W als eerste keuze voorkeursdepartement te benoemen en VRO als eventueel alternatief.

C. Context en ontwikkelingen 2025 om tot agenda te komen

Vanuit de Board en het AB is eerder meegegeven om het proces voor de NPVR ook te benutten voor de totstandkoming van een nieuwe Achterhoek Visie 2050. Omdat het traject om tot een nieuwe Visie te komen een langere doorlooptijd lijkt te hebben, vanwege besluitvorming via Achterhoek Raad en mogelijk ook de gemeenteraadsverkiezingen 2026 die hier een rol kunnen spelen, is het advies om de agenda NPVR een wat meer adaptieve/lerende agenda te laten zijn, nog niet in beton gegoten.

Daarmee voldoet de agenda zowel aan de wens van het Rijk (waarbij dan wel een duidelijk kader met stip op de horizon zal moeten komen) en anderzijds aan het proces dat wij in de Achterhoek zullen moeten doorlopen naar een nieuwe visie en het feit dat de eigen Achterhoek Visie leidend blijft bij al hetgeen dat we doen.

Bovendien heeft de Board gesteld de agenda op grote lijnen te willen vormgeven, vanuit de kracht van de Achterhoek. En met behulp van externe visionaire personen een groter thema/onderwerp te omarmen waar we als stip aan de horizon met de Achterhoek naar toewerken, of een groot project dat van dusdanige waarde is dat het een enorme impact heeft in het bereiken van onze stip op de horizon. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht aan voormalig Rijksbouwmeester Floris Alkemade of een vervolg met de onderstroom en 8 transities benoemd door Jan Rotmans bij het Monitor Congres.

Tot slot is meegegeven om een heldere driedeling te maken in geografische samenwerking door de focus op zowel de Achterhoek, op de samenwerking met Twente als op het grotere grensoverschrijdende gebied onder de noemer Tech.Land.

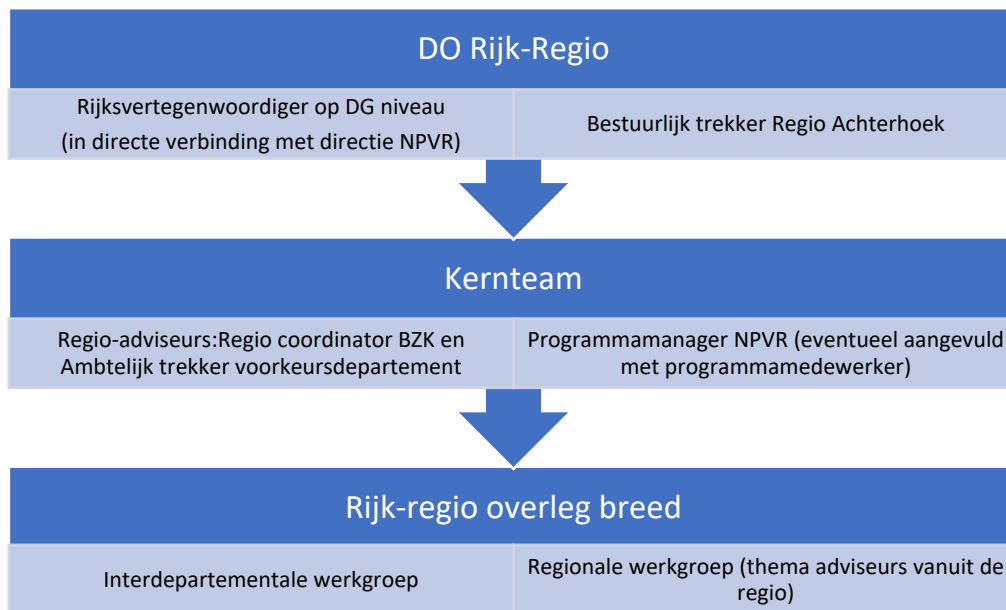
Advies:

De stuurgroep NPVR (voorheen stuurgroep ERT) de opdracht te geven om voor eind 2025 een adaptieve en lerende agenda voor het NPVR met een stip op de horizon naar 2050 op te leveren, conform de elementen en richtingen die hierboven staan omschreven.

De Board geeft mee het proces voor het Regioplan, nieuwe Visie en ontwikkelscenario's voor het RPA te koppelen.

D. Governance structuur Rijk-regio voor NPVR

De governance structuur voor het NPVR is vanuit het Rijk gezien voor elk van de 11 regio's in drie segmenten verdeeld. Een bestuurlijke trekker en eindverantwoordelijke taak bij Rijk en Regio op DG en bestuurlijk niveau. Daaronder de dagelijkse aansturing en strategie via het Kernteam bij Rijk en Regio en als brede voeding een regionale en interdepartementale werkgroep:

Zoals uit de afbeelding is af te leiden is het van belang om vanuit de regio zowel een bestuurlijk trekker als een programmamanager NPVR (eventueel aangevuld met een medewerker NPVR) aan te wijzen dan wel aan te stellen.

Naast dit specifieke pad tussen Rijk en de Achterhoek blijft de klankbordgroep van de verschillende kernteams in stand, waarin de specifieke uitwisseling en intervisie tussen de 11 regio's blijft plaatsvinden.

E. Procesmiddelen en governance Achterhoek

De inkomsten voor het Nationaal Programma Vitale Regio's (vanuit Elke Regio Telt) zijn in eerste instantie voor 3 jaar. Ze bedragen 350.000 euro per jaar per regio (zie bijlage 4). De intentie vanuit het Rijk is om na drie jaar de termijn voor deze middelen weer te verlengen, maar met oog op de kabinetsperiode is in eerste instantie voor deze termijn gekozen. De vraag is of wij deze middelen als structureel kunnen inzetten. Over dit laatste wordt het gesprek nog gevoerd.

De regio kan de middelen (vrij) inzetten om enerzijds te investeren in de extra uren die voor dit programma nodig zijn en tegelijkertijd hier ook een efficiëntieslag maken door de combinatie met bijvoorbeeld algemeen strategisch management en de aansturing van de Regio Deal. Uren die nu nog bovenop de taken van de lobbyadviseur en bestuursadviseur komen. Met een goede invulling van deze middelen kan zowel aan de vraag van het Rijk worden voldaan in besteding van middelen als aan de ontlasting van het bureau in de huidige taken en bezetting. En uiteraard aan de inhoudelijke uitwerking van het programma zelf (met een spreiding van de middelen voor formatie en ruimte voor externe inhuur/bijkomende kosten om tot de stip op horizon te komen).

Het inzetten van de middelen binnen de formatie(uitbreiding) van de Achterhoek zelf geeft daarnaast ook financieel voordelen (geen BTW afdracht via het compensatiefonds). Daarom is bij het Rijk nu aangevraagd om van de 350K per jaar 300K zonder BTW afdracht uit te keren, zodat wij deze optimaal voor de formatie(uitbreiding) kunnen benutten.

Advies:

Met betrekking tot de aansturing van het NPVR is het advies om zo snel als mogelijk een 'Programmamanager NPVR' aan te stellen, bij voorkeur aangevuld met een programmamedewerker; en om daarnaast vanuit de stuurgroep NPVR zo snel als mogelijk een bestuurlijk trekker aan te

wijzen. De Board geeft aan hier een klein team voor in te richten (extra capaciteit) dat snel, creatief en vernieuwd kan vlammen.

F. Proces in tijd en planning

- *5 februari* vindt het commissiedebat plaats en daaropvolgend de definitieve besluitvorming.
- *20 maart* heeft de minister een eerste bestuurlijk overleg met de 11 voorzitters van de regio's van de NPVR.
- *3 april* volgt een startcongres NPVR (Nationaal Programma Vitale Regio's) in aanwezigheid van de minister. Hiervoor ontvangen in eerste instantie de leden van de Achterhoek Board en het Algemeen Bestuur binnenkort een uitnodiging vanuit het ministerie van BZK. Vanuit de organisatie zijn we gevraagd hier ook een workshop te verzorgen.

Met betrekking tot de totstandkoming van de agenda voor het NPVR van de Achterhoek geldt in de basis dat deze gereed is op het moment dat de regio en het Rijk samen vinden dat deze agenda 'af' is. Hier is vooralsnog (en anders dan in eerdere documenten) geen strakke deadline aan gekoppeld.

Het streven is wel om deze in 2025 gereed te hebben, zodat we een goed gevolg kunnen geven aan de uitwerking. Met de kanttekening dat het gaat om een adaptieve en lerende agenda, die weliswaar streeft naar een eindbeeld in 2050, maar niet in alle planning in beton is gegoten.

Voorgesteld tijdspad:

Doorlopend: Elke 3 weken: overleg kernteam (programmamanager NPVR Achterhoek, Ambtelijk trekker BZK en ambtelijk trekker voorkeursdepartement) Elke 4 weken: Klankbordgroep alle kernteams Elke 6 weken: overleg stuurgroep NPVR Achterhoek Minimaal 2x per jaar: Bestuurlijk overleg Rijk-regio Minimaal 2x per jaar: Overleg Regionale werkgroep/interdepartementale werkgroep
Q1 2025: Commissiedebat en besluitvorming Tweede Kamer Aftrap NPVR Rijk en regio Besluitvorming governance (bestuurlijk trekker en programmamanager) vanuit Achterhoek Besluitvorming voorkeursdepartement vanuit Rijk Benaderen visionair denkers voor proces agendan/stip op horizon
Q2 2025: Regioplan Achterhoek Sessies met externe partij voor agendavorming/stip op horizon 1^e Concept Regioplan (Adaptieve Agenda Achterhoek voor NPVR) Toetsing aan proces Visie 2050
Q3 2025: Rijk-Regio sessies Vaststellen Adaptieve Agenda Achterhoek NPVR Sessies Rijk/regio voor agendavorming Zorgdragen voor continuïteit en borging lopende processen
Q4 2025: Uitvoeringsplan Langjarige agenda Praktische doorvertaling naar uitvoeringsplan voor langjarige agenda NPVR Informatieve memo aan Achterhoek Raad

> Retouradres Postbus 20011 2500 EA Den Haag

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Directoraat-Generaal
Openbaar Bestuur &
Democratische Rechtsstaat

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag

Onze referentie
2024-0000972494

Uw referentie

Datum 20 december 2024
Betreft Nadere uitwerking Elke regio telt

Dit kabinet gelooft in de kracht van de regio. We vinden dat 'elke regio telt!'.¹ Bij de gesprekken die ik overal in Nederland voer - maar ook in mijn eigen gemeente - merk ik hoe mensen zich verbonden voelen met de plek waar ze leven. Ze zijn trots op hun dorp, stad of streek en wonen er graag.

Tegelijk staan die gemeenschapszin en verbondenheid op sommige plekken onder druk. De leefbaarheid van dorpen, buurten en gemeenschappen verslechtert doordat winkels en scholen moeten sluiten en de huisarts verdwijnt. Sommige mensen ontbreekt het aan geld, kennis of invloed om zichzelf te redden. Veel mensen hebben het gevoel dat de overheid onvoldoende oog heeft voor hun problemen.

Uit onderzoek blijkt dat er grote, groeiende en onwenselijke verschillen in welvaart en welzijn tussen regio's zijn ontstaan. Een rechtvaardige en menselijke overheid moet recht doen aan mensen, waar ze ook in Nederland wonen. Daarom investeren we als regio en rijk in structurele samenwerking. Ook moeten we als rijksoverheid kritischer kijken naar de manieren waarop we de kracht van de regio kunnen stimuleren. In deze Kamerbrief geeft het kabinet nadere uitwerking aan Elke regio telt: met de start van het Nationaal Programma Vitale Regio's en de doorontwikkeling van de beleids- en investeringslogica.

De samenwerking tussen de regio's en het rijk moeten we niet vrijblijvend organiseren. Het is een zaak van de lange termijn. Het sleutelwoord daarbij is samenwerking. Samenwerking tussen rijk en regio, tussen de medeoverheden, maar ook met ondernemers, kennisinstellingen en burgers. Alleen als we samen optrekken, kunnen we recht doen aan de regio's. Daarbij hoort een voortdurend gesprek over (nieuw) beleid en de effecten daarvan.

In veel regio's doen we dat dan ook al, zoals bij de uitvoering van het programma NOVEX, de doorontwikkeling van de Regiodeals, de aanpak van de sociaal-economische vitaliteit in het landelijk gebied² en de uitvoering van het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid (NPLV, met een looptijd van 20 jaar in twintig stedelijke focusgebieden).

¹ Zie het Regeerprogramma; Tweede Kamer, vergaderjaar 2023–2024, 36 471, nr. 96, blz. 91

² Begin 2025 wordt de Kamer nader geïnformeerd over de aanpak voor de sociaaleconomische vitaliteit van het landelijk gebied.

Uit de in maart van dit jaar aangekondigde regiodialogen blijkt dat die langjarige samenwerking ook expliciet wordt gevraagd voor de regio's met wie deze intensieve gesprekken zijn gevoerd.³ Dit sluit één-op-één aan bij het rapport *Elke regio telt!*, waarin staat dat de focus moet liggen op een langjarige aanpak voor de regio's aan de randen van het land met een stapeling aan opgaven. De opgaven vragen daar om én we moeten schaarse middelen zo slim mogelijk inzetten, waar mogelijk gebundeld. Dat betekent lopende programma's benutten en onderdelen met elkaar verbinden waar dat kan en nodig is. Hierbij willen we regio's de ruimte bieden: zij willen dat hun ervaringen en behoeften worden gehoord en weten zelf het beste hoe zij middelen gericht in kunnen zetten.

Vanuit het rijk willen we middelen inzetten voor de organisatie en totstandkoming van de aanpak van Elke regio telt, inclusief ondersteuning van het proces om tot langjarige agenda's te komen.⁴ Op dit moment zijn er geen extra middelen beschikbaar gesteld voor mogelijke financiële ondersteuning bij de uitvoering van de inhoudelijke opgaven in de langjarige agenda's. Daarom willen we een eventuele ondersteuning vanuit het rijk bepalen op basis van de specifieke opgaven in de uitvoeringsagenda's. Daarbij kijken we waar we bestaand beleid anders kunnen inzetten, waar we maatwerk kunnen bieden en waar we gebruik kunnen maken van bestaande financiële stromen. Op de kortere termijn moeten we de mogelijkheden onderzoeken om de huidige middelen meer specifiek in te zetten voor deze regio's.

Allereerst wordt in deze brief teruggeblikt op de gevoerde regiodialogen.⁵ Daarna zet ik in deze brief uiteen hoe de betreffende regio's en rijk een gebiedsgerichte aanpak vormgeven, gericht op langjarige samenwerking en voortbouwend op de aanpakken die al lopen. Vervolgens beschrijf ik de inzet van het kabinet op de doorontwikkeling van beleids- en investeringslogica, met de ambities die geformuleerd zijn in het regeerprogramma omtrent de regionale economie, bereikbaarheid van essentiële voorzieningen en maatschappelijke verbondenheid. Ik sluit de brief af met een toelichting op het vervolgproces. Daar waar dat van toepassing is, geef ik invulling aan openstaande moties en toezeggingen.

1. Lessen uit gesprekken met de regio's

Uiteindelijk gaat *Elke Regio Telt!* over mensen. Hun perspectief en hun verhalen waren het vertrekpunt bij de regiodialogen, die het afgelopen halfjaar zijn gevoerd in de betreffende regio's zoals hierboven benoemd. Die regiodialogen hadden als doel om als regio en rijk met elkaar over de opgaven en ook vooral over de samenwerking en interactie te spreken om inzicht te krijgen in wat er beter of anders zou kunnen en moeten.

Uit die gesprekken bleek dat vergrijzing en ontgroening een bepalende onderliggende trend zijn met effecten op bereikbaarheid, voorzieningen en de gemeenschappen. In algemene zin is bereikbaarheid van de regio, bereikbaarheid

³ Zie: Tweede Kamer, vergaderjaar 2023–2024, 29 697, nr. 142. Dit betreft de regio's Kop van Noord-Holland, Noord- en Oost-Groningen, Zuidoost-Fryslân, Noard-Fryslân, Zuid- en Oost- Drenthe, Twente, Achterhoek, Noord-Limburg, Midden-Limburg, Zuid-Limburg en Zeeuws-Vlaanderen. Met Groningen en Midden-Limburg staan op moment van schrijven de regiodialogen nog gepland.

⁴ Zie: Tweede Kamer, vergaderjaar 2024–2025, 36 600 VII, nr. 2, blz. 38 tabel 8

⁵ Als bijlage is het rapport van Twijnstra en Gudde toegevoegd met een beschrijving van het doel, de aanpak van en de rode draden uit deze regiodialogen en -reflecties.

en beschikbaarheid van voorzieningen en de verbinding met de omgeving heel belangrijk voor regionale ontwikkeling. Daarnaast zijn opgaven als de veelal kwalitatieve woningbouwopgave, belemmeringen en onbenutte kansen in de grensoverschrijdende samenwerking door de grensligging⁶, intergenerationele problematiek, kansen(on)gelijkheid en het dalende vertrouwen in de (rijks)overheid en instituties aan de orde.

De andere rode draad in de gesprekken, was de behoefte van regio's om gezien en gehoord te worden. Zij doen de oproep om voorbij de cijfers te kijken en niet alleen vanuit landelijk perspectief, maar ook vanuit de beleving en ervaring in de regio. Landelijke normen, gebaseerd op gemiddelden en grote aantallen, en de sectorale manier van cijfermatig onderbouwen, sturing, (kortlopende) financiering en verantwoording sluiten niet altijd aan bij de context en kenmerken en de samenhang en stapeling van opgaven die in deze regio's spelen. Regio's verschillen te veel voor een (te) generieke aanpak. Er is meer aandacht nodig voor de vraag wat per regio passend is, bijvoorbeeld als het gaat om een goed basisvoorzieningenniveau.

Uit de gesprekken kwam ook het signaal van de medeoverheden dat zij regelmatig te weinig slagkracht hebben voor een goede aanpak voor nationale en regionale opgaven, onder andere door krapte op de arbeidsmarkt. De krapte is in de regio nadrukkelijker voelbaar door dunbevolktheid, ontgroening en vergrijzing in deze regio's.

2. Nationaal Programma Vitale Regio's

Zoals blijkt uit het rapport *Elke regio telt!* en de regiodialogen kan de samenwerking met de regio's aan de randen van het land niet vrijblijvend worden ingericht en vraagt een focus op de lange termijn. Dit omdat de complexe stapeling van opgaven in deze regio's niet binnen één of twee kabinetsperiodes op te lossen is. De bestaande programma's voorzien hier onvoldoende in. Daarbij zou er meer verbinding gemaakt moeten worden tussen de bestaande programma's. Dit vormt de basis voor de vervolginzet, waarbij het bestaande programma 'regio's aan de grens opgaat' in een gebiedsgericht programma onder de noemer Nationaal Programma Vitale Regio's (NPVR).

Met het NPVR zetten we in op langjarig commitment en samenwerking van het rijk voor de regio's aan de randen van het land, met uitgangspunten die meer passend zijn voor de specifieke context, kenmerken, kansen en uitdagingen voor deze regio's. Dat doen we onder andere door 'langjarige agenda's' met deze regio's tot stand te brengen. Met deze langjarige gebiedsgerichte samenwerking tussen regio en rijk kan recht worden gedaan aan de onderlinge verschillen en overeenkomsten in de complexe uitdagingen in de regio's aan de randen van Nederland. Ik zet in dit kader ook de samenwerking met alle provincies en gemeenten met een grensligging en de autoriteiten in onze buurlanden (Nedersaksen, Noordrijn-Westfalen, Wallonië en Vlaanderen) onveranderd voort. Binnen het programma voorzien we ook een belangrijke rol voor verdere kennisontwikkeling en -deling. De kennis die we binnen dit programma opdoen is voor alle regio's in Nederland: we delen onze inzichten rond gebiedsgericht werken aan vitale regio's.

⁶ Waarbij beschikbaarheid van grensoverstijgende data van essentieel belang is om goed beleid te maken,

Focus blijft op de benoemde regio's

Naar aanleiding van de regiodialogen en de daaropvolgende bestuurlijke reflectiegesprekken is geconcludeerd dat er geen wijzigingen worden aangebracht in de reeds benoemde regio's. Dit betekent dat het programma de inzet richt op: de Kop van Noord-Holland, Noord- en Oost-Groningen, Zuidoost-Fryslân, Noord-Fryslân, Zuid- en Oost- Drenthe, Twente, Achterhoek, Noord-Limburg, Midden-Limburg, Zuid-Limburg en Zeeuws-Vlaanderen.⁷

In deze regio's wordt hard gewerkt aan regionale ontwikkeling, door gemeenten, provincies, waterschappen, maatschappelijke partners, marktpartijen en inwonersinitiatieven. Met het NPVR komt een samenwerking tussen deze regio's en het rijk tot stand die, waar mogelijk, kan voorzien in maatwerkoplossingen voor specifieke behoeftes en mogelijkheden voor verdere regionale en nationale ontwikkeling. Zowel regio als rijk moeten zich inspannen om bij knelpunten te kijken naar wat wel mogelijk is. Dat kan door bijvoorbeeld af te wijken van bestaande kaders, uitzonderingsposities en (alternatieve en beter passende) oplossingsrichting te bepalen. Dit zit dus nadrukkelijk niet alleen in financiële middelen.

Ontwikkeling in twee stappen

We willen dat in twee stappen doen: tot rond de zomer van 2025 werken we aan een toekomstbeeld langs drie overkoepelende doelstellingen in een bestuurlijk gedragen *plan voor de regio*. Op basis daarvan ontwikkelen regio en rijk een *uitvoeringsagenda* die eind 2025 gereed moet zijn. Deze twee onderdelen vormen samen de hierboven genoemde 'langjarige agenda'.⁸

Het NPVR heeft drie overkoepelende doelstellingen:

- Veilige en leefbare regio's: het verbeteren van de kwaliteit en veiligheid van de leefomgeving in regio's met onder andere expliciete aandacht voor een passende woningvoorraad, herstructurering en transformatie en verduurzaming van de gebouwde omgeving en een gezonde groene leefomgeving.
- Een duurzaam en bereikbaar voorzieningenniveau dat ondersteunend is aan de vitaliteit en het beoogde toekomstperspectief van de regio's en het behoud van de aantrekkelijkheid en leefbaarheid in deze regio's voor inwoners.
- Een gezonde en kansrijke toekomst voor inwoners in de regio's, waaronder gezond opgroeien en oud worden, ontwikkelkansen in het onderwijs, perspectief op werk en regionale economische ontwikkeling.

Het plan voor de regio is de basis om de inzet waar mogelijk op regionaal niveau en opgavegericht te bundelen. De regio krijgt zoveel mogelijk ruimte om het plan voor de regio en uitvoering met het rijk vorm te geven op basis van drie overkoepelende doelstellingen. Het uitgangspunt hier is om zoveel mogelijk samenhang te creëren tussen en aan te sluiten bij lopende trajecten en bestaande structuren zoals NOVEX, IZA, PPLG, NPLV, Regio Deals, energyboards. Regio's en

⁷ Zie Tweede Kamer, vergaderjaar 2023–2024, 29 697, nr. 142 voor een nadere toelichting voor deze regio's.

⁸ Zie bijlage 1 voor een nadere duiding van de inhoud van het plan voor de regio en de uitvoeringsagenda.

rijk besluiten gezamenlijk hoe zij deze benutten. De uitvoeringsagenda bevat per regio concrete inzet voor de komende vier jaar en wordt aansluitend geëvalueerd en herijkt. Voorbereiding, implementatie en uitvoering vormen een doorlopend proces.

De ministeries van BZK, VWS, OCW, SZW, JenV, IenW, VRO, LNV, EZ, KGG, committeren zich allen aan de plannen voor de regio's (inclusief uitvoeringsagenda) waarbij het rijk een inspanningsverplichting aangaat voor de komende 20 jaar. In 2025 zullen deze ministeries, mede op basis van de komende fase waarin wordt gewerkt aan de plannen voor de regio's, gaan onderzoeken welke inzet zij gaan plegen op de opgestelde plannen voor de regio's en wat deze inspanningsverplichting inhoudt. Dit om waar nodig te onderzoeken of en zo ja, wat de mogelijkheden zijn om in te spelen op de vraag en behoefte van deze specifieke regio's.

Ook economische ontwikkeling wordt in de verschillende plannen voor de regio's meegenomen, wat door de minister van EZ tijdens de EZ-begrotingsbehandeling van 16 en 17 oktober jl. aan Kamerlid Vermeer was toegezegd in reactie op de motie van laatstgenoemde om krimpregio's een langjarige economische impuls te geven. Tijdens de recente bespreking van de EZ-begroting heeft de minister van Economische Zaken aangegeven in gesprekken met de provincies de mogelijkheden te verkennen voor het stimuleren van regionaal economische ontwikkeling. In die gesprekken zal specifiek aandacht worden besteed aan de economische opgaven in de NPVR-regio's, die aan de grenzen van het land zijn gesitueerd. En aan de mogelijke bijdragen daaraan van de specifiek op de regio gerichte EZ-instrumenten als ROM's en EFRO/Interreg. De uitkomsten van deze gesprekken worden benut voor de Visie op de ruimtelijke en economische structuur, die ook zal ingaan op de verantwoordelijkheid van het rijk bij regionaal economische ontwikkeling en hoe die in te vullen. De uitkomsten over de economische opgaven voor de NPVR-regio's worden ingebracht en benut in de programmatische aanpak voor die regio's.

Hiermee maken we bewust een onderscheid tussen het generieke belang dat rijksbeleid beter rekening houdt met regionale verschillen en de aanpak voor deze regio's die iets anders en meer vraagt, gegeven de specifieke context en kenmerken zoals dunbevolktheid, ontgroening en vergrijzing en een ligging aan de grens van Nederland, waardoor er een stapeling van opgaven en uitdagingen aan de orde is die niet zelfstandig opgelost kan worden. Denk hier onder andere aan belemmeringen in wet- en regelgeving door de nabijheid van buurlanden, opgaven rondom netcongestie en het vitaal en aantrekkelijk houden van deze regio's met een voorzieningenaanbod dat sterk onder druk is komen te staan qua beschikbaarheid en bereikbaarheid.

Uitgangspunten voor het plan voor de regio en voor de samenwerking regio en rijk
Regio's en rijk hebben, tijdens en op basis van de regiodialogen, uitgangspunten geformuleerd die centraal staan bij de gebiedsgerichte aanpak. Vertrouwen en

verbinding worden daarbij echt als een doel op zichzelf gezien. De uitgangspunten zijn:

1. Een plan voor de regio (langjarige agenda) vraagt om een lerende en adaptieve agenda die niet in beton is gegoten, maar waarin structureel wordt gereflecteerd en geëvalueerd wat werkt. Op basis hiervan sturen we gezamenlijk bij.
2. Omarm vertrouwen en verbinding als een doel op zich. Laat het niet afhangen van concrete projecten. Bundel middelen waar mogelijk op regionaal niveau en opgavegericht (in tegenstelling tot sectoraal) en zorg ervoor dat de agenda gebruikt kan worden als propositie om in aanmerking te komen voor middelen uit bijvoorbeeld subsidies en regelingen.
3. Ga bij beleidskeuzes en investeringen niet alleen uit van financieel rendement en volume, maar heb aandacht voor regionale verschillen, maatschappelijke impact en brede welvaart. Ga op zoek naar een andere wijze van verantwoording en onderbouwing.
4. Als rijk en medeoverheden kijken we met een open blik naar de aanwezige opgaven en passende oplossingen, ook als deze op dit moment nog niet binnen de opgestelde kaders passen.
5. De departementen erkennen de specifieke context van deze regio's en zetten zich in om te komen tot de meest passende oplossing. Waar nodig kan worden gekeken naar het maken van afwijkmogelijkheden en een uitzonderingspositie voor deze regio's vanuit het rijk. Dit geldt met name voor de gevallen waar dat grote impact heeft voor de verbetering van de leefbaarheid in deze regio's en het effectief oppakken van de opgaven ofwel verzilveren van de kansen.
6. Expliciete aandacht voor het belang van samenwerking met de buurlanden ter versterking van het oplossen van grensbelemmeringen en verzilveren van kansen.

Grensoverschrijdende samenwerking met de buurlanden

Een groot deel van de regio's die centraal staan, grenzen aan één van onze buurlanden. Met het programma NPVR zetten we in op de verdere versterking van de bestuurlijke samenwerking tussen het rijk, de gemeenten en provincies aan de grens en de relevante overheden in de buurlanden en naburige deelstaten of gewesten: Vlaanderen, Wallonië, Noordrijn-Westfalen en Nedersaksen. Bestaande samenwerkingsstructuren worden hiermee voortgezet: de Grenslandagenda Noordrijn-Westfalen, de Samenwerkingsagenda met Nedersaksen, de grensgovernance Vlaanderen-Nederland en het Schakelpunt grensbelemmeringen.

De ontwikkelingen van dit Schakelpunt zullen de komende periode nauw worden gevolgd en daarbij wordt, zoals toegezegd in het commissiedebat Regio's en grensoverschrijdende samenwerking van 16 mei 2024, meegewogen welke elementen mogelijk relevant zijn voor de samenwerkingsverbanden met de Duitse deelstaten. Op het moment van schrijven is er nog geen aanleiding om de samenwerkingsstructuren met Duitsland anders vorm te geven, zoals eerder toegelicht in de Voortgangsbrief van het programma Regio's aan de grens van 15 december 2023.

Het wegnemen van grensbelemmeringen en benutten van kansen blijven bij de doorontwikkeling van de samenwerkingsstructuren centraal staan. Die structuren dragen bij aan de gezamenlijke agendavorming en prioriteitsstelling om concrete projecten of knelpunten op te pakken die er voor inwoners echt toe doen. Als minister van BZK speel ik bij de grensoverschrijdende samenwerking een coördinerende rol richting andere bewindspersonen.

Coördinatie en regionale allianties

De uitvoering op lokaal en regionaal niveau vindt plaats in publiek-private allianties met een aanpak voor en met bewoners, die zich kenmerkt door samenwerking met stakeholders in de regio. Hoe deze regioalliantie eruitziet verschilt per regio, omdat de regio's zelf verantwoordelijk zijn voor de inrichting. Als het mogelijk is, wordt aangesloten bij bestaande structuren.

Regio's en rijk stellen het plan voor de regio samen op. Betrokken departementen werken hierbij mee aan de invulling van deze agenda's en de daaruit volgende uitvoeringsagenda's. Zij zijn daarbij zelf verantwoordelijk voor acties op het eigen beleidsterrein. Sommige regio's, maar ook departementen zijn daar al verder in dan andere.

Het rijk stelt per regio een ambtelijk regioadviseur en een rijksvertegenwoordiger als bestuurlijk aanspreekpunt aan, om de verbinding tussen regio en rijk zo goed en laagdrempelig mogelijk vorm te geven. De rijksvertegenwoordiger betreft een DG van één van de departementen die betrokken is bij de voornaamste opgaven van de regio. De regioadviseurs worden primair bemenst vanuit BZK en ondersteunen hen daarbij. Zij hebben de rol om de betrokkenheid van andere departementen aan te jagen, de samenwerking tussen regio en rijk te versterken en de voortgang te bewaken waar en wanneer dat nodig is. Daarbij wordt verbinding gezocht met of gebruik gemaakt van bestaande overlegstructuren tussen rijk en regio. Van de betrokken regio's vragen we om ook een bestuurlijk en ambtelijk trekker aan te stellen, ondersteund door een overleg van andere bestuurders en ambtenaren. De precieze invulling hiervan kan per regio verschillen.

Binnen het kabinet neem ik als minister van BZK de coördinatie van het NPVR op me, waarbij ik de samenwerking opzoek met mijn collega -bewindspersonen die ook in deze regio's actief zijn. Belangrijk is dat er een regio-alliantieoverleg wordt georganiseerd.

Kennis, innovatie en leren in deze regio's

De inzet op kennis, innovatie en onderling leren is een belangrijke pijler binnen het programma. Om als regio's regionale en nationale opgaven effectief aan te pakken en uit te voeren, is het noodzakelijk de juiste kennis en instrumenten in handen te hebben. Er wordt ingezet op een gedeelde kennisbasis, kennisontwikkeling en -deling tussen regio's onderling en tussen regio en rijk. Er wordt waar mogelijk aangesloten bij bestaande platformen zoals het Nationaal netwerk brede welvaart, het versterken van de regionale leer- en kennisinfrastructuren (PLEK), en kennisbronnen zoals Zicht op wijken, Wijkwijzer,

Leefbarometer, de grensstatistieken en de Regionale monitor brede welvaart van het CBS.

3. Doorontwikkelen van de beleids- en investeringslogica

Rijksbeleid moet werken voor alle regio's in Nederland, zowel voor dicht- als dunbevolkte gebieden en van de kust tot aan de grens. Het Regeerprogramma benoemde al dat het rijk daarbij ook kritisch naar zichzelf kijkt. Op deze manier wordt regionale ontwikkeling duurzaam gestimuleerd, met beleid dat beter werkt voor regio's en daarmee voor inwoners. Dit gaat niet alleen over de verdeling van geld, maar om een bredere beweging die departementen zelf en samen moeten maken bij het nadenken over en ontwikkelen van beleid.

Het is voor de departementen een gezamenlijke opgave om signalen uit de praktijk van medeoverheden of vanuit het leven van inwoners mee te nemen bij het maken en wijzigen van beleid. Het rapport Elke Regio Telt dient hiervoor als leidraad, aan de hand waarvan departementen zelf aan de doorontwikkeling van eigen beleid-/investeringslogica werken. In de praktijk betekent dit ook dat departementen in samenspraak met regio's onderzoeken wat er speelt, problemen serieus nemen en oplossingsrichtingen afwegen. Zo werken we bij het rijk ook aan het tegengaan van hardheden in beleid, welke ervoor kunnen zorgen dat inwoners in de knel komen en er onrechtvaardige verschillen tussen regio's ontstaan of in stand blijven.

Wat hebben we al in gang gezet?

Departementen werken aan een fundamentele beweging met de aanpassing van eigen beleid en investeringen voor belangrijke regionale opgaven, om aan te sluiten bij regionale context en verschillen. Doel hiervan is om betekenisvol en blijvend effect te sorteren op regio's, specifiek op vitaliteit van de regionale economie, de bereikbaarheid en beschikbaarheid van publieke voorzieningen en op sociaaleconomische ontwikkeling en leefbaarheid.

Vitale regionale economie

Departementen werken samen aan het versterken van de vitaliteit van de regionale economie in alle regio's in het land. Het kabinet wil de *regionale competitiviteit van Nederland en de concurrentiekracht van alle Nederlandse regio's versterken*. Dit krijgt vorm met de ambitie dat alle provincies in 2030 tot de top-30 van meest competitieve regio's in de EU behoren, waarvan zes in de top-10. De minister van Economische Zaken heeft bij de recente bespreking van de EZ-begroting aangegeven te werken aan een aanpak voor realisatie van dit doel, waarbij rekening wordt gehouden met de provinciale verantwoordelijkheid voor het regionaal economisch beleid. Daarbij voert EZ een verkennende kansen- en knelpuntenanalyse uit voor regionaal economische ontwikkeling en de invloed van de overheid op deze factoren.

Daarnaast vraagt versterking van de vitale regionale economie in alle regio's om aandacht voor *arbeidsmarktregio's*. De huidige krapte op de arbeidsmarkt vraagt om het in samenhang afwegen van economische ambities en arbeidsmarktbeleid in regio's - en om bij een mismatch gericht scholing of andere trajecten in te zetten. Hiertoe werken het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,

Economische Zaken en Onderwijs Cultuur en Wetenschap aan de Hervorming van de Arbeidsmarktinfrastructuur.⁹

Het kabinet wil de publieke en private dienstverlening over werk en scholing in een arbeidsmarktregio in één loket samenbrengen: het Werkcentrum. Hierbij moet de vraag van de werkgever en de ondersteuningsbehoefte van de burger centraal staan. Arbeidsmarktregio's krijgen daarbij ruimte voor maatwerk, omdat elke regio uniek is, bijvoorbeeld als het gaat om de economische en sociale opgave en de beschikbaarheid van voorzieningen. In een meerjarenagenda per regio wordt de verbinding gelegd tussen werk voor groepen van werkzoekenden en werkenden in een kwetsbare positie, economische opgaven, scholing, voldoende personeel voor cruciale publieke sectoren en de economische transitie. Met aandacht voor selectief en gericht arbeidsmigratiebeleid.¹⁰ Het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap werkt daarnaast aan maatregelen om een toegankelijk kwalitatief goed en arbeidsmarktrelevant aanbod van opleidingen in de regio te waarborgen.¹¹ Het kabinet zet ook in op een gezamenlijke beleidsagenda voor Leven Lang Ontwikkelen (LLO), waarmee de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt wordt verbeterd en er wordt gewerkt aan meer op-, om- en bijscholing ten behoeve van de arbeidsmarkttekorten.

Verder werken we op *diverse onderwerpen* aan beleidsontwikkeling ter versterking van de vitaliteit van regionale economieën. Voor de specifieke opgaven in het landelijk gebied op het gebied van water, natuur en klimaat en het toekomstperspectief voor de agrarische sector werkt het rijk via de aanpak Ruimte voor Landbouw en Natuur aan een gebiedsspecifieke aanpak. Naast landelijke maatregelen zorgt de gebiedsspecifieke aanpak voor passende ontwikkelingen in de gebieden met grote opgaven op het gebied van deze doelen, zoals agrarisch natuurbeheer en innovatie, om boeren te ondersteunen. Het ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur zet zich zo in voor het behalen van deze doelen, met behoud van de sociaaleconomische vitaliteit en draagvlak voor beleid.

Verder werkt het kabinet aan een betere spreiding van rijkswerkgelegenheid over het land, waarbij ik een coördinerende rol vervul. Ik heb u onlangs geïnformeerd over de acties om tot een betere spreiding te komen.¹² Bij keuzes voor de locatie van een rijksdienst zullen het regiobelang en de meerwaarde van de aanwezigheid van een rijksdienst in een regio een zwaarder gewicht hebben. Hiermee vergroot het kabinet een betere regionale aanwezigheid, zichtbaarheid en directe nabijheid van de rijksoverheid, óók in regio's buiten de Randstad. Diverse acties hiertoe zijn opgepakt, zoals het openen van zogenoemde rijksontmoetingspleinen verspreid over het land. In de jaarlijkse brief over de spreiding van de rijkswerkgelegenheid zal de voortgang rond deze acties worden toegelicht.

⁹ zie Kamerbrief: <https://open.overheid.nl/documenten/5fe94231-bdd4-435e-b343-8004a65f7087/file>

¹⁰ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2024/11/14/kamerbrief-naar-een-selectiever-en-gericht-arbeidsmigratiebeleid>

¹¹ Bij het onderdeel 'toegankelijke publieke voorzieningen' wordt hierop nader ingegaan.

¹² Zie de Kamerbrief van de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties d.d. 25 oktober 2024, Kamerstuk 31 490, nr. 347

Defensie is bij uitstek een overheidsorganisatie die in heel het land actief is en verspreid over heel Nederland locaties heeft. En Defensie groeit. In het Nationaal Programma Ruimte voor Defensie wordt – in nauw overleg met provincies en gemeenten – uitgewerkt waar nieuwe defensieactiviteiten het beste een plek kunnen krijgen. Zoals in de Defensienota 2024 is aangegeven, zoekt Defensie daarbij aansluiting bij 'Elke regio telt'. De activiteiten van Defensie hebben in veel gevallen impact op de leefomgeving. Maar veel activiteiten brengen ook investeringen, werkgelegenheid en draagvlak voor andere voorzieningen met zich mee. Ook de initiatieven vanuit Defensie om de defensie-industrie te versterken dragen hieraan bij. Op dit moment wordt met diverse regio's, waaronder Brabant, Oost-Nederland en Limburg, gewerkt aan samenwerkingsverbanden.

Toegankelijke publieke voorzieningen (gezondheid, onderwijs, bereikbaarheid)

Bij publieke voorzieningen en gezondheid, onderwijs en bereikbaarheid kijkt het kabinet ook met een regionaal perspectief. Dit vraagt om het bijeenbrengen van verschillende logica's en beleidsthema's.

Een belangrijke pijler hierin is het *gebiedsgerichte en integrale perspectief op gezondheid*. Gezondheidsachterstanden ontstaan vaak door een stapeling van en interactie tussen problemen op diverse leefgebieden. Gebiedsgerichte programma's zijn belangrijk in de aanpak van deze problemen. Met het Integraal Zorgakkoord is onder leiding van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) gewerkt aan de totstandkoming van regiobeelden, regioplannen en het opzetten van een aanspreekbaar samenwerkingsverband in iedere (zorgkantoor-)regio.¹³ De volgende fase richt zich op het borgen, faciliteren, verbinden en regisseren van deze samenwerking in de regio, met de intentie om een aanvullend zorg- en welzijnsakkoord af te sluiten waarin samen met veldpartijen aanvullende afspraken worden gemaakt.¹⁴ In het Gezond en Actie Leven Akkoord is daarnaast afgesproken dat het ministerie van VWS het belang van gezondheid en de aanpak van gezondheidsachterstanden agendeert bij departementen en met een samenhangende beleidsagenda "Gezondheid in alle beleidsdomeinen" komt.¹⁵ Ook wordt gewerkt aan de relatie met regio's, met het professionaliseren van het Regionetwerk VWS, waarin teams van rijksambtenaren meedoen, -denken en -helpen bij het faciliteren van samenwerking in de regio en signalen/vraagstukken ophalen om deze te agenderen bij het ministerie.

Daarnaast is de *toegankelijkheid van gezondheidsvoorzieningen* een speerpunt van dit kabinet. Daarom werkt VWS aan afspraken over bekostiging van de spoedeisende hulp, acute verloskunde en intensive care, op basis van een beschikbaarheidsbijdrage; wordt ingezet op voldoende praktijkhoudende huisartsen met het verlagen van drempels voor startende praktijkhouders en werkt het ministerie aan het verbeteren van samenwerking tussen ziekenhuizen om streekziekenhuizen in zo volwaardig mogelijke vorm te behouden, om zo bij te dragen aan een gelijkwaardigere toegang tot zorg en ondersteuning.

¹³ zie www.dejuistezorgopdejuistestep.nl

¹⁴ Bekeken wordt of en hoe het aanvullend akkoord kan worden verbreed met elementen uit het GALA en WOZO.

¹⁵ De eerste contouren van deze agenda zijn op 13 december 2024 uw Kamer gedeeld (Tweede Kamer, vergaderjaar 2024-2025, 32793 nr 794). Bij de verdere uitwerking van deze aanpak worden naast gemeenten dan ook verschillende partijen, zoals sociale partners, het bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties betrokken.

Ook streeft het kabinet naar *kwalitatief goed, toegankelijk en doelmatig onderwijs in Nederland*. Door demografische ontwikkelingen staan deze waarden onder druk, met name in krimpregio's. Het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) werkt daarom aan het behoud van een passend onderwijsaanbod in alle regio's en werkt aan een beleidsbrief op het vervolgonderwijs, die in het eerste kwartaal van 2025 wordt gepresenteerd. Voor het funderend onderwijs is de bekostiging recent vereenvoudigd, zodat deze eenvoudiger en beter voorspelbaar is. Naast basisbekostiging is er voorwaardelijke aanvullende bekostiging, die regio-onafhankelijk is. Om het onderwijsaanbod in krimpgebieden te behouden, wordt de kleinescholentoeslag omgevormd naar een dunbevolktheidstoeslag en wordt het systeem van opheffingsnormen herzien. Voor het voortgezet onderwijs geldt dat geïsoleerde vestigingen aanvullende bekostiging krijgen.

Een andere fundamentele stap die we zetten is het werken aan *stabiele bekostiging voor het mbo, hogescholen en universiteiten*. Op dit moment ontvangen onderwijsinstellingen hun rijksbijdrage volledig (mbo) of voor een gedeelte (ho) op basis van het aantal studenten en afgegeven diploma's. Door deze systematiek kan de organiseerbaarheid, toegankelijkheid en kwaliteit van het onderwijs in regio's die kampen met dalende studentaantallen op termijn onder druk komen staan. Het ministerie van OCW werkt samen met mbo, hogescholen en universiteiten aan een stabiele bekostiging, zodat zij bij dalende studentenaantallen een goed onderwijsaanbod op peil kunnen houden, in het bijzonder opleidingen die voor de regio vitaal zijn. Cruciale opleidingen worden ondersteund met krimp-middelen (180 miljoen, voor mbo/hbo).

Daarnaast werkt OCW aan diverse *concrete onderwijsopgaven die specifieke regio's raken*. Bijvoorbeeld met integratie van de kennisketen (wo, hbo en mbo), en duurzame investeringen in onderzoek(sfaciliteiten) gericht op de specifieke behoeften van de regio. Zo wordt ook gewerkt aan het beter aansluiten van de Nederlandse diploma's op instellingen vlak over de grens, zodat jongeren hun vervolgstudies in de regio kunnen doen en daarmee behouden blijven voor de grensregio's. Een ander voorbeeld is dat het ministerie van OCW werkt aan een wetsvoorstel om meer balans te brengen in de internationalisering van het hoger onderwijs. In deze wetgeving wordt expliciet aandacht besteed aan de positie van kwetsbare regio's en de verankering daarvan in beleid. De Kamer wordt hierover in januari per brief geïnformeerd.

Tot slot zetten we ook betekenisvolle stappen in het werken aan *bereikbaarheid* in alle regio's. Daarvoor werkt het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat aan een verbreding van de eigen beleidslogica: focusverschuiving van de grootste doorstromingsknelpunten naar logica waarin bereikbaarheid centraal staat (van maatschappelijk-economische vitale voorzieningen). Het ministerie verkent mogelijkheden om bereikbaarheidsdoelen op te stellen en informeert de Tweede Kamer hier begin 2025 over. Hierbij worden burgers, regio's, medeoverheden en collega-departementen betrokken. Ook worden feiten verzameld over de huidige bereikbaarheid van voorzieningen, vindt een burgerraadpleging plaats, een nulmeting en effectmeting, en worden gebiedscasussen onderzocht.

Leefbaarheid (wonen en energie, cultuur, veiligheid)

Het werken aan leefbaarheid is een essentieel onderdeel van de inzet van het rijk om regio's te ontwikkelen. Een centrale pijler van deze inzet is het nationale programma NOVEX, waarin departementen (onder leiding van VRO) en regio's *gebiedsgericht samenwerken* aan woningbouw, ruimtelijke economische ontwikkeling, bereikbaarheid en mobiliteit, leefbaarheid van stad, industrie en landelijk gebied (openbare ruimte, groen, water en natuur) en energietransitie. Alle resultaten van programma NOVEX landen in de directe leefomgeving van bewoners, ondernemers en werkenden. Het rijk werkt samen met alle provincies om via regie consistentie in de ruimtelijke ordening te bereiken. In 16 gebieden in Nederland zijn de fysieke opgaven van rijk en regio zo complex gestapeld dat rijk en regio via gezamenlijke regie tot planvorming en uitvoering komen.¹⁶ Hier worden, op basis van Ontwikkelperspectieven en Uitvoeringsagenda's, Regionale Investeringsagenda's door rijk en regio opgesteld. Alle overheden werken van meet af aan samen in een NOVEX-gebied aan programmering, planning en financiering ten behoeve van de uitvoering van de opgaven tussen nu en de komende 10 á 15 jaar. Hierbij worden stakeholders uit de regio tijdig betrokken.¹⁷

Gelijktijdig stelt het kabinet op onder coördinatie van de minister van VRO een nieuwe Nationale Omgevingsvisie op, het voorontwerp Nota Ruimte. Deze geeft een integraal beeld van de toekomstige inrichting van de fysieke leefomgeving van ons land in 2030, 2050 en 2100. De Nota Ruimte geeft straks mede richting aan regionale ruimtelijke ontwikkeling, passend bij lokale kwaliteiten, kansen en opgaven. Dat gebeurt aan de hand van vier strategieën: Vitaliseren, Initiëren, Stimuleren en Accommoderen. In de Nota Ruimte worden deze strategieën verder uitgewerkt. Voor Elke regio telt zijn vooral Vitaliseren en Initiëren relevant. Vitaliseren is gericht op behoud en versterking van een prettige, gezonde en leefbare omgeving, met voldoende voorzieningen en opvangen van autonome bevolkingsgroei. Initiëren is gericht op onderscheidende ruimtelijk-economische ontwikkelingen die op termijn kunnen bijdragen aan een grotere verstedelijkingsopgave in die regio's.

Het ministerie van VRO stuurt samen met provincies en gemeenten, marktpartijen en corporaties op de uitvoering van de woondeals en ondersteunt bij de uitvoering. Daarnaast wordt het financiële instrumentarium voor woningbouwbeleid aangepast in lijn met de uitkomsten van Elke Regio Telt. Een groot deel van de financiële middelen is voor een zogeheten realisatiestimulans. De realisatiestimulans zal naar verwachting goed passen bij gemeenten met kleine kernen. Uitgangspunt is een eenvoudige financiële regeling per gerealiseerde betaalbare woning worden zonder eisen aan het aantal woningen per project, met minimale administratieve lasten. Aanvullend op de realisatiestimulans zet het rijk in op locatie specifieke uitdagingen, zoals met het voorzetten van de woningbouwimpuls en het gebiedsbudget.

¹⁶ Van de 16 bestaande NOVEX gebieden zijn er vier waar doelen van Brede Welvaart en doelen van Elke Regio Telt (ERT) concreet worden nagestreefd. Namelijk: ERT Limburg Zuid en Midden en NOVEX-gebied Zuid-Limburg; ERT Zuid-Oost Friesland en NOVEX-gebied Lelylijn; ERT Zuid- en Oost-Drenthe en NOVEX-gebied Groningen Assen; ERT Zeeuws Vlaanderen en NOVEX-gebied North Sea Port District

¹⁷ De programma's ERT, NOVEX en Regiodeals werken hierbij inhoudelijk samen en versterken elkaar door kansen, ook op gebied van financiering, in samenhang en samenloop te verkennen en te realiseren.

Het ministerie van KGG heeft in 2023 met het Nationaal Plan Energiesysteem (NPE) een strategisch langetermijnplan opgesteld voor het energiesysteem in Nederland in 2050. Samen met het ministerie van VRO, de koepels van de medeoverheden en netbeheerders werkt het ministerie van KGG n.a.v. het NPE aan nieuwe interbestuurlijke afspraken voor het energiesysteem. Deze afspraken gaan over de opgave die gerealiseerd dient te worden, hoe we belemmeringen in de uitvoering opschalen en over de manier waarop we als overheden onderling samenwerken. Hierbij wordt rekening gehouden met regionale verschillen en de reeds bestaande samenwerkingen tussen rijk en regio en binnen regio's. Deze afspraken worden binnenkort verwacht en zullen daarna gezamenlijk verder worden uitgewerkt.

Daarnaast versterken we de leefbaarheid in alle Nederlands regio's door te werken aan de *stimulering van cultuur en media in heel Nederland*. Het ministerie van OCW neemt hierin het voortouw, door aandacht te geven aan regionale spreiding binnen de basisinfrastructuur en bij de rijkscultuurfondsen. Voor de periode 2025-2028 is geografische spreiding opgenomen als een van de hoofdcriteria voor de basisinfrastructuur. Er zijn vier nieuwe cultuurregio's erkend, waarmee het totaal op negentien komt, om regionale samenwerking en kennisuitwisseling te bevorderen. Samen met gemeenten, provincies en cultuurregio's wordt gewerkt aan cultuurconvenanten voor 2025-2028, waarin gezamenlijke afspraken worden vastgelegd over gesubsidieerde instellingen en gedeelde ambities. Daarnaast zet OCW zich in voor de versterking van lokale omroepen en wordt met de nieuwe bibliotheekwet beoogd dat iedere inwoner binnen redelijke afstand toegang heeft tot een volwaardige bibliotheek. Via het NOVEX-traject werkt OCW daarnaast samen met provincies aan het behouden, benutten en versterken van cultureel erfgoed in heel Nederland, onder andere met het programma Erfgoed Deal voor initiatieven uit regio's om erfgoed in te zetten voor actuele opgaven zoals klimaatadaptatie, natuurverbetering en energietransitie. OCW zet in op ruimtelijk ontwerp en ontwerpend onderzoek. Met het Actieprogramma Ruimtelijk Ontwerp (ARO) is meerdere jaren ervaring opgedaan met de inzet van ruimtelijk ontwerp bij de maatschappelijke opgaven. Hierbij is onder andere aandacht voor opgaven op de lokale en regionale schaal. In de directe leefomgeving zullen de concrete oplossingen immers landen en worden zij ook het meest gevoeld. Ontwerpend onderzoek kan bijdragen aan de kwaliteit van de leefomgeving.

Voor regionale leefbaarheid is daarnaast de *regionale veiligheid* een belangrijk perspectief. Met het programma Preventie met Gezag zet het ministerie van JenV in op het voorkomen dat jongeren en jongvolwassenen met criminaliteit in aanraking komen, daarin terecht komen, daar verder in afglijden of doorgroeien. Het uitgangspunt is om in te zetten in de gebieden met (relatief) grote omvang en ernst van de problematiek. Omdat criminaliteit niet ophoudt bij de grenzen van grootstedelijke gebieden en het niet vanzelfsprekend is dat (relatief) kleinere gemeenten meeliften op de investeringen en ontwikkelingen in centrumgemeenten is deze aanpak in 2024 uitgebreid. Er zijn twintig gemeenten met soortgelijke problematiek incidenteel toegevoegd aan het programma.¹⁸ Geleerde lessen en

¹⁸ Deze gemeenten krijgen gedurende maximaal drie jaar, met maximaal €500.000 per jaar per gemeente, de mogelijkheid om (meer) focus aan te brengen en impact te maken in de lokale preventieve aanpak

beschikbare aanpakken worden vervolgens voor alle gemeenten in Nederland beschikbaar en bereikbaar gemaakt. Daarnaast speelt de behoefte aan meer politiecapaciteit in heel Nederland. Daarom hebben de vorige kabinetten de operationele formatie van de politie fors uitgebreid, de operationele formatie zal de komende jaren groeien en in 2029 ongeveer 4700 fte hoger zijn dan in 2017.¹⁹ De politie zet in op werving en behoudt van medewerkers met de nieuwe ontwikkelde arbeidsmarktstrategie. Daarnaast wordt momenteel gewerkt aan een nieuwe sterkteverdeelsystematiek voor operationele formatie over de regionale eenheden. In het Landelijk Overleg Veiligheid en Politie is afgesproken dat de nieuwe sterkteverdeelsystematiek gebruikt zal worden voor toekomstige capaciteitsuitbreidingen, en niet voor een herverdeling van de huidige capaciteit.

Werken aan samenhang

Verandering van de rijksbrede beleids- en investeringslogica vindt niet van vandaag op morgen plaats en vraagt naast concrete maatregelen een cyclisch proces met periodieke reflectie. Het is een doorlopende zoektocht naar wanneer regionale verschillen goed of niet goed zijn, wanneer het rijk hier wel of geen invloed op kan uitoefenen en wanneer het gerechtvaardigd is om in algemeen beleid ongelijke gevallen ongelijk te behandelen. Hier zet het kabinet zich de afgelopen en komende jaren in samenwerking met regio's vol voor in, want elke regio telt.

Zowel de genoemde regio's, als medeoverheden in bredere zin, doen een beroep op het rijk om meer samenhang in beleid aan te brengen. Zoals hiervoor beschreven zetten we daar al enige tijd op in. We maken daarbij gebruik van een gedegen (feitelijke) kennisbasis, waar alle regio's van Nederland kunnen profiteren. Te denken valt aan de Regionale Monitor Brede Welvaart en met onderzoek door departementen naar regionale ontwikkeling van brede welvaart. Ook werken we actief aan kennisuitwisseling tussen de regio's en het rijk, bijvoorbeeld door ontmoetingen te organiseren.

Een essentieel onderdeel hierbij is de organisatie en borging van feedbackloops, uit regio's en de praktijk naar het rijk en departementen. Departementen organiseren deze feedbackloops zelf bij beleidsontwikkeling en geven hier aandacht aan binnen lopende gebiedsgerichte aanpakken. Hier zijn verschillende instrumenten behulpzaam bij, zoals het Beleidskompas en de daaraan gekoppelde Uitvoerbaarheidstoets Decentrale Overheden (UDO) en de grenseffectentoets.

Het kabinet onderschrijft het belang van deze beweging en BZK stimuleert de inzet hierop. Goede interbestuurlijke samenwerking en bestuurlijke slagkracht van medeoverheden zijn namelijk fundamentele van onze democratische rechtstaat. Departementen zoeken de samenwerking op om beleid op elkaar af te stemmen en verdiepen zich samen met de partners uit de regio's. Zo ontwikkelen we onze rijksbrede beleids- en investeringslogica stapsgewijs door.

4. Vervolg en hoe we uw Kamer informeren

¹⁹ Begroting en Beheerplan Politie 2025-2029. Ter achtergrond: Rutte III heeft de operationele formatie van de politie met zo'n 2400 fte uitgebreid. Rutte IV heeft daar nog in totaal zo'n 1600 fte aan toegevoegd, waarvan de grootste uitbreiding de 700 fte agenten voor de wijk vanuit de middelen voor de Motie Hermans.

Datum
20 december 2024
Onze referentie
2024-0000972494

Op dit moment werken we samen met de regio's aan de plannen voor de regio. In de eerste maanden van 2025 zal hier ook een bestuurlijke bijeenkomst over worden georganiseerd, die de start vormt van het Nationaal Programma Vitale Regio's.

Met het oog op de opgehaalde opgaven vervullen met name de bewindspersonen van OCW, VWS, VRO, JenV, I&W, EZ, KGG en LVVN hierin een kernrol, samen met een coördinerende verantwoordelijkheid voor BZK. Overige departementen sluiten nadien aan indien er bij de ontwikkeling van regionale plannen sprake mocht zijn van opgaven op hun beleidsterrein. Daarbij blijven we uiteraard kritisch kijken naar onze eigen werkwijze en mogelijke belemmeringen van het rijk om regio's hun kansen en krachten te laten benutten. Omdat elke regio telt.

Mijn streven is om uw Kamer in de tweede helft van 2025 over de voortgang te informeren.

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,

J.J.M. Uitermark

Bijlage 1. Nadere uitwerking: plan voor de regio tussen regio's en rijk

Gezamenlijk tussen regio en rijk wordt in 11 regio's gewerkt aan de totstandkoming en uitvoering het 'plan voor de regio', waarin de overkoepelende doelstellingen van het programma (kwaliteit en veiligheid van de leefomgeving, duurzaam en bereikbaar voorzieningenniveau, kansrijke toekomst voor inwoners) centraal staan.

Het plan voor de regio vormt daarmee het toekomstbeeld voor de lange termijn, met hieraan gekoppeld een vierjaarlijkse uitvoeringsagenda. Het plan wordt door regio en rijk opgesteld vanaf de start van het programma en is de basis voor de uitvoeringsagenda. Hierin worden de probleemanalyse, opgaven en kansen voor de komende 20 jaar beschreven, de regionale doorvertaling van de te behalen doelstellingen (op basis van de drie overkoepelende doelstellingen die centraal staan in het programma) en hoe deze te behalen, de al bestaande inzet hierop vanuit regio en rijk en wat daarin mist.

In het plan voor de regio wordt een uitwerking van de (regionale) governance opgenomen en van de benodigde wensen voor de betrokkenheid en inzet van het rijk hierbij. Regio en rijk beschrijven de aanpak waarin activiteiten gekoppeld worden aan resultaten en doelen gericht op het realiseren van bovengenoemd plan voor de regio: de wijze waarop voortgang gemeten en gemonitord wordt; de organisatie van het programma, inclusief eventuele financiering vanuit de regio en het rijk. Hierbij wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van hetgeen al bestaat. Deze agenda wordt eens per vier jaar bijgesteld.

Het Plan voor de regio	De Uitvoeringsagenda
Het plan voor de regio dient als basis voor de uitwerking van de gebiedsgerichte inzet per 4 jaar in de komende twintig jaar. 1. Introductie. Inleiding en achtergrond. 2. Probleemanalyse huidige situatie en opgaven. Analyse van regionale uitgangssituatie en belangrijkste opgaven om uit de relatieve achterstandssituatie te kunnen komen. 3. Huidige inzet en handelingsperspectief. Regionaal beeld van huidige inzet en wat hierin mist om uit de achterstandspositie te kunnen komen. Met mogelijkheden voor regionale inzet met activiteiten en interventies, relaterend aan de probleemanalyse. 4. Organisatie. Beschrijving van organisatie en sturing per regio (bv. apart, of aansluitend bij staande samenwerking resp. benutting bestaande overlegstructuren), betrokkenheid doelgroepen en partijen, planning op hoofdlijnen. Inclusief benodigde behoeften voor betrokkenheid en inzet van het rijk.	De uitvoeringsagenda concretiseert de inzet qua activiteiten en interventies in de regio, voor de komende vier jaar. 1. Introductie. Inleiding en achtergrond. 2. Aanpak met beschrijving: activiteiten, verbinding aan verwacht effect op doelen, integraliteit in opgave, welke inzetten/bijdrages worden verwacht van alle betrokken partijen, concrete resultaten, hoe inwoners worden betrokken. 3. Monitoring. Over hoe de aanpak wordt gemonitord en getoetst. 4. Organisatie. Met beschrijving: organisatie en afstemming rondom realisatie (mensen en middelen), vormgeving regionale samenwerking. En hoe zowel de procesmiddelen als de middelen voor de uitvoering van de agenda's worden besteed.

TER BESLUITVORMING

Nota actief openbaar
Ja

Onze referentie
2024-0000963736

Datum
18 december 2024

Opgesteld door

Samengewerkt met

Bijlage(n)
2

Aan
Van

MBZK
DGOBDR

nota

Kamerbrief Elke Regio Telt

Aanleiding

In mei 2024 heeft de toenmalig minister van BZK in een commissiedebat toegezegd de Kamer in het najaar van 2024 te informeren over de nadere uitwerking van "Elke regio telt". In het Regeerprogramma is de inzet hierop vervolgens geconcretiseerd: "Dit kabinet hanteert het uitgangspunt dat 'Elke regio telt!'. Rijksbeleid moet oog hebben voor regionale verschillen en investeren in structurele samenwerking met regio's. Het Rijk kijkt in ieder geval kritisch naar de eigen werkwijze en mogelijke belemmeringen van het Rijk om regio's hun kansen en krachten te laten benutten. [...] Voor en met specifieke regio's aan de randen van het land die centraal staan in 'Elke regio telt!' ontwikkelt het kabinet een gebiedsgerichte aanpak met langjarige agenda's om de kwaliteit van leven, wonen en werken voor onze inwoners te behouden of te verbeteren." Ook wordt dit thema expliciet genoemd in hoofdstuk 3 (wonen en volkshuisvesting en infrastructuur, openbaar vervoer en luchtvaart) en 6 (zorg en onderwijs).

Hiermee heeft het nieuwe kabinet het belang van dit traject benadrukt en nader gericht, met aandacht voor het gebiedsgericht ondersteunen van deze regio's. Ook hebben departementen diverse beleidsmaatregelen aangekondigd om meer rekening te houden met regionale verschillen en specifieke opgaven in deze regio's.

De nu voorliggende kamerbrief (besproken in RFL 17 december) beschrijft de aanpak die hier uitvoering aan geeft.

Geadviseerd besluit

U wordt geadviseerd in te stemmen met het verzenden van deze brief aan de Tweede Kamer na bespreking in de MR van 20-12.

Kern

- Deze aanpak bouwt voort op het advies *Elke Regio Telt!* (maart 2023) en is opgesteld op basis van inzichten uit regiodialogen in 11 regio's (met decentrale overheden, departementen, maatschappelijke organisaties, bedrijfsleven, inwoners) en op basis van interbestuurlijke gesprekken (met Rijk, medeoverheden (in koepel-/netwerkverband of vanuit de regio's).
- Over de aanpak zijn eerder twee Kamerbrieven verstuurd en dit thema is meermaals door de vorige Kamer met uw ambtsvoorganger besproken.

- Er is veel politieke aandacht voor dit onderwerp en de wens van zowel de Tweede Kamer, departementen als medeoverheden en regio's is om hier nu op door te pakken en de vervolgaanpak uit te gaan voeren.
- In de afgelopen maanden is in alle regio's die betrokken worden in het gebiedsgerichte programma van ERT dialogen en reflectiegesprekken gevoerd. Dit waren zeer waardevolle gesprekken, met enthousiaste deelname van regio's (medeoverheden, departementen, maatschappelijke partijen, bedrijfsleven en inwoners). De opbrengst uit deze gesprekken vormt de basis voor de verdere invulling van het gebiedsgerichte programma in den brede en de plannen voor de regio's en uitvoeringsagenda's die de regio's samen met het Rijk op gaan stellen als onderdeel van het gebiedsgerichte programma.
- De voorgestelde aanpak bestaat uit twee onderdelen: het Nationaal Programma Vitale Regio's en het doorontwikkelen van de beleids- en investeringslogica. Deze twee lijnen kennen ieder hun eigen betrokken partners en wijze van samenwerken, maar hangen in de basis wel met elkaar samen. Signalen uit de gebiedsgerichte lijn kunnen op onderdelen een extra stimulans vormen in de doorontwikkeling van de beleids- en investeringslogica.

Onze referentie
2024-0000963736

Datum
18 december 2024

De gebiedsgerichte aanpak (onder de noemer National Programma Vitale Regio's)

- Een langjarig gebiedsgericht programma voor specifieke regio's aan de randen van het land, waarvan het merendeel ook te maken heeft met een grensligging. Dit gaat om regio's met specifieke opgaven, (vaak intergenerationele) sociaal maatschappelijke achterstanden, maar ook onbenutte kansen waardoor duurzame regionale ontwikkeling moeilijk is.
- Het programma zet in op structurele samenwerking met de regio's, het komen tot een meer passende inzet voor deze regio's die bijdragen aan het realiseren van het beoogd toekomstperspectief van de regio's. *Dit sluit aan bij de opgaven uit het regeerprogramma om de aanpak ERT door te zetten.*
- Het programma bouwt voort op de bestaande aanpak Regio's aan de Grens, inclusief de grensoverschrijdende samenwerking met de buurlanden. *Dit is in de vorige Kamerbrief aangegeven.*
- De eerstvolgende stap is een door regio en rijk gezamenlijk op te stellen toekomstbeeld (*plan voor de regio*) en een daarvan afgeleide *uitvoeringsagenda* waarin de concrete inzet van regio en rijk wordt vastgelegd en afspraken gemaakt worden over de samenwerking voor de komende vier jaar.
- Het plan voor de regio betreft een integrale blik op het toekomstperspectief van de regio, de opgaven en kansen. In de agenda's komen de zaken centraal te staan die op dit moment niet via andere programma's en trajecten worden opgepakt maar die wel essentieel zijn voor deze regio's om duurzaam toe te werken naar het beoogd toekomstperspectief. We gaan dus niet zaken dubbel doen, maar juist daar op inzetten wat nog onvoldoende aandacht krijgt.
- Regeerprogramma: bij de aanpak van Elke regio telt werken met name de bewindspersonen van OCW, VWS, SZW, VRO, JenV, I&W, EZ, KGG en LVVN samen met een coördinerende verantwoordelijkheid voor BZK.
- Ook is er veel samenhang met vraagstukken op het terrein van interbestuurlijke samenwerking en bestuurlijke en financiële verhoudingen en vraagt dit intensivering van de samenwerking op deze onderwerpen.

Waarom 11 regio's voor het Nationaal programma Vitale regio's (NPVR)

- Het oorspronkelijke adviesrapport van de Raad voor de Leefomgeving en Infrastructuur (Rli), Raad voor Volksgezondheid en Samenleving (RVS) en de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) heeft naar vijf regio's gekeken, te weten: *Parkstad Limburg, Zeeuws Vlaanderen, Kop van Noord Holland, Twente en de (Groningse en Drentse) Veenkoloniën*. De raden gaven zelf al aan dat dit beeld niet uitputtend was en dat een aantal regio's strikt genomen het beter doet dan anderen binnen deze groep.
- Om onderbouwd de keuze te kunnen maken met welke regio's het gesprek te voeren heeft BZK aanvullend onafhankelijk onderzoek laten uitvoeren. Door het PON&Telos is naar de verdeling van brede welvaart en clustering van achterstanden in Nederland gekeken om te zien of er naast deze vijf nog andere regio's zijn die in dezelfde mate te maken hebben met deze problematiek.
- Het onderzoek van Het PON&Telos geeft aan dat de opgaven die naar voren komen in het rapport 'Elke regio telt!' zich niet beperken tot de vijf regio's, maar laat zien dat een aantal andere regio's hier in min of meer dezelfde mate mee te maken hebben. Dit geldt specifiek voor regio's aan de randen van het land, maar ook voor stedelijke gebieden.
- Het PON&Telos heeft in het onderzoek alleen gekeken naar twee onderdelen (achterstanden en ligging) terwijl de focus vanuit *Elke regio telt* breder is dan alleen deze twee factoren. Het is van belang om naast deze factoren ook te kijken naar de score op brede welvaart, ontgroening, vergrijzing en dunbevolktheid van een gebied, samenstelling van de bevolking (meer kwetsbare groepen), bereikbaarheid en verschraling van voorzieningen en de afwezigheid van een stuwende economie.
- De nadere analyses in combinatie met bovenstaande factoren zijn aanleiding om aanvullend met nog vijf regio's aan de randen van het land het proces voort te zetten. Omdat tijdens de voorbereiding bleek dat twee Friese regio's apart genomen moesten worden, leidde dit uiteindelijk tot gesprekken met en afbakening tot 11 regio's.
- Dit betreffen allen regio's die al ruim een decennia in beeld zijn in relatie tot bevolkings- en huishoudensdaling en structureel achterblijven wat betreft brede welvaart. Dit bevestigt de keuze om juist voor deze regio's tot een passende gebiedsgerichte aanpak te komen omdat de eerdere en huidige inzet niet voldoende aansluit om structureel en duurzaam te werken aan regionale ontwikkeling voor deze regio's. Ze zijn nu daarom centraal gesteld in het NPVR.

Onze referentie

2024-0000963736

Datum

18 december 2024

Doorontwikkelen van de beleids- en investeringslogica van het rijk

- De doorontwikkeling van de beleids- en investeringslogica is in eerste instantie een opgave voor individuele departementen, gekoppeld aan de ambities uit het regeerprogramma (onderwijs, zorg, regionale economie, bereikbaarheid, wonen). In de Kamerbrief wordt de concrete inzet hierop beschreven. De signalen die komen vanuit de regio's die centraal staan in het gebiedsgerichte programma zijn voor de departementen ook belangrijke input voor hun verdere inzet hierop.
- BZK ondersteunt en faciliteert deze gezamenlijke beweging en stimuleert waar nodig de samenhang/-werking.
- U vertolkt daardoor ook een rol richting andere departementen om deze beweging aan de gang te houden. Dit past bij uw bredere portefeuille als coördinerend bewindspersoon voor beleid dat medeoverheden raakt (interbestuurlijke samenwerking en bestuurlijke en financiële verhoudingen).

- De nadruk de komende zes maanden komt vooral te liggen op het gebiedsgerichte programma en de totstandkoming van de langjarige agenda's. Het komen tot een duidelijke vraagarticulatie van regio's zal hier een belangrijk onderdeel van uitmaken en zal in nauwe samenwerking tussen regio's en rijk tot stand komen.
- Bij beleids- en investeringslogica ligt de focus op het goed organiseren van gebiedsgericht werken bij het Rijk, op het verbinden van departementen en het inbedden van een feedbackloop om de signalen vanuit regio's en medeoverheden structureel mee te kunnen nemen in verdere doorontwikkeling van beleid.
- Daarnaast wordt ingezet op de doorontwikkeling van beleids- en investeringslogica door de departementen. Dit zijn processen die veel tijd kosten en pas op langere termijn hun vruchten afwerpen.
- Het voorstel is om in de tweede helft van 2025 opnieuw de stand van zaken op te maken en naar de Kamer te sturen.

Onze referentie
2024-0000963736

Datum
18 december 2024

Toelichting

Sinds maart 2023 werken rijk en regio's in gesprek met elkaar aan de uitwerking van de aanbevelingen uit het rapport Elke regio telt (van de adviesraden ROB, Rli, RVS). Dit rapport concludeerde dat regio's in Nederland aanzienlijk van elkaar verschillen, dat deze verschillen soms onwenselijk zijn, er bepaalde regio's vaker te maken hebben met deze onwenselijke verschillen dan anderen en dat het tegengaan hiervan stevige veranderingen in rijksbeleid vergt.

Onder coördinatie van BZK is in samenwerking tussen regio en rijk sindsdien een aanpak uitgewerkt met twee onderdelen: 1) een gebiedsgericht programma om een selectie van 11 regio's met grote opgaven te helpen en 2) doorontwikkeling van beleids- en investeringslogica van het rijk om meer rekening te houden met regionale verschillen.

Politieke context

- Het belang van Rijksondersteuning van regio's met specifieke opgaven (ook juist buiten de economische kerngebieden) wordt door het merendeel van de partijen in de Kamer onderschreven. Hiertoe zijn meerdere moties aangenomen en toezeggingen gedaan
- Er wordt aandacht gevraagd voor en gegeven aan deze regio's (zie voorbeelden van beleidsmaatregelen in Kamerbrief) maar tegelijkertijd wordt op specifieke onderwerpen ook opgavegericht schijnbaar 'tegenstrijdig' beleid gevoerd (zoals grote investeringen in economische kerngebieden). Dit leidt telkens tot beroep op 'ERT'.
- Verder is politiek relevant dat er al lang aan deze aanpak gewerkt wordt in nauwe afstemming met regio's, decentrale overheden en departementen. Dit wekt verwachtingen om ook concrete vervolgstappen te zetten (als betrouwbare overheid/i.r.t. goed bestuur).

Financiële/juridische overwegingen

- Er zijn geen specifieke extra middelen voor de uitvoering van de agenda's met deze regio's gereserveerd onder de noemer van dit programma. Er is aandacht gevraagd om, op dit moment, nog onbestemd geld op (opgaven in) deze regio's te richten en na de totstandkoming van de agenda's te kijken hoe bestaande inzet en middelen gericht kunnen worden gestuurd naar deze regio's wanneer dit helpend is bij het realiseren van het beoogd

toekomstperspectief van de regio en het verbeteren van de kwaliteit van leven, wonen en werken van de inwoners. Het uitblijven van extra middelen heeft in de betrokken regio's wel tot de nodige teleurstelling geleid.

- Voor het gebiedsgerichte programma zijn er procesmiddelen gereserveerd om de komende jaren te werken aan de totstandkoming van de agenda's en regionale samenwerking te stimuleren. Bij het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid (NPLV, vergelijkbaar programma in 20 stedelijke focusgebieden) gebeurt dit bijvoorbeeld met gecombineerde SPUK's. Bij het NPLV kunnen middelen ook voor maatschappelijke opgaven ingezet worden.
- Aan de doorontwikkeling van beleids- en investeringslogica wordt door departementen al langere tijd gewerkt en kan binnen hun eigen begrotingen leiden tot verschuivingen. Het komen tot aanvullende/nieuwe maatregelen die niet in het Regeerprogramma staan lijkt niet voor de hand te liggen.
- Departementen hebben aandacht gevraagd voor het scheppen van realistische verwachtingen/ambities in de Kamerbrief en het werkbaar houden van deze inzet i.r.t. gebrekkig gereserveerde financiële middelen en de taakstelling.

Onze referentie

2024-0000963736

Datum

18 december 2024

Krachtenveld

- Er is een zekere mate van spanning tussen de keuze voor 11 regio's in het voorgestelde gebiedsgerichte programma NPVR. In het politieke debat bestaat de mogelijkheid dat andere regio's of koepelorganisaties zullen pleiten voor een gebiedsgerichte programma voor hun regio('s). Ook de VNG (en in mindere mate het IPO) pleiten er doorgaans voor om met alle regio's aan de slag te gaan.
- In veel regio's werken Rijk en medeoverheden en maatschappelijke partners via verschillende gebiedsgerichte aanpakken samen. Dat gaat soms om concrete projecten, maar ook via nationale programma's zoals NOVEX, Regiodeals en het NP Leefbaarheid en Veiligheid (NPLV). De grote maatschappelijke opgaven waar Nederland voor staat bieden kansen, maar het benutten daarvan is niet in alle regio's en gebieden vanzelfsprekend.
- In brieven van uw ambtsvoorgangers is steeds aangegeven dat een specifiek op de regio's aan de randen van het land gericht programma ontbreekt. Daarom is het voorstel om een gebiedsgerichte aanpak NPVR in te richten. Dat programma bouwt voort op bestaande trajecten en structuren die al in die regio's lopen. De bedoeling is om aanvullende op de bestaande trajecten de verbinding tussen de losse onderdelen te zoeken en meer specifiek te kijken waar meer positie voor deze regio's in het generieke beleid (bijv. op korte termijn uitzonderingen op bestaande wet- en regelgeving en op lange(re) termijn aanpassing van generiek rijksbeleid) en langjarige samenwerking omtrent een aantal specifieke thema's deze regio's een positieve ontwikkeling te laten doormaken.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

nvt

Bijlagen

Volgnummer	Naam	Informatie
1	Verzendversie Kamerbrief ERT	Dit is versie zonder arcering en zonder tracks
2	Eindrapport Twijnstra en Gudde Regiodialogen	

Onze referentie
2024-0000963736

Datum
18 december 2024

Lopende trajecten Achterhoek

Programma/traject	Ministerie	Belangrijke data / looptijd	Welke actie kan er vanuit NPVR genomen worden om gaten te overbruggen / continuïteit te borgen?
NPVR	BZK	Q2 2025: regioplan Q3 2025: uitvoeringsplan Langjarige agenda	
GROS	BZK	Inzet op GROS wordt voortgezet in huidige vorm: - Grenslandagenda Noordrijn-Westfalen (nationaal)	
Rijkshuisvesting	BZK	Naar aanleiding van brief spreiding rijksdiensten zijn Doetinchem/Achterhoek en BZK in overleg over vestiging Rijksdiensten/Rijkshubs en het rijkskantoor in Doetinchem (Belastingdienst).	
Programma Regio Deals	VRO	- De Achterhoek heeft een Regio Deal 5e tranche toegekend gekregen met een Rijksbijdrage van 25 miljoen en is gestart in 2024. - De Achterhoek heeft een afgeronde Regio Deal voor de tweede tranche, deze is afgerond in 2022. De Rijksbijdrage voor Regio Deal I betrof 20 miljoen.	Bij sommige projecten onder de deal is langjarige borging een uitdaging. Wellicht de dit programma hier een kans voor biedt. Opijver, Grensland Collge, Routekaart LLO. Samenwerking met de AMR en Provincie binnen Gelrepact. Programma herstructurering Arbeidsmarkt. Meer specifiek het Regionale Werkcentrum RWC. De plus op de dienstverlening zullen we waarschijnlijk moeten bekostigen met RD middelen.
Woningbouwimpuls	VRO	Vanuit de Woningbouwimpuls 5e tranche is ingezet op realisatie Berkelland (Project RuNeBo Berkelland): 351 woningen	
Volkshuisvestingsfonds	VRO	Bijdrage Volkshuisvestingsfonds 2024: Gemeente Bronckhorst buitengebied: € 1.702.260	
Volkshuisvestingsfonds	BZK	Bijdrage Volkshuisvestingsfonds 2021: Regio Achterhoek, totaal € 5.134.714, t.b.v.: Berkelland: € 1.753.226 Bronckhorst: € 1.154.534 Doetinchem: € 2.226.954	
Nationaal isolatieprogramma	VRO	1 tranche: 1460 euro per kwetsbare woningeigenaar + 700 euro bovenop (voor gemeenten in de grensregio's)	
BO MIRT	VRO & IenW	WoMO bij BO MIRT 2022: 75 miljoen voor RegioExpres (snelrein op de spoorverbinding Arnhem - Doetinchem – Winterswijk) Afspraak 2024: Optimalisatie verkeersveiligheidsaanpak N18 bekostigt vanuit de € 200 mln. voor het verbeteren van de verkeersveiligheid van Rijks -N- Wegen.	

Koplopersgroep Publieke Mobiliteit	IenW (Vanuit het DMI Ecosysteem)	Achterhoek is aangemerkt als één van de koplopers voor publieke mobiliteit.	
Programma Slim en Schoon	Provincie Gelderland	Middelen bedoeld om slim en duurzaam reizen te stimuleren, dan wel anders reizen te motiveren.	
Nationaal Programma Circulaire Economie	IenW	Ondersteunende maatregelen via Versnellingshuis Nederland Circulair en Circulaire economienetwerken in de regio NB: Versnellingshuis – weinig tot geen verbinding, of indirect	
Uitvoeringsagenda Circulaire Economie 2025 – 2027	Provincie Gelderland	(najaar 2024 vastgesteld). Ondersteuning/afstemming/middelen voor regionale activiteiten (oa Toekomstbestendig bouwen (via Wonen), Circulaire GWW en aanjagen Circulair Werken (met oa gemeenten, woningbouwcorporaties)	
Contourennotitie Nota Ruimte + NOVEX- Ruimtelijke arrangementen provincies	VRO	Medio 2025. Samenbrengen ruimtelijke ambities provincies en rijk dmv ruimtelijk arrangement dat in het BOL van juni 2025 zal worden vastgesteld. Belangrijke onderwerpen: - gelijk opgaan van werkgelegenheid met woningbouw - toekomst van het landelijk gebied	
Achterhoek cultuurregio	OCW	Deelname aan het zes-wekelijks ambtelijk overleg met de cultuurregio's (en OCW, IPO en VNG), en onderdeel van aankomend cultuurconvenant 2025-2028. In 2024 eenmalig middelen toegekend gekregen (€ 126.130) uit de 'Impuls jongeren en talent cultuurregio's'.	
Leerlingdaling	OCW	Krimpmiddelen worden toegekend aan MBO In de Achterhoek zijn twee IML-subsidies toegekend (IML = incidentele middelen leerlingdaling). Deze middelen zijn er om de gevolgen van leerlingdaling in een regio tegen te gaan en kwalitatief goed en thuisnabij onderwijs in stand te houden. De twee IML-regio's in de Achterhoek zijn Doetinchem en Aalten/Winterswijk.	
voortijdig schoolverlaten	OCW	OCW werkt samen met Achterhoek aan een regionale VSV-aanpak	
Onderwijsvorming	OCW	de regio Achterhoek kent één onderwijsregio voor vo-scholen. Daarnaast gaat de Achterhoek deel uitmaken van een grote onderwijsregio voor het primair onderwijs. Deze is in ontwikkeling.	We participeren ook in de onderwijsregio MBO, deze is ook regio overstijgend. Hoe de stand van zaken is en of deze in ontwikkeling is heb ik niet helemaal scherp.
IZA en GALA	VWS	De Achterhoek heeft in lijn met het Integraal Zorgakkoord (IZA) en	Programmalijn Prettig Werken in Zorg en Welzijn, komt flink

		Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) een regiobeeld en regioplan opgesteld. Daarin staan de prioritaire opgaven binnen de zorg en welzijn waar regionale partijen aan werken. De focus ligt op uitdagingen rond (dubbele) vergrijzing, mentale gezondheid en het afnemend aantal zorgmedewerkers. Via het Regionetwerk VWS zijn regio-ambassadeurs en regio-organisatoren actief in alle regio's om hen te ondersteunen bij deze opgaven.	op stoom. Geen of beperkte middelen onder deze programmalijn is een uitdaging voor de kans van slagen.
Vervolg NPLG	LVVN	Wordt gewerkt aan invulling geven als vervolg op NPLG en het behalen van doelen rondom water, natuur en klimaat. Nog geen concreet beeld of traject (Zie kamerbrief Ruimte voor Landbouw en Natuur, nov 2024)	
Nationaal Deltaprogramma	IenW	Diverse opgaven gericht op omgaan met verwachte klimaatveranderingen o.a.: == Grote rivieren: normering obv kans op overstroming én omvang gevolgen overstroming; met gepaste toetsing en maatregelen == Regionaal watersysteem: bv. 1) de ruimtelijke inrichting wordt klimaatbestendiger en waterrobuuster 2) weerbaarder tegen zoetwatertekort en meer inzicht in beschikbaarheid zoetwater	Rijksbijdrage aan de gewenste investeringen aan het regionaal watersysteem. Omdat: == Realisatie van een meer klimaatbestendiger en waterrobuuster watersysteem zeer grote investeringen vraagt; == deze realisatie bijdraagt aan een vitaler platteland (landbouw, natuur, leefbaarheid etc.) mét name in de Achterhoek == met het wegvallen van het NPLG een grote financieringsbron is komen te vervallen
Fieldlab regeling	LVVN	Pilot Achterhoek gebiedsgericht werken (ism Twente en Boerderij van de Toekomst/WUR)	
Netcongestie: Energyboard Gelderland/ gebiedsgericht werken	EZ/KGG	CDOKE - regeling Capaciteit Decentrale Overheden Klimaat- en Energiebeleid (middelen voor provincie en gemeenten, regeling vervalt per 01-01-2026)	
Actieagenda MKB dienstverlening Achterhoek	EZ	Doel: het realiseren van een vraag gestuurd stelsel van publieke dienstverlening dat 100.000 mkb ondernemers bereikt, activeert en ondersteunt bij het toekomstbestendig maken van hun bedrijf. Subsidie: € 74.444	
Regioarrangement Achterhoek	Provincie Gelderland	In 2023 opgeleverd, drie opgaven staan centraal: namelijk 1. Energievoorziening, 2. Verstedelijking/wonen en 3. Landelijk gebied. Dit regioarrangement is in samenwerking met de Achterhoek opgesteld vanuit de wens van het Rijk om per provincie te weten wat met het oog op de nationale opgaven ruimtelijk wel of niet kan.	

Achterhoek	Regio	Achterhoek Visie tot 2030, moet uitgebreid worden richting 2045/2050	
------------	-------	--	--

**DG Openbaar Bestuur &
Democr Rechtsstaat**
DGOBDR-BFR-Regio en
Leefbaarheid

Contactpersoon
Sofie Dreef
Programmamanager a.i.
Sofie.Dreef@minbzk.nl

Datum
22 januari 2025

Kenmerk

notitie

Toelichting procesmiddelen Nationaal Programma Vitale
Regio's

Afschrift aan: NPVR-regio's Kop van Noord-Holland, Noard Fryslân, Zuidoost Fryslân, Noordoost Groningen,
Zuidoost-Drenthe, Twente, Achterhoek, Noord-Limburg, Midden-Limburg, Zuid-Limburg, Zeeuws-Vlaanderen

Inleiding

In het Nationaal Programma Vitale Regio's (NPVR) werken rijk en regio in 11 gebieden in Nederland aan het vergroten van de brede welvaart. Elke regio maakt een plan met daarin de visie op de regio voor 2045 en stelt vervolgens een uitvoeringsagenda op met daarin de concrete activiteiten die rijk en regio de komende vier jaar zullen uitvoeren om een bijdrage te leveren aan de gestelde doelen.

Voor de ontwikkeling van de regioplannen en uitvoeringsagenda's en de opstart van de uitvoering stelt het ministerie van BZK voor elke regio € 350.000 per jaar ter beschikking, voor een periode van drie jaar (2025, 2026 en 2027).

Decentralisatie uitkering

De procesmiddelen hebben de vorm van een decentralisatie uitkering (DU). Dit betekent dat de middelen via het Gemeentefonds of Provinciefonds worden uitgekeerd. We vragen elke regio daarom om een gemeente of provincie aan te wijzen als regiokassier. Hieronder gaan we hier nader op in.

Om de procesmiddelen voor het eerste jaar in het voorjaar van 2025 te kunnen uitkeren, dient elke regio uiterlijk 1 februari bij de regio coördinator van het rijk aan te geven wie de rol van regiokassier zal invullen.

De regiokassier

De regiokassier is een gemeente of provincie die de procesmiddelen voor het NPVR namens de regio ontvangt en beheert. Het beheren van de middelen kan op verschillende manieren, zoals:

1. Doorverstrekken aan een samenwerkingsverband, bijvoorbeeld een openbaar lichaam (Wgr).
2. Beheer namens de regio, bijvoorbeeld door namens de regio opdrachten aan derden te verstrekken.

Datum
22 januari 2025

Kenmerk

Het is aan de regio's om onderling afspraken te maken over het beheer van de procesmiddelen. De regio kan ervoor kiezen om dit formeel te regelen (bijvoorbeeld in een convenant), maar dat hoeft niet.

Btw-compensatiefonds

Indien je als regio diensten wil inkopen (bijvoorbeeld het inhuren van externe procesbegeleiding of het laten uitvoeren van onderzoeken/analyses), betaal je daar btw over. Die btw kan de regiokassier terugvragen uit het btw-compensatiefonds. Die btw is dan "compensabel".

In de kern betekent dit dat het rijk de DU verstrekt *exclusief* de compensabele btw. Die compensabele btw storten we in het btw-compensatiefonds en kan de regio later terugvragen.

Om de hoogte van de DU ex. compensabele btw te kunnen vaststellen, dienen de regio's een inschatting te maken van de verwachte compensabele btw. Dat wordt door ons van de decentralisatie uitkering afgehaald en in het btw-compensatiefonds gestort. De regio kan dit bedrag later terugvragen.

Verantwoording middelen

Aan een DU zitten *geen* formele verantwoordingsverplichtingen gekoppeld. De regio is vrij om de middelen naar eigen inzicht te besteden. De procesmiddelen zijn bedoeld om de agenda van het NPVR verder te brengen. Wij vertrouwen erop dat de middelen voor dit doeleinde worden ingezet. *Hoe* de regio dit doet, staat hen vrij. De procesmiddelen kunnen bijvoorbeeld worden gebruikt om extra ambtelijke ondersteuning aan te trekken, voor externe procesbegeleiding, het organiseren van de betrokkenheid van maatschappelijke partijen, bedrijfsleven en inwoners, het (laten) uitvoeren van onderzoek naar maatschappelijke opgaven en oplossingsrichtingen en/of het opzetten van een monitoringtool.

Omdat het vrij besteedbare middelen betreffen, hoeven deze niet te worden uitgegeven in het jaar waarin ze zijn toegekend. De regio kan dus beslissen om middelen over te hevelen naar een volgend jaar.

Elke regio telt!

Bijeenkomst klankbordgroep
28 januari 2025

Agenda voor vandaag

1 Opening en mededelingen

2 Lancering NPVR

3 Rol klankbordgroep

4 Proces komende maanden

5 W.v.t.t.k.

Lancering Nationaal Programma Vitale Regio's

- › Reflecties op de Kamerbrief
- › Brief regio's aan MBZK
- › Vooruitblik naar
Commissiedebat 5 feb a.s.

Rol van de klankbordgroep

Onze wensen/behoefte:

- › Rode draden ophalen t.b.v. beleids- en investeringslogica
- › Kennis en good practices uitwisselen t.a.v. aanpak opgaven
- › Informeren over relevante Haagse ontwikkelingen

*Wat zijn jullie
behoefte/wensen? Hoe
houden we de klankbordgroep
relevant?*

***Minder zenden, meer samen
leren!***

Proces komende maanden

Governance

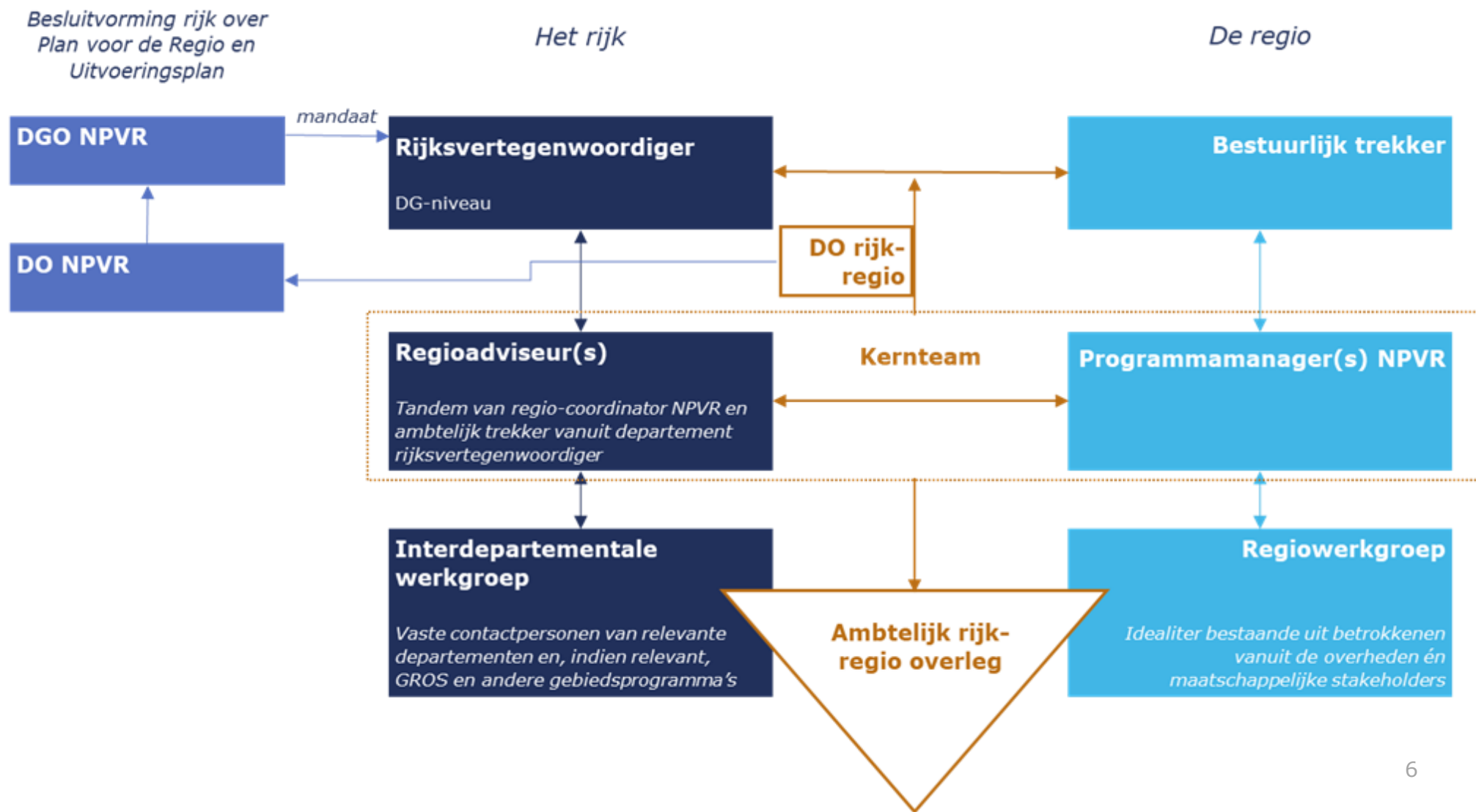

Plan voor de Regio

Lancering NPVR
3 april

Governance in de regio's

Uitgangspunten Plan voor de Regio

Doelen en instrumenten

1. Een plan voor de regio (langjarige agenda) vraagt om een **lerende en adaptieve agenda** die niet in beton is gegoten, maar waarin structureel wordt gereflecteerd en geëvalueerd wat werkt. Op basis hiervan sturen we gezamenlijk bij.
2. Omarm **vertrouwen en verbinding als een doel op zich**. Laat het niet afhangen van concrete projecten. **Bundel middelen** waar mogelijk op regionaal niveau en opgavegericht (in tegenstelling tot sectoraal) en zorg ervoor dat de agenda gebruikt kan worden als propositie om in aanmerking te komen voor middelen uit bijvoorbeeld subsidies en regelingen.

NPVR <-> beleids- en investeringslogica

3. Ga bij beleidskeuzes en investeringen niet alleen uit van financieel rendement en volume, maar **heb aandacht voor regionale verschillen, maatschappelijke impact en brede welvaart**. Ga op zoek naar een andere wijze van verantwoording en onderbouwing.
4. Als rijk en medeoverheden kijken we met een **open blik** naar de aanwezige opgaven en passende oplossingen, ook als deze op dit moment nog niet binnen de opgestelde kaders passen.
5. De departementen erkennen de specifieke context van deze regio's en zetten zich in om te komen tot de meest passende oplossing. Waar nodig **kan worden gekeken naar het maken van afwijkmogelijkheden** en een uitzonderingspositie voor deze regio's vanuit het rijk. Dit geldt met name voor de gevallen waar dat grote impact heeft voor de verbetering van de leefbaarheid in deze regio's en het effectief oppakken van de opgaven ofwel verzilveren van de kansen.

Grens-overschrijdende samenwerking

6. Expliciete aandacht voor het belang van **samenwerking met de buurlanden** ter versterking van het oplossen van grensbelemmeringen en verzilveren van kansen.

Hoe komen we tot een Plan voor de Regio?

"In een Plan voor de Regio staat de visie op de maatschappelijke opgaven in de regio voor 2050 toegespitst op de drie NPVR doelstellingen, maar wel ingebed in de brede context van de regionale brede welvaartontwikkeling, en wie de belangrijkste partners zijn om deze visie te verwezenlijken"

1. Introductie
2. Probleemanalyse: huidige situatie, visie 2050 en daaruit volgende opgaven
3. Huidige inzet en handelingsperspectief
4. Organisatie

- › Gezamenlijk document van regio en rijk. Zij bepalen samen wanneer het 'af' is.
- › De regio is in de lead. Bestaande visies/agenda's kunnen als vertrekpunt dienen.
- › Verwijzen naar andere trajecten. Niet alles opnieuw doen!
- › Geen vast format.

Lancering NPVR | 3 april 2025

- › Feestelijke start van het programma met minister Uitermark
- › 12.00-17.00 uur, locatie rondom Utrecht
- › Voor aanwezigen regiodialogen en betrokkenen verdere uitwerking
- › Bestuurlijke tafel minister, rijksvertegenwoordigers & bestuurlijk trekkers
- › Inhoudelijke workshops: welke behoeftes zijn er?

Suggesties voor workshopthema's

Veilige
leefomgeving

Samenwerking
over de grens

Regionale
samenwerking

Groene en
duurzame
leefomgeving

Tegengaan
ontgroening

Passende
woningvoorraad

Vitale omgeving

Burgerparticipatie

Perspectief op
werk

Gezonde
toekomst

Onderwijs

Interbestuurlijke
samenwerking

Bundeling
financiële
middelen

...

ALGEMEEN BESTUUR

Vergadering d.d. : 5 maart 2025 Agendapunt : 4 Onderwerp : Update besparingen Portefeuillehouder : De heer H. de Vries			
Voorstel: Bespreken van de stand van zaken rondom de besparingen zoals opgenomen in bijgevoegde memo (bijlage 1) Toelichting Naar aanleiding van de opdracht van het algemeen bestuur in september 2024 om scenario's voor kostenbesparing uit te werken, informeren we het bestuur over de stand van zaken tot nu toe. Eveneens nemen we het AB mee in het proces en de wijze waarop we de besparingen willen verwerken in de kaderbrief en de begroting 2026. In de vergadering zal een korte toelichting worden gegeven.			
Procedure: DB 12 februari	Vervolgactie: communicatie: Mededeling beslissing aan:	Bijlagen: Meegezonden: Bijlage 1 memo update besparingen Ter inzage: Plaats van inzage:	Consequenties: Financieel: Personeel:
Nadere informatie bij: Leonie Dennenberg		Tel.nr.: 06 39 25 41 80	

MEMO update besparingen t.b.v. algemeen bestuur 5 maart 2025

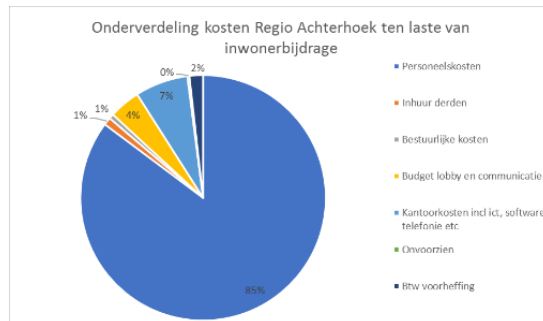
Inleiding

Bij de behandeling van de begroting 2025 hebben vijf gemeenten een zienswijze ingediend met het verzoek om te komen met scenario's voor kostenbesparing. In oktober 2024 is een plan van aanpak voorgelegd aan het dagelijks bestuur, waarbij langs vier kijkrichtingen gekeken wordt naar mogelijkheden voor kostenbesparing en inkomstenverhoging (meer, minder, beter, anders). Qua proces is verzocht om de besparingsopgave te koppelen aan de evaluatie en in het proces de controllers van de gemeenten te betrekken. Het algemeen bestuur is over de opdracht, de omvang van de noodzakelijke besparing en de werkwijze in december geïnformeerd. Het algemeen bestuur heeft in december benadrukt dat de begroting (incl. meerjarenraming) structureel sluitend moet zijn vanaf 2026. Op 23 januari jl. heeft het overleg met de controllers van de acht gemeenten plaatsgevonden. In deze memo geven wij een update en inzicht in de vervolgstappen.

Opgave

Structureel sluitende begroting

De opgave is om 331.000 euro te besparen en/of inkomsten te verhogen voor een structureel sluitende begroting. Dit is 10% van de begroting van de regio Achterhoek (exclusief projectbudgetten en externe financiering).

De kosten die ten laste van de inwonerbijdrage komen bestaan voor 85% uit personeelskosten, 7% uit kantoorkosten inclusief software, telefonie etc. en 4% uit budget voor lobby en communicatie. De overige kosten (4%) hebben betrekking op inhuur derden, bestuurlijke kosten en BTW-voorheffing. Gezien het percentage personeelskosten is voor het realiseren van een *besparing* van 10% een takendiscussie en een keuze in rolneming van de regio noodzakelijk. Ook indien structurele middelen kunnen worden gegenereerd, is het alsnog noodzakelijk om keuzes te maken in de inhoudelijke agenda en de rol van de regio in verband met de werkdruk.

Voor een sluitende begroting is het volgens de eisen van de provincie noodzakelijk om een begroting voor te leggen met een structurele dekking van het eerste jaar, of perspectief voor een structurele dekking in het laatste jaar. In de huidige (meerjaren)begroting is het eerste jaar sluitend. Onder andere door dalende renteopbrengsten en het wegvallen van de bijdrage van de provincie zien we een

Dekking begroting	2025	2026	2027	2028
Bijdragen gemeenten	2.422.000	2.535.000	2.652.000	2.775.000
Overige opbrengsten (incl interne doorbel)	887.000	708.000	671.000	614.000
Reserves Investeringsfonds en huisvesting	667.000	687.000	204.000	203.000
Projectopbrengsten	574.000	351.000	-	-
Sub-totaal	4.550.000	4.281.000	3.527.000	3.592.000
Overhead Regiodeal	175.000	175.000	175.000	175.000
Renteopbrengsten SKB en hypotheek	373.000	194.000	157.000	99.000
Reserve toekomstbestendige organisatie	-	191.000	241.000	313.000
Totale	5.098.000	4.841.000	4.100.000	4.179.000

structureel oplopend tekort in de meerjarenraming in de jaarschijven 2026-2028. Dit tekort vangen we in de huidige begroting (tot 2028) op door te werken met een bestemmingreserve toekomstbestendige organisatie.

Koppeling met proces evaluatie

Voor de zomer 2024 is een lichte evaluatie gehouden. In het najaar 2024 zijn de uitkomsten op hoofdlijnen gedeeld in drie werksessies met de Board, het DB en AB, de organisatie en de Achterhoekraad. Een voorstel voor vervolg op de evaluatie (actiepunten) ligt 6 februari voor in de Board en 31 maart in de Achterhoekraad. Relevant voor de besparingsopgave zijn de opgenomen actiepunten 1 en 2 in het voorstel, waarin voorgesteld wordt om:

1. In het voorjaar 2025 keuzes te maken in de inhoudelijke agenda en de rolneming van de regio zodat richtinggevende uitspraken kunnen worden verwerkt in de begroting 2026 (koppeling besparingsopgave)
2. In 2025 te starten met het proces om de achterhoekvisie te hernieuwen (met het oog op de gemeenteraadsverkiezingen 2026)

Verderop in dit memo wordt een voorstel gedaan voor het proces en de planning voor het bespreekbaar maken van en besluiten over de inhoudelijke agenda (actiepunt 1).

Uitwerking kijkrichtingen

Kijkrichting beter/minder

Bij de kijkrichting 'minder' is gekeken naar concrete besparingsmogelijkheden. Daarbij hebben we een analyse op de begroting uitgevoerd en gekeken waar o.b.v. lagere uitgaven in de voorgaande jaren of op andere wijze mogelijkheden zijn om te besparen. Zo is de vaste telefoonlijn beëindigd, gaan we met goedkopere accounts werken buiten citrix en gaan we besparen op lobby-uitgaven. Als tweede stap hebben we alle budgetten met 10% verminderd (behalve projectbudgetten en externe financiering) en dit weer gecorrigeerd op de budgetten waar dit niet mogelijk is i.v.m. lopende contracten, wettelijke verplichtingen, verzekeringen etc.

Bij de kijkrichting 'beter' wordt gekeken naar efficiencywinst door slimmere werkprocessen, verdere digitalisering en meer gebruik maken van het netwerk en de capaciteit van partners (dit laatste onderwerp heeft ook een raakvlak met de rolneming van de regio). We zien mogelijkheden om slimmer te werken door onder andere meer gebruik te maken van A.I. en standaardisatie en digitalisering van werkprocessen (o.a. t.a.v. contractering en inhuurproces). Dit leidt nu nog niet direct tot besparingen, wel vermindert het de werkdruk of versnelt het processen. We willen nog wel verder verkennen welk effect verdere digitalisering kan hebben op de formatie.

Beide kijkrichtingen zijn te typeren als laaghangend fruit. Wij zien hierin mogelijkheden voor een totale besparing van € 64.000,=.

Budget	Besparing	Hoe
ICT, salarisadministratie en telefonie	8.000	Geen citrix en vaste telefoonlijn meer
Reis- en verblijfkosten	3.000	Lagere uitgaven afgelopen jaren
Inhuur derden	2.000	Minder inhuur
Lobby en communicatie	11.000	Business seats Graafschap
Organiseren bijeenkomsten (m.n. 8rhk Raad)	2.000	Minder vaak vergaderen en soberder
Werkbudget grens	3.000	Lagere uitgaven afgelopen jaren
Werkbudgetten thematafels en board (IF)	35.000	Lagere uitgaven afgelopen jaren
Totaal overige budgetten	64.000	

Kijkrichting: anders

Bij de kijkrichting 'anders' gaat het om het herijken van de inhoudelijke agenda, meer focus en prioriteiten aanbrengen en het werk en de werkwijze anders organiseren.

Uit de besprekingen van de evaluatie blijkt dat er een breed gedragen behoefte om de inhoudelijke agenda tegen het licht te houden en scherpe keuzes te maken in wat het 'takenpakket' van de regio Achterhoek zou moeten zijn en welke rolneming daarbij hoort. Bij een dergelijke takendiscussie is veelal de inhoud leidend. Organisatie, formatie en financiën zijn volgend. Dit onderschrijft het bestuur.

Wij zien echter ook een mogelijkheid voor het voeren van het gesprek over de taken en rolneming van de Regio door een formatieve besparing op te nemen vanaf 2026 van € 267.000. Concreet betekent de formatieve besparing dat in ieder geval de 2 fte formatie-uitbreiding (€ 252.000) die structureel verwerkt is in de begroting 2025, maar incidenteel voor 2025 is toegekend, wordt ingeleverd. Daardoor ontstaat urgentie om (bestuurlijke) keuzes te maken over de inhoudelijke agenda en de rolneming van de regio. De overgebleven €15.000 nemen we op als taakstelling en zal worden betrokken bij het verkennen van het effect van digitalisering op de formatie.

Kijkrichting: meer

De kijkrichting 'meer' heeft twee invalshoeken. De eerste invalshoek heeft betrekking op het realiseren van efficiency voordeel voor gemeenten door meer taken over te brengen naar de regio (incl. middelen) om zo krachten te bundelen en slimmer te organiseren. In de (bespreking van de) evaluatie worden concreet de taken rondom vrijetijdseconomie (recreatie en toerisme), cultuur en sport genoemd. Andere ontwikkelingen die we zien (ook bij buurregio's) zijn bijvoorbeeld het inrichten van een flexpool met (ruimtelijke) specialisten die gedetacheerd worden vanuit de regio naar gemeenten. Ons voorstel is om deze eerste invalshoek van 'meer' mee te nemen bij de reflectie en de keuzes in de inhoudelijke agenda.

De tweede invalshoek heeft betrekking op extra structurele inkomsten. Wij zien daarvoor 4 opties, waarbij wij een inschatting hebben gemaakt van de kans van slagen.

1) Uitbreiding regio met gemeenten

De eerste optie betreft het uitbreiden van het netwerk van gemeenten, waardoor het aantal inwoners toeneemt en naar verhouding ook de inwonerbijdrage. De kans van slagen hebben we vooralsnog getypeerd als onzeker omdat er op korte termijn geen concrete initiatieven zijn. Wel wordt in één van de actiepunten uit de evaluatie aan het Algemeen Bestuur gevraagd om te verkennen welke mogelijkheden en behoeften er zijn voor de uitbreiding van het netwerk met gemeenten en hiervoor een strategie te ontwikkelen.

2) Structurele bijdrage Provincie Gelderland

Per 2025 is de structurele bijdrage van de provincie Gelderland voor de regio weggefallen. Het voorstel is om met de provincie in de eerste maanden van 2025 in gesprek te gaan om te bezien

of een nieuwe structurele bijdrage mogelijk is. Gezien het feit dat de overige regio's in Gelderland in de afgelopen jaren geen structurele bijdrage hebben ontvangen schatten wij de kans laag in. De provincie heeft de afgelopen maanden wel aangegeven incidenteel middelen te willen bijdragen als deze gekoppeld zijn aan projecten of concrete taken. Een voorbeeld hiervan is de bijdrage voor het ruimtelijk Perspectief in 2025.

3) *Meer rente*

Door de inkomsten van onder andere de Regiodeal zien wij dat we de laatste jaren dat we substantieel meer renteopbrengsten hebben dan vooraf begroot. Uiteraard is de opbrengt van rente onderhevig aan schommelingen, afhankelijk van de renteontwikkeling (sterk dalende trend), de snelheid waarmee de middelen worden uitgegeven en de mogelijkheid om nieuwe middelen aan te trekken, en daarmee ook geen oplossing voor de opdracht om te komen tot een structureel sluitende begroting. De suggestie vanuit de controllers is om met een egaliseriereserve rente te gaan werken. Wat de consequenties hiervan zijn voor het structureel opnemen van renteopbrengsten moet nog nader worden uitgewerkt.

4) *Langjarige subsidie Elke Regio Telt*

Een vierde optie betreft langjarige subsidie inkomsten (> 4 jaar). De kans van slagen van deze optie achten wij redelijk, omdat de regio Achterhoek één van de 11 regio's is voor Elke Regio telt. De nadere uitwerking van Elke Regio Telt wordt begin februari 2025 besproken in de 2e kamer. Voor zover nu bekend worden procesmiddelen beschikbaar gesteld in de vorm van een decentrale uitkering (DU) ter hoogte van € 350.000 per jaar voor een periode van 3 jaren (2025,2026,2027). Dit betekent dat de middelen via het gemeentefonds of het provinciefonds worden uitgekeerd en een gemeente of provincie moet worden aangewezen als kassier. Gezien de looptijd van 3 jaar kunnen deze proceskosten niet als structurele middelen worden beschouwd. De inschatting is eveneens dat deze extra inkomsten ook vragen om extra inzet, coördinatie en uitvoering. Daarom is het raadzaam om ook dit onderdeel te betrekken bij de takendiscussie c.q. de keuzes in de inhoudelijke agenda van de regio.

Samenvattend komen wij op basis van onze eerste verkenning op de volgende 2 scenario's:

Kijkrichtingen	Structurele Besparingen	Structurele Inkomstenverhoging
Beter en minder (Kostenbesparing / Efficiency)	€ 64.000	
Anders (Takendiscussie /formatiereductie*)	€ 267.000	
Meer (langjarige subsidie Elke regio telt)		-
Totaal	€ 331.000	

*betreft met name incidenteel toegekende 2 fte in 2025 uit structurele middelen, waarvoor geen structurele contracten/aanstellingen zijn aangegaan

Uitkomsten controlleroverleg

Op 23 januari heeft een overleg plaatsgevonden met de controllers van de gemeenten. Tijdens dat overleg is inzicht gegeven in de organisatie 8RHK, de begroting van de Regio Achterhoek en is een toelichting gegeven op de besparingsopgave en de uitwerkingen van de scenario's a.d.h.v. de vier kijkrichtingen. De controllers is gevraagd om input en een kritische blik op de wijze waarop we de uitwerking van de besparingen aanvielen. Er was brede waardering voor het initiatief en de gekozen aanvieligroute van de besparingen werd begrepen en ondersteund met hier en daar aandachtspunten. (zie overige aandachtspunten en suggesties in de bijlage). De belangrijkste boodschap die wij uit het overleg hebben gehaald is:

1. *Realistisch begroten*

De gekozen werkwijze om kritisch te kijken naar besparingsmogelijkheden (minder/beter) draagt bij aan meer realistisch begroten. Dit heeft o.a. effect op de wijze waarop gerekend wordt met de renteopbrengsten, maar vraagt ook om een realistische indexering van de lonen en de prijzen op basis van de septembercirculaire. Dit vraagt meer bewustzijn bij gemeenten dat het risicoprofiel van de regio wijzigt als budgetten en financiële buffers verdwijnen of verminderen. Dit betekent dat we de komende jaren scherper aan de wind (moeten) gaan zeilen. Op inhoud (takendiscussie), op rolneming en financieel.

2. Praktische uitwerking in relatie tot wettelijke termijnen

Besproken is hoe de begroting praktisch zou kunnen worden opgesteld. De begroting van de Regio organisatie zit in programma 1 en 4 en is ter vaststelling. De programma's 2 en 3 zijn inhoudelijke uitwerkingen van de werkzaamheden voor de thematafels en zijn ter kennisname. De uitkomst is:

Maak de begroting 2026 op basis van regulier beleid inclusief de financiële uitkomsten uit 'Beter en minder' en 'Anders'. De gemaakte keuzes op inhoud worden in het voorjaar verder uitgewerkt en leiden tot gewijzigde programma's 2 en 3 die uiterlijk in de zomer worden toegevoegd aan het boekwerk. Financiële verschuivingen worden door middel van een begrotingswijziging verwerkt.

Benchmark: Hoe doen we het ten opzichte van andere Regio's?

De benchmark is eind november uitgevoerd. Van alle omliggende regio's heeft de regio Achterhoek de laagste inwonerbijdrage. Mondeling is toegelicht dat de vergelijking wel lastig is, omdat omvang en takenpakket verschilt. Het meest vergelijkbaar lijkt de regio Stedendriehoek, hier is aanvullend op 28 januari nog nader overleg mee geweest.

Proces Inhoudelijke agenda combineren met doorontwikkeling 8RHK (organisatie)

De Board stelt in het voorstel aan de Achterhoekraad over de evaluatie voor om op korte termijn te reflecteren op en keuzes maken in de inhoudelijke agenda van de Achterhoek en rolneming van de regio zodat richtinggevende keuzes verwerkt kunnen worden in de begroting 2026. Uiteraard in afstemming met het algemeen bestuur. De programmaregisseurs hebben voorgesteld het voortouw te nemen en het gesprek over de inhoudelijke agenda en de rolneming voor te bereiden voor bespreking met de Board/ het bestuur. Er is een opdracht verstrekt aan een externe adviseur/ procesbegeleider die de programmaregisseurs daarbij ondersteunen. De planning is 18 en 19 februari af te trappen met een tweedaagse voor de programmaregisseurs waarbij zij op basis van alle input toewerken naar een 60% versie van een inhoudelijk perspectief (agenda) voor de regio. In de maand maart wordt deze eerste versie gedeeld met de Board en het bestuur en na input daarna in ontwerpssessies verder uitgewerkt. De exacte vorm, frequentie, deelnemers en invulling worden bepaald in het gesprek met het bestuur. De inzet is om eind april een voldragen inhoudelijk perspectief te hebben (80% versie) dat voorgelegd kan worden aan het bestuur en de nieuwe directeur. Het perspectief dient richtinggevend te zijn voor de uitwerking van de begroting 2026 en de doorontwikkeling van de organisatie van 8RHK.

Uit te werken actiepunten

- Verkennen effect digitalisering op formatie
- Keuzes maken in de inhoudelijke agenda van de Achterhoek en rolneming van de regio zodat richtinggevende keuzes verwerkt kunnen worden in de begroting 2026
- Achterhoek Visie hernieuwen
- Verkennen mogelijkheden uitbreiden netwerk met meer gemeenten

- Gesprek provincie voor nieuwe structurele bijdrage
- Systematiek rente met egalisatiereserve rente uitwerken

Concrete Planning

Kaderbrief en boekwerk begroting:

De planning is gebaseerd op splitsing in de uitwerking begroting met financiële kaders (programma 1 en 4) en uitwerking programma's 3 en 4.

Kaderbrief	uiterlijk 30 april verzenden	concept gereed 9 april	DB 16 april
Boekwerk	uiterlijk medio mei verzenden	concept gereed 30 april	DB 7 mei
Uitgewerkte inhoudelijke agenda		concept gereed 4 juni	DB 11 juni
Definitieve besluitvorming begroting 2026-2029			AB 10 september

Hernieuwing Achterhoek Visie: 2025 / 2026

Uitwerking Scenario Meer: eind 2025

BIJLAGE

Aandachtspunten en suggesties die zijn vanuit de controllers meegegeven zijn:

- Kijk bij de inhoudelijke agenda kritisch naar *bestaand* en *nieuwe* beleid/taken.
- Ten aanzien van de inwonerbijdrage werd gevraagd om een benchmark met andere regio's. Deze is eind november uitgevoerd (maar zat niet in de presentatie).
- Er is aandacht gevraagd voor de mogelijkheid om niet alleen financieel maar ook hoe formatief de besparing gerealiseerd kan worden (deze opmerking is verwerkt in deze memo bij "anders")
- Er is aandacht gevraagd om te bezien in hoeverre efficiencyvoordeel voor gemeenten te realiseren is door krachten te bundelen en gemeentelijke taken over te hevelen naar de regio/8RHK. (deze opmerking is verwerkt in de memo bij "meer")
- De suggestie is gedaan om te verkennen wat de mogelijkheden zijn voor structurele bijdragen van de andere twee o's (maatschappelijke organisaties en ondernemers)

ALGEMEEN BESTUUR

Vergadering d.d.	: 5 maart 2025
Agendapunt	: 5
Onderwerp	: Lichte Evaluatie
Portefeuillehouder	: De heer M. Boumans

Voorstel:

1. Kennis te nemen van de uitkomsten en de rode draden van de evaluatie 2024
2. In stemmen met het oppakken door het algemeen bestuur / gemeenten van de genoemde 3 actiepunten

Toelichting

Op basis van de in 2024 gehouden evaluatie (bijlage 1) heeft de Achterhoek Board 10 actiepunten geformuleerd (bijlage 2).

Er worden momenteel voorbereidingen getroffen om op korte termijn actiepunten 1 en 2 van de Achterhoek Board op te pakken en uit te werken. Het gaat dan om:

- 1) Het reflecteren op en keuzes maken in de inhoudelijke agenda van de Achterhoek en rolneming van de regio zodat richtinggevende keuzes verwerkt kunnen worden in de begroting 2026
- 2) In het voorjaar 2025 reflecteren op de Achterhoek Visie2030 en een voorstel voor te bereiden voor de Achterhoek Raad hoe in 2025 te komen tot het actualiseren en vernieuwen van de Achterhoek Visie

Het oppakken en uitwerken van deze twee actiepunten zal de board uiteraard in nauwe afstemming met het algemeen bestuur doen.

Proces en waarom urgentie

Naast de uitkomsten van de evaluatie (o.a. het opnieuw bezien van de inhoudelijke agenda) hebben de gemeenten in 2024 gevraagd om kritisch te kijken waar besparingen mogelijk zijn. Deze besparingen moeten landen in de begroting 2026. Die begin mei in concept naar de gemeenten gaat en in september moet worden vastgesteld.

De Board stelt daarom in het voorstel aan de Achterhoek Raad (31 maart) voor om op korte termijn te reflecteren op en keuzes te maken in de inhoudelijke agenda van de Achterhoek en rolneming van de regio zodat richtinggevende keuzes verwerkt kunnen worden in de definitieve begroting 2026.

De programmaregisseurs hebben voorgesteld het voortouw te nemen en het gesprek over de inhoudelijke agenda en de rolneming voor te bereiden voor bespreking met de Board, voorzitters thematafels, het bestuur.

Op 18 en 19 februari hebben de programmaregisseurs hiervoor een tweedaagse, waarbij zij op basis van alle input toewerken naar een 60% versie van een inhoudelijk perspectief (agenda) voor de regio. In de maand maart wordt deze eerste versie gedeeld met de Board, voorzitters thematafels en het bestuur en na input daarna in ontwerpessies verder uitgewerkt. De exacte vorm, frequentie, deelnemers en invulling worden nog bepaald. De inzet is om eind april een voldragen inhoudelijk perspectief te hebben (80% versie) dat voorgelegd kan worden aan het bestuur en de nieuwe directeur. Het perspectief dient richtinggevend te zijn voor de uitwerking van de begroting 2026 en de doorontwikkeling van de organisatie van 8RHK.

De uitkomst is dan ook de basis voor een nieuwe Visie later dit jaar.

Actiepunten algemeen bestuur/gemeenten

Voor de 3-tal actiepunten vraagt de Board aan het algemeen bestuur/gemeenten om die op de pakken:

- Aan de gemeentesecretarissen en de secretaris directeur wordt gevraagd het initiatief te nemen om in 2025 met een voorstel te komen hoe de aanhaking van de gemeenten (rol en positie accounthouders, gemeentesecretarissen en behoefteverschillen per thematafel) kan worden verbeterd en hoe we van elkaar kunnen leren.
- Wij vragen het algemeen bestuur om te verkennen welke mogelijkheden en behoeften er zijn voor de uitbreiding van het netwerk met gemeenten en hiervoor een strategie te ontwikkelen.
- Het algemeen bestuur wordt gevraagd om de samenwerking met Duitsland tegen het licht te houden en een voorstel voor te bereiden hoe inhoudelijk een vervolgstap gezet kan worden in de Duitsland samenwerking.

De evaluatie en actiepunten liggen 31 maart voor in de Achterhoek Raad.

Procedure: DB 12 februari	Vervolgactie: communicatie: Mededeling beslissing aan:	Bijlagen: Meegezonden: Bijlage 1 Evaluatie Bijlage 2 Actiepunten Bijlage 3: Ter inzage: Plaats van inzage:	Consequenties: Financieel: Personeel:
Nadere informatie bij: Leonie Dennenberg		Tel.nr.: 06 39 25 41 80	

Concept- verslag van de gesprekken gevoerd in het kader van de evaluatie 8RHK ambassadeurs 2024

27 juli 2024

Gevoerde gesprekken

Board, ondernemers;	Arthur Jansen, Henk Tappel
Board, organisaties;	Mirjam Koster, Renée Wilke
Board, overheid;	Emmeke Gosselink, Ted Kok, Bart Porskamp
Board, provincie;	Helga Witjes
Thematafels gesprek 1;	Mieke Zommelink, Rens Steintjes, Jan Kaak
Thematafel gesprek 2;	Arjen van Gijssel, Wilbert Menkveld, Hanke Struik
Raadsleden/ werkwijze com.1;	Dini Burgers, Jacqueline van de Vinne, Elroy Belterman
Raadsleden/ werkwijze com.2;	Marius Wijers, Anne Groot Zevert, Paul Wallerbos, Jan Klein Lenderink, Jaap Veldhorst
AB/ burgemeesters;	Joris Bengevoord, Harry de Vries, Mirjam Maasdam, Anton Stapelkamp, Annette Bronsvort, Marja van der Tas
DNA;	Jeroen Heerkens, Gerben Karssenberg, Annemieke Gildhuis

Werkwijze

De tien gesprekken zijn gevoerd op basis van een variant op de wow- how- now-ciao methodiek. Aan het begin van ieder gesprek hebben gespreksdeelnemers per categorie ongeveer 2 punten meegegeven.

Wow; nieuwe kansen, snel oppakken

Now; tevreden over, dit moeten we behouden

How?; dit willen we al maar lukt nog niet goed (genoeg)

Ciao; hier kunnen we beter direct mee stoppen

Alle gesprekken zijn gevoerd door Mark Boumans en Saar Veneman. Een deel van de gesprekken is via teams gevoerd. In die gevallen zijn de punten van de gespreksdeelnemers per app doorgegeven.

Verderop in dit document is per categorie puntsgewijs terug te vinden welke onderwerpen vaker genoemd zijn of in de gespreken expliciet naar voren zijn gekomen. Dit samengepakt in een deel met algemene conclusies en besprekpunten en acties voor de komende periode, daar start dit verslag mee.

Alles wat door een gesprekdeelnemer op een sticker is gezet is terug te vinden op de foto's van de matrixen van alle gesprekken in dit verslag.

Rode draad in de gesprekken

In de breedte is men positief over de inrichting van het samenwerkingsverband van 8RHK ambassadeurs. De inrichting van de Achterhoek Raad en de principiële keus om in de Board en de Thematafels 30 te werken en besluiten te nemen wordt hoog gewaardeerd. Dit omdat er resultaten worden gehaald en het eigenaarschap hierdoor heel groot is. Door de Achterhoek raad is het regionale denken vertrekt. Het is vanzelfsprekend geworden om vanuit de verschillende bloedgroepen samen te werken, daar waar dat de eerste jaren nog heel bijzonder was. Er wordt aandacht gevraagd in de gesprekken om hier bewust van te blijven, we hebben iets moois neergezet in de achterhoek.

Wat ook vaak wordt genoemd is de manier waarop de Achterhoek zich de laatste jaren heeft neergezet en de manier waarop de lobby voor de Achterhoek successen heeft opgeleverd. We staan veel beter op de kaart dan een aantal jaren geleden. Dit wordt ook vanuit de gremia benoemd die hier niet dagelijks mee in aanraking komen, zoals de Achterhoek raad.

Bespreekpunten

Dit zijn onderwerpen die in verschillende gesprekken naar voren kwamen en waar nog verschillende beelden bij bestaan. Hier wordt over gezegd dat het een fundamenteel gesprek vraagt. Of dat we de komende periode moeten aankijken hoe e.e.a. zich ontwikkelt.

Uitbreiding Partnerschappen en agenda

1. De behoefte om als 8RHK samenwerkingsverband open te blijven staan voor nieuwe partners wordt regelmatig uitgesproken. Hier worden ook kansen gezien en benoemd. Kanttekening die hierbij geplaatst wordt is dat het wel moet aansluiten bij de Achterhoeks samenwerkingscultuur en dat het profiel niet te ver uit elkaar moet liggen.
2. Ditzelfde geldt voor een aantal inhoudelijke onderwerpen, met de vraag of we onze agenda niet zouden moeten uitbreiden. Concreet wordt dan recreatie en toerisme genoemd, en in mindere mate cultuur en sport. Hierbij wordt vooral de kanttekening van het verlies van focus en profiel bij het voeren van een te brede agenda genoemd.

Profilering

3. In de gesprekken komt ook een aantal keer naar boven dat we met te veel verschillende merken werken (8RHK, Smart Hub, Onverwachte Hoek). En dat dit ons niet helpt in onze profilering naar bepaalde doelgroepen. Dit bespreekpunt is ook naar boven gekomen in de Board naar aanleiding van de ontwikkelingen binnen Smart Hub 2.0.

Samenwerking

4. Hoe zorgen we dat we nieuwe partijen binnen de regio aan ons blijven verbinden. Er zijn veel partijen en ondernemers die onvoldoende weten wat de 8RHK samenwerking doet.
5. Een ander punt is het aantal overleggen dat bestaat buiten het samenwerkingsverband van 8RHK ambassadeurs met relaties met het werk van de thematafels. De genoemde problemen met deze overleggen zijn dat 'gedoe' in de andere overleggen niet onderscheiden wordt van

de samenwerking binnen 8RHK. En dat het de afstemming en het beleggen van bestuurlijke eindverantwoordelijkheid ingewikkelder maakt. Oproep is om deze overleggen en hun structuur nog eens goed te bekijken, het gaat o.a. om het sociaal domein en RES/ energy board.

6. Vanuit het DNA wordt aangegeven dat het ambtelijk ingewikkeld is dat andere partijen dan gemeenten meebeslissen over onderwerpen zoals wonen en mobiliteit. Dit hangt samen met het feit dat het DNA geen formele positie heeft in de samenwerking en dus op bestuurlijk niveau (Thematafels) wordt besloten over waar de inzet naartoe gaat.
7. Onderzoeken wat een gezamenlijke personeelsbank met specialisten kan brengen. Hiervoor loopt al een initiatief op het gebied van wonen. Van daaruit zou gekeken kunnen worden of dit kansrijk is om te verbreden.
8. Regelmatig komt de verbinding met en zichtbaarheid voor inwoners aan de orde. Hier is eerder van afgesproken dat dit geen primaire doelgroep is voor 8RHK omdat dit via gemeenten en maatschappelijke partners loopt. Het lijkt goed dit weer eens te bespreken.
9. Het ruimtelijk perspectief achterhoek biedt kansen om meer doordachte samenhangende keuzes te maken. Hoe integreren we dit straks in onze individuele besluitvormingen?

Relatie met Rijk en Provincie

10. In verschillende gesprekken komt de relatie tussen de Provincie en 8RHK ambassadeurs naar voren, waarbij binnen 8RHK ambassadeurs het gevoel leeft dat de provincie op een heel aantal punten minder zichtbaar wordt. Het lijkt verstandig hier in de komende periode zowel bestuurlijk als ambtelijk aandacht aan te besteden. Dat laatste ook vanwege directiewissels bij provincie en 8RHK.
11. Een ander besprekspunt dat naar voren komt is de manier waarop we kunnen organiseren dat we minder afhankelijk worden van subsidies. Het kan zowel gaan om een structureler relatie met het Rijk als om funding uit de regio zelf.

Werkwijze aan de thematafels

12. Vanuit de thematafels komt het besprekspunt naar boven hoe we om willen gaan met unanimiteit. Willen we het aan de Thematafel altijd unaniem eens zijn of kunnen we soms ook gaan voor een coalition of the willing? En wat zijn daarvoor dan de voorwaarden.
13. Op een aantal inhoudelijke dossiers zouden we meer risico kunnen nemen als experimenteerregio door het gewoon te doen en niet te wachten totdat alle medeoverheden hier klaar voor zijn. Dit geldt bijvoorbeeld voor biobased bouwen, hier hebben we niemand voor nodig en we kunnen snel woningen toevoegen.

Acties

In de gesprekken is ook een aantal concrete acties naar voren gekomen waarover weinig verschil van inzicht lijkt te bestaan en die eigenlijk direct uitgevoerd kunnen worden.

1. Vanuit de leden van de Achterhoek Raad wordt het idee geopperd om, bijvoorbeeld jaarlijks, vanuit de Board een presentatie te geven aan alle individuele gemeenteraden. Dit om de betrokkenheid van bij wat er regionaal gebeurt breder te trekken dan de achterhoek

raadsleden. Hierbij zou dan aangesloten kunnen worden bij wat er speelt bij de betreffende gemeente.

2. Een andere actie is om de methodiek van de sessie met de raad die voor de zomer gehouden is over het uitvoeringsplan (hoe verhouden projecten zich tot de doelen uit visie en uitvoeringsplan) te gebruiken voor een sessie tussen voorzitters en vicevoorzitters van de thematafels. Dit zou eventueel samen kunnen met de board en komt tegemoet aan de wens om beter van elkaar te weten hoe de andere thematafels aan bepaalde doelen werken.
3. Vanuit het Algemeen bestuur komt het idee naar voren om inhoudelijk een volgende stap te zetten in de Duitslandsamenwerking door de 'Kreisen' meer direct te betrekken en als gremia te benaderen.
4. Vanuit de thematafels ontstaat de opdracht aan zichzelf om structurele voortgangsrapportages te bespreken in de thematafels. Dit met als doel om als tafel collectief meer grip te krijgen op lopende en nieuwe projecten en hoe deze zich verhouden tot de programma's en het bereiken van de doelen.

Wow, kansen om direct op te pakken

Inhoudelijk

- De recreatie en toerisme sector vertegenwoordigd een heel groot deel van de arbeidsmarkt in de Achterhoek en is een sterke economische motor. Sterkere verbinding met de 8RHK agenda zal winst opleveren;
- Lobby nog meer regionaal en minder lokaal maken. We staan goed op de kaart maar dit wordt de komende jaren alleen maar belangrijker;
- Het Ruimtelijk Perspectief Achterhoek gebruiken om nog meer onderbouwd keuzes te maken, hiervoor moeten Stuurgroep en Board dichter naar elkaar toe de komende periode op dit onderwerp;
- Een van de voorbeelden die genoemd wordt is het versneld oppakken van biobased bouwen. We kunnen dit doen omdat we ontwikkelaars in de regio hebben en dus niemand hiervoor nodig hebben. Past bij onze inhoudelijke agenda;
- Regionale/ lokale initiatieven meer samenbrengen/ centraliseren;
- Versneld oppakken van de ideeën rondom een warme landing voor kansrijke asielzoekers, direct opleiding en werk bieden;
- Herbestemming van agrarisch gronden biedt kansen voor de achterhoek;
- Kansen op Europese subsidies benutten zodat we multipliers op bv de regiodeal kunnen inzetten;
- Meer programmatische aanpak en doorbouwen op een aantal living labs op themaniveau;
- Zichtbaarheid verbreden naar onze inwoners;
- Een gezamenlijke personeelsbank met specialisten inrichten, bijvoorbeeld op het gebied van ruimtelijke ordening, netcongestie of data. Om deze mensen van buiten te trekken zou je ook huisvesting moeten organiseren;

Samenwerking;

- Oproep vanuit een aantal gesprekken om open te blijven staan voor toetreding van andere gemeenten. Zowel de Liemerse gemeenten als Lochem worden genoemd. Bij beiden worden ook voor- en nadelen qua inhoudelijke agenda of culturele verschillen genoemd. Gedeeld lijkt de insteek dat we ervoor open moeten blijven staan wanneer partners naar ons toe komen om mee te doen, en dat we dan aandacht moeten besteden aan bloedgroep en grootte;
- De verbinding tussen de board en de thematafels en de thematafels onderling kan nog sterker. Er komen meer kansen naar voren wanneer we beter van elkaar weten waar de ander mee bezig is. Dit is nu belegd bij de regisseurs en het team van 8RHK, maar het helpt als ook de bestuurders meer kennis hebben van de inhoud van elkaars gremium. In een ander gesprek kwam hier ook wel de keerzijde van naar boven; we vragen al veel tijd van mensen;
- Samenhangend punt hierop is dat we niet altijd van elkaar zien hoeveel er gebeurt, ondanks alle nieuwsbrieven. Zie ook onder How;
- In de vergaderingen van de Achterhoek Raad kunnen we nog mee energie brengen door afwisseling en interactie bij de informatieve agendapunten. De laatste vergadering ging dit goed;

- Experimenteerregio, hier kunnen door onze manier van samenwerken dingen die op andere plaatsen niet lukken. We gaan op een open manier met elkaar om tafel en durven meer omdat de 30 partners elkaar al kennen en vertrouwen;
- De Thematafel Gezondste regio staat na een periode van zoeken naar de beste vorm om slagkracht te ontwikkelen klaar voor;
- De Achterhoek Raad zou nog meer ook 30 kunnen gaan denken.

Now, hier zijn we tevreden over, dit moeten we behouden

- Samenwerking tussen overheden, organisaties en ondernemers is vanzelfsprekend geworden en het onderscheid tussen 30 partners is niet meer zo scherp. Daardoor voelt het niet meer dagelijks als iets speciaals. Maar dat is het wel!;
- Geen aanpassingen in de structuur doen, deze werkt;
- Ondernemers en maatschappelijke organisaties investeren veel en leveren veel input;
- Onze identiteit is heel sterk, we voelen ons allemaal achterhoeker en zijn betrokken;
- We weten elkaar te vinden, de samenwerking heeft een goede 'infra';
- Ons imago is veel sterker geworden;
- Doordat we al heel vroeg in het proces met elkaar aan tafel zitten (ook met provincie en BZK) kunnen we uiteindelijk sneller schakelen;
- We profileren ons als 1 richting den Haag;
- Sterk logo en PR;
- Korte lijnen en onderling vertrouwen, daardoor is een moeilijk onderwerp als netcongestie nu beter samen in te richten;
- Regisseurs hebben niet allemaal een overheidsachtergrond en gedragen zich niet ambtelijk, houd dat zo;
- Informatievoorziening naar de Achterhoek Raad wordt als heel goed ervaren
- Cross-overs tussen de thematafels gaan beter, we hebben nu meer tijd om ons ook weer met de onderlinge samenhang te gaan bezighouden nu alle tafels hun eigen agenda scherp hebben;
- De manier waarop de Achterhoek Raad functioneert zorgt voor meer gemeente grens overschrijdend denken;
- De ontwikkeling van de monitor is heel goed;
- Regionale bladen meer gebruiken om successen te laten zien;
- Frequentie van vergaderingen is goed, agendering ook;
- De achterhoek vlag is heel positief en zouden we nog meer mogen gebruiken;

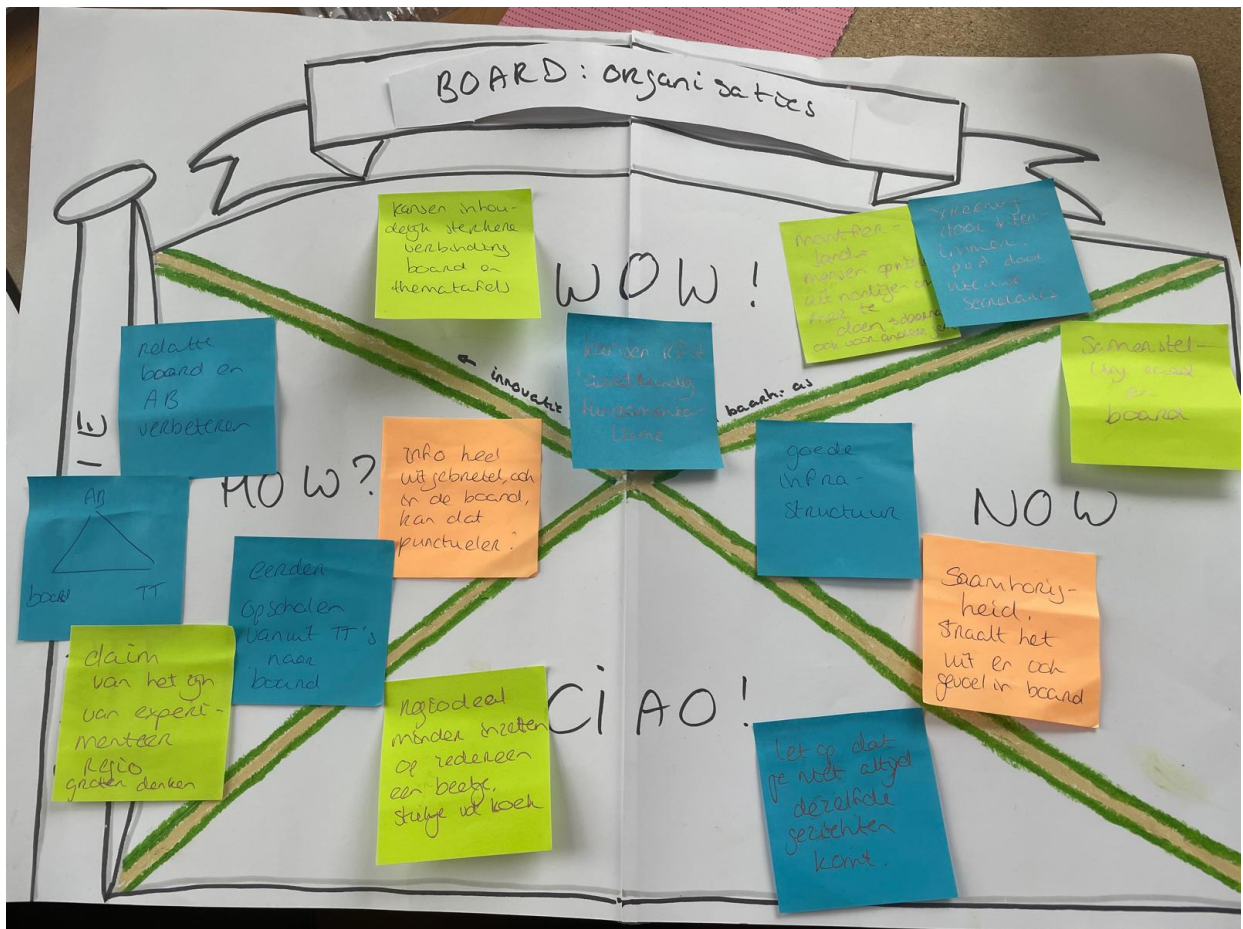
How, dit willen we al maar lukt nog niet goed (genoeg)

- Meer aansturing organiseren op de raadsagenda vanuit de Board, we hebben niet altijd onderwerpen ter besluitvorming goed gespreid over het jaar;
- Hoe organiseren we een financieringsstroom waardoor we niet meer afhankelijk zijn van subsidies Rijk en provincie. Meer autonomie organiseren;
- Wat is ons volgende grote onderwerp om gezamenlijkheid op te vinden na de regioexpress etc, bijvoorbeeld netcongestie;
- We hebben erg veel merken/ logo's. hoe willen we omgaan met deze profilering zonder de energie van de afzonderlijke partijen te verliezen;

- Hoe betreft iedereen zijn eigen achterban, er lijken veel ondernemers te zijn die niet goed weten wat 8RHK doet en wat de positie van ondernemers daarin is;
- Samenwerking met Duitsland ook inhoudelijk voeden en handen en voeten geven. Vraag of dit toch een taak van 8RHK ambassadeurs zou moeten zijn;
- Er gebeurt veel buiten 8RHK waarvan het effect soms op de 3O samenwerking afstraalt. Denk aan het sociaal domein;
- Op sommige tafels is het lastig voor een O om goed in positie te komen, gemeenten bij SW&I en ondernemers bij W&V. De input van deze partijen is wel heel belangrijk,
- Hoe houden we partijen die verder van ons af staan en inwoners aangehaakt en hoe zorgen we ook dat professionals en inwoners input kunnen leveren?;
- Dit geldt ook voor Raadsleden die niet in de Achterhoek Raad zitten, hoe houden we hen op de hoogte en betrokken;
- Hoe geven we de relatie tussen AB en Board op een zinvoller manier vorm?
- DNA heeft behoefte aan een formele positie in de samenwerking;
- Bij de raadsleden behoefte aan transparantie over de co-financiering, het is wel allemaal ergens te lezen maar makkelijk toegankelijk maken;
- Hoe garanderen we voor de achterhoek over een aantal jaren nog openbaar vervoer, gekoppeld aan breder punt; wat na Elke Regio Telt, hoe houden we aandacht?;
- Samen optrekken in de woningbouwopgave. Hoe komen we u echt tot gezamenlijk programmeren?;
- Let op dat het niet gewoon wordt dat we zo samenwerken, hoe houden we het urgent?;
- Onze governance ziet er ingewikkeld uit, blijf aandacht besteden aan de uitleg;
- Zorgen dat projecten van elkaar blijven leren en kennis uitwisselen. Collectieve achterhoekse kennisbank;

Ciao, hier kunnen we beter direct mee stoppen

- We voeren teveel merken, daar moeten we mee stoppen;
- Stop met klagen over dingen waar we niet over gaan;
- Stop met stroperigheid en procesvertraging;
- We moeten stoppen met ons te laten beïnvloeden door onvoorspelbaar gedrag van anderen rondom bijv. integraal programmeren;
- Stop met discussies die telkens terugkomen, voorbeeld N18 discussie;
- Stop met een aantal overleggen buiten de 8RHK structuur om die heel veel raakvlakken hebben, dit zorgt voor een slechte stuurbaarheid en frustraties;
- We hebben last van de negatieve uitstraling van wat er binnen het sociaal domein gebeurt op 8RHK samenwerking;
- Ons niet meer opstellen als Calimero als regio, soms doen we dit ook als partijen binnen de regio;
- Geen valse bescheidenheid meer;
- Stop met het agenderen van onderwerpen op de Achterhoek Raad die geen relatie hebben met de agenda van de Board en Thematafels;
- Stop met het financieren van projecten die ook zonder steun van 8RHK wel kunnen plaatsvinden;
- Let op spanning op verworven posities die gemeenten vast willen houden.

Bijlage 2 Actiepunten

Achterhoek Board

- 1) Op korte termijn reflecteren op en keuzes maken in de inhoudelijke agenda van de Achterhoek en rolneming van de regio zodat richtinggevende keuzes verwerkt kunnen worden in de begroting 2026;
- 2) In het voorjaar 2025 reflecteren op de Achterhoek Visie2030 en een voorstel voor te bereiden voor de Achterhoek Raad hoe in 2025 te komen tot het actualiseren en vernieuwen van de Achterhoek Visie
- 3) Sturen en richting geven aan een uniforme profilering in de Achterhoek (terugbrengen aantal beeldmerken). We streven naar een uniforme profilering voor de Achterhoek eind april 2025. Tevens bespreken we a.d.h.v. een businesscase wat een passende organisatie en positionering is voor profilering. (Reeds in gang gezet)
- 4) De samenwerking en informatie-uitwisseling tussen het Algemeen bestuur en de Board continueren en indien nodig (tijdelijk) intensiveren in verband met de besparingsopgave en de te maken richtinggevende keuzes in de inhoudelijke agenda. Dat doen we door minimaal twee keer per jaar gezamenlijk een inhoudelijk thema te bespreken en elkaar te ontmoeten.

Achterhoek Raad

- 5) Met het oog op de gemeenteraadsverkiezingen van 2026 en de oproep in de Achterhoek raad van 9 december 2024 voor meer politiek debat, wil de Board graag samen met de Achterhoek Raad in 2025 het gesprek te voeren over de inrichting, de rol en het mandaat van de Achterhoek Raad en het samenspel tussen Achterhoek Raad en de Board. De Board wil hiervoor graag het initiatief nemen.

Thematafels

- 6) In het kader van de reflectie op de inhoudelijke agenda en de besparingsopdracht vragen wij de thematafels ons in de eerste helft van 2025 te adviseren over waar de agenda geactualiseerd en geconcretiseerd (focus) kan worden. Daarnaast vragen we de thematafels om bij inhoudelijke initiatieven kritisch te kijken naar de rol van de regio en naar eventuele alternatieve oplossingen/aanpakken
- 7) De verbinding tussen de Board en de thematafels en de thematafels onderling kan nog sterker. Dit pakken we op logische momenten op, zoals bij het opstellen van de nieuwe visie en uitvoeringsplannen

Algemeen Bestuur en gemeenten

- 8) Aan de gemeentesecretarissen en de secretaris directeur wordt gevraagd het initiatief te nemen om in 2025 met een voorstel te komen hoe de aanhaking van de gemeenten (rol en positie accounthouders, gemeentesecretarissen en behoeftesverschillen per thematafel) kan worden verbeterd en hoe we van elkaar kunnen leren.
- 9) Wij vragen het algemeen bestuur om te verkennen welke mogelijkheden en behoeften er zijn voor de uitbreiding van het netwerk met gemeenten en hiervoor een strategie te ontwikkelen.

- 10) Het algemeen bestuur wordt gevraagd om de samenwerking met Duitsland tegen het licht te houden en een voorstel voor te bereiden hoe inhoudelijk een vervolgstap gezet kan worden in de Duitsland samenwerking.

Verslag Algemeen Bestuur

Datum 29-01-2025
Tijd 10:00 - 11:30
Locatie De StecK (Raadhuisstraat 25, 7001 EX Doetinchem)
Voorzitter Mark Boumans

1 **Opening en mededelingen**

A. Bronsvort sluit digitaal aan.

M. Boumans heet P. van Domburg van harte welkom in het algemeen bestuur.

E. Ruesen geeft een toelichting op de route en het programma (inclusief promotiefilm) voor Koningsdag. Het thema is traditie en innovatie. Bij verschillende onderdelen komt deze samenhang terug.

M. Boumans vult aan dat er meerdere Duitse gasten worden uitgenodigd. Voor het Stadhuis is er een langere stop van de Koninklijke familie. De begroting wordt komende donderdag bekend gemaakt. Afgesproken wordt dat E. Ruesen tijdens de lunch op de Achterhoekdag 6 maart ook een korte toelichting geeft op het programma. **Actie E. Ruesen/ W. Stortelder.**

Op 12 maart wordt het programma officieel bekend.

H. de Vries licht toe dat het dagelijks bestuur niet akkoord is gegaan met een voorstel voor het aanstellen van een programmamanager voor de uitvoering van het Regioplan de Gezondste Regio. Reden is dat we een besparingsopdracht hebben en dit voorstel nog niet gedekt was. De Regio kan niet garant staan mocht de Zonmw subsidie niet beschikbaar komen. Die garantie moet dan van de gemeenten komen en niet van de Regio. M. Boumans geeft mee dat ook de evaluatie nog loopt, wat betekent dat we opnieuw moeten kijken naar de taken van de Regio. We kunnen niet alle taken daar beleggen.

Het algemeen bestuur ondersteunt de overweging, maar had graag eerder geïnformeerd willen worden door het dagelijks bestuur.

Ook de Board moet nog geïnformeerd worden over het DB besluit. De Board is namelijk inhoudelijk wel akkoord gegaan. L. Dennenberg vult aan dat de opdracht terug gelegd is bij de Thematafel /gemeenten om te zorgen voor dekking van het voorstel.

A. Stapelkamp meldt dat hij zou kijken of de gemeenten op P&O gebied meer zouden kunnen samenwerken. Hij heeft dit samen met J. Heerkens opgepakt, maar de urgentie wordt door de verschillende P&O afdelingen nog niet gevoeld. Daarbij speelt dat alle P&O-afdelingen het heel druk hebben. Ook is geconstateerd dat de P&O-afdelingen nauwelijks regionaal werken, zeker op strategisch niveau. Ze zijn niet of nauwelijks aangehaakt op de thematafel Arbeidsmarkt en Onderwijs. Voor nu gaan we kleine stapjes zetten. Zoals portefeuillehouders vragen intern het gesprek aan te gaan en het initiatief vanuit Thematafel Wonen en Vastgoed voor de flexpool wonen te omarmen. Het Netwerk P&O-strategen proberen te activeren om de verbinding met thematafel Arbeidsmarkt & Onderwijs te leggen en te versterken.

L. Dennenberg meldt dat er volgende week een DNA-tweedaagse is, waarbij zij aansluit. Dan gaat het ook over de samenwerking in/met de Regio. Op 19 maart is er een overleg tussen DNA en de regisseurs van de thematafels. M. Boumans vult aan dat er veel ontwikkelingen zijn (ook buiten de Achterhoek) die van invloed kunnen zijn. Dat vraagt echt opnieuw kijken hoe we de samenwerking organiseren.

L. Dennenberg meldt dat de resultaten van de evaluatie volgende week voorliggen in de Board. Deze worden 5 maart voor het algemeen bestuur geagendeerd. Op 31 maart worden ze besproken in de Achterhoek Raad.

M. Boumans meldt dat er 25 sollicitanten waren voor de vacature secretaris/directeur. Vrijdag wordt duidelijk met welke kandidaten gesprekken gevoerd gaan worden volgende week woensdag.

2 Lobby

M. Boumans meldt dat voor ERT er in ieder geval gedurende 3 jaar procesmiddelen naar de Regio komen via een decentralisatie uitkering. Dit is € 350.000,-- per jaar. Met de intentie om dit in de volgende kabinetsperiode voor te zetten. Wat echt nog teleurstellend is dat vooralsnog de échte investeringen uit de bestaande budgetten moeten komen. Hij is benieuwd wat het Kamerdebat komende woensdag met de minister brengt.

Op 3 april is het startcongres waarvoor het algemeen bestuur nog wordt uitgenodigd door BZK.

3 Project Servicepunt Techniek (SPT)

Het algemeen bestuur neemt kennis van het project Servicepunt Techniek.

4 8rhk ambassadeurs supporting partner Tech.Land

Het algemeen bestuur stemt in om supporting partner van Tech.land te worden.

J. Bengevoord geeft mee dat we dit dan wel handen en voeten moeten geven.

Daarvoor is een aanjager nodig om kansen te pakken. Hiervoor wordt een Regio Deal aanvraag voorbereid met duidelijke afspraken over hoe we meten of het succesvol is. Een aanvraag voor de komende 4 jaar, met evaluatie na 2 jaar. Cofinanciering mogelijk door Interreg en/of provincie.

A. Bronsvort geeft mee dat de samenwerking met Duitsland echt leeft bij de ondernemers.

5 Verslag van de vergadering van 18 december 2024

Het verslag wordt vastgesteld.

6 Rondvraag en belangrijke data

J. van Oostrum meldt dat hij bij een bijeenkomst was over het landelijk gebied Gelderland en de herziening Kadernota Agrifood. In deze Kadernota staat dat 90% van de cultuurgronden behouden moeten blijven. Dat is echt ambitieus als je kijkt naar de woningbouwopgaven. Voor functieverandering is dan maar 10% beschikbaar. Dit vraagt alertheid, zeker omdat het ook niet past in de ambities van het Rijk.

J. van Oostrum meldt dat er nog geen opvolging is voor GJ. Teselink en wethouder A. van Gijssel nog ziek is. De taken worden nu opgevangen door de zittende twee wethouders.

A. Bronsvoort meldt dat op 7 februari de politiebijeenkomst is gepland, maar niet iedereen aanwezig kan zijn. Dat is jammer want het is goed voorbereid en uitstel is niet wenselijk. Kan er vervanging komen? Doetinchem en Montferland kijken naar vervanging. De overige burgemeesters zijn aanwezig.

Data

5 februari: Commissiedebat Regio en Grensoverschrijdende Samenwerking

14 februari: Bestuurlijke Netwerkdag (VNG) Grensoverschrijdende Samenwerking in Doetinchem

14 maart 50 jaar Kreis Borken

19 maart: Bestuurdersdiner Onverwachte Hoek, Berkelland is afwezig.

Q1 2025: Werkbezoek minister Uitermark m.b.t. Elke Regio Telt en spreiding
Rijkswerkgelegenheid

3 april Startcongres NPVR met minister Uitermark

11 juni 2025: Achterhoeks Lentefestival

Vastgesteld d.d. 5 maart 2025

drs. L. Dennenberg,
Interim secretaris/directeur

mr. M. Boumans MBA MPM,
voorzitter

Bestuurdersdiner 'De Achterhoek over vijf jaar'

De Achterhoek is continu in beweging. Hoe ziet onze regio er over vijf jaar uit? Tijdens een inspirerend diner brengen we de bestuurders van Onverwachte Hoek samen om vooruit te kijken.

Drie boeiende sprekers nemen ons mee in de kansen en uitdagingen van de toekomst: van de impact van AI tot ontwikkelingen in toerisme en de veranderende arbeidsmarkt.

Een avond vol inzichten, goede gesprekken en regionale verbinding.

Sluit je aan bij deze bijzondere bijeenkomst en denk mee over de toekomst van de Achterhoek!